
UVODNE NAPOMENE

0.1. Zakonske pretpostavke

Prostorni plan uređenja Grada Metkovića donosi se kao novi dokument prostornog uređenja za administrativni obuhvat Grada Metkovića **površine 5.082,0 ha**.

Potreba izrade novog Prostornog plana uređenja Grada Metkovića (u daljnjem tekstu: Prostorni plan) utvrđena je odredbama Zakona o prostornom uređenju, Prostornog plana Županije Dubrovačko-neretvanske i "Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Grada Metkovića" (Sl. Glasnik Grada Metkovića).

Postupak donošenja novog dokumenta prostornog uređenja propisan je:

- Člankom 24. i 26. Zakona o prostornom uređenju (NN 30/94, 68/98, 61/00,32/02 i 100/04)
- Uredbom o javnoj raspravi u postupku donošenja prostornih planova (NN 101/98)

Odredbom članka 30. Zakona određuje se da prostorni plan užeg područja mora biti usklađen s prostornim planom šireg područja tj. novi Prostorni plan uređenja Grada Metkovića se obvezno usklađuje s Prostornim planom Županije dubrovačko-neretvanske.

0.2. Obuhvat Plana

Granica obuhvata Prostornog plana obuhvaća prostor administrativnog područja Grada Metkovića (5082,0 ha) i obuhvaća naselja Prud, Vid, Glušci, Dubravice i gradsko naselje Metković.

Tablica 1.

Površine naselja uključenih u
administrativni obuhvat Grada Metkovića

Naselja	Površine u ha
PRUD	660,3
VID	1553,8
GLUŠCI	305,7
DUBRAVICA	270,6
METKOVIĆ	2291,6
UKUPNO	5082,0

0.3. Metoda rada

Izrada Prostornog plana odvija se u slijedećim fazama:

- I PRETHODNI RADOVI
- II KONCEPCIJA PROSTORNOG UREĐENJA
- III NACRT PRIJEDLOGA PROSTORNOG PLANA (prethodna rasprava)
- IV PRIJEDLOG PROSTORNOG PLANA (javna rasprava)
- V ZAVRŠNA OBRADA PROSTORNOG PLANA

Prethodni radovi odnose se na zajednički posao gradskih Upravnih odjela i Izrađivača na prikupljanju postojeće dokumentacije i osiguranju ažurnih kartografskih podloga za izradu Prostornog plana.

Koncepcija prostornog uređenja, izrađuje se nakon verifikacije polazne osnove i daje prikaz varijantnih rješenja uređenja prostora Grada Metkovića te prijedlog prometnog rješenja.

Nacrt prijedloga prostornog plana razrađuje se za odabranu varijantu i usklađuje sa važećim zakonskim propisima i podzakonskim aktima, te se u cilju utvrđivanja što kvalitetnijeg prijedloga prostornog plana organiziraju prethodne rasprave po pojedinim problemskim cjelinama.

Prijedlog prostornog plana utvrđuje Poglavarstvo i upućuje ga u proceduru usvajanja.

U svrhu praćenja izrade Prostornog plana formirana je **komisija za praćenje izrade** sastavljena od predstavnika javnih poduzeća, županijskih službi te Poglavarstva Grada Metkovića.

Kartografski prilozi izrađeni su u digitalnom obliku, na skeniranim i geokodiranim kartama u mj. 1:25000, dok je prikaz granica građevinskog područja prikazan na katastarskim podlogama u mjerilu 1:5000.

Vrijeme planiranja tj. sve prostorno planerske prognoze i projekcije dimenzionirane su na ciljnu 2015. godinu.

1. POLAZIŠTA

1.1. Položaj, značaj i posebnosti područja Grada Metkovića u odnosu na prostor i sustave Županije i Države

1.1.1. Posebnosti i značaj

Posebnim vrijednostima hrvatskog prostora, na način kako je to utvrđeno Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske, smatraju se zaštićena područja prirode, spomenici graditeljske baštine i zaštićene povijesne cjeline, morska obala i značajni prirodni resursi.

Prostor Grada Metkovića kao sastavni i nedjeljivi dio područja Donje Neretve predstavlja specifičnu funkcionalnu i fizionomsku regiju u okviru južne Hrvatske. To je prostor brzih društvenih i gospodarskih promjena koje se zbivaju posljednjih desetljeća. Dugo su vremena osnovne značajke donjoneeretvanskog kraja bile močvarna prostranstva, izobilje ribe i ptica močvarica, te tradicionalni "jendečki" krajolik. Danas je to prostor u križištu prometnih pravaca s dominantnim "kazetnim" krajolikom nastalim u tijeku i nakon suvremenih hidromelioracija, obogaćen intenzivnim poljodjelstvom na relativno malom prostoru sjedinili su se atraktivni prirodni činitelji, burna prošlost i značajno kulturno nasljeđe što predstavlja osnov turističke valorizacije ovog kraja.

Svojim prirodnim raznolikostima i bogatom krajobraznom osnovom, te istaknutim vrijednostima graditeljske baštine u cijelosti se može svrstati u **posebno vrijedan prostor RH**, te kao takav zahtjeva zaštitu i unapređenje temeljnih vrijednosti.

Prostor Dubrovačko-neretvanske županije, (a u okviru njega i prostor Grada Metkovića) pripada **prostornoj cjelini županija jadranske Hrvatske**. Specifičnost područja Dubrovačko-neretvanske županije je u njegovom uskom i nehomogenom obalnom pojasu koji je planinskim masivom odvojen od unutrašnjosti, dok samo na području Donje Neretve ima prirodnu vezu sa unutrašnjošću.

Strategijom su definirana problemska područja tj **područja s ograničenjima u razvoju** koja zahtijevaju posebne mjere i primjerene planske koncepcije razvoja u cilju svekolike revitalizacije područja. Kao problemske cjeline utvrđena su:

- ratom zahvaćena područja
- područja uz državnu granicu
- ruralni prostor i selo
- brdsko gorsko ruralno područje
- obalno i otočno područje

Prostor Grada Metkovića, zbog svog specifičnog geografskog položaja na prirodnom koridoru prema unutrašnjosti i panonskoj Hrvatskoj, gotovo se čitav može smatrati

pograničnim područjem. Zbog izuzetnog geopolitičkog položaja na ovom prostoru treba stvarati uvjete za jačanje razvitka funkcija graničnih područja tj. za:

- međusobnim povezivanjem sa susjednim područjima, pri čemu se ističe tranzitna funkcija u skladu s činjenicom da su na ovom području smješteni granični prijelazi preko kojih prolaze važni prometni (cestovni i željeznički) koridori
- uspostavljanje međudržavne suradnje između stanovnika, tvrtki i općina susjednih graničnih područja u malograničnom prometu, u radu slobodnih carinskih, industrijskih i trgovačkih zona i sl.. Nužnost međudržavne suradnje posebno dolazi do izražaja u oblasti vodnog gospodarstva (korištenju, uređenju i zaštiti voda rijeke Neretve i njenih pritoka), zaštiti izvorišta pitke vode – Prud.
- vrednovanje i zaštitu prirodnih (vode i izvorišta) i od čovjeka stvorenih resursa

Posebno je važno naglasiti pripadnost Grada Metkovića **slivnom području rijeke Neretve** kao najbogatijem vodnom području na teritoriju RH. Treba obratiti pozornost na različite utjecaje, primjerice u korištenju zemljišta, koncentraciji stanovništva i djelatnosti uz riječni tok, prekomjernom i često neodgovarajućem korištenju prirodnih resursa (hidroenergetsko iskorištavanje vodnih resursa na uzvodnom području na teritoriju BiH) i sl. U svrhu zaštite i unapređenja vrijednosti područja uz tok rijeke Neretve i samog donjoneretvanskog kraja, čiji je sastavni dio sam Grad Metković, potrebni su međudržavni ugovori i sporazumi radi kontrole niza prekograničnih utjecaja (zagađenja zraka, voda, tla).

Dolina donjeg toka Neretve najveća je mediteranska močvara u Hrvatskoj i jedna od posljednjih riječnih delta u mediteranskom području. Kao jedna od posljednjih većih mediteranskih močvara, a prvenstveno radi svoga ornitološkog značaja, donji tok Neretve uvršten je u popis tzv. Ramsarske konvencije kao i u projekt Important bird areas-Ornitološki značajna područja u Europi. Cijeli prostor predviđen je za zaštitu u kategoriji **parka prirode**.

Neretva je izrazito **konfliktno područje** različitih korisnika prostora: poljodjelstva, vodnog gospodarstva, turizma, prometa, lovstva i zaštite prirode. Stoga se nameće potreba usuglašavanja i usklađivanja različitih interesa u korištenju prostora u cilju zaštite i unapređenja njegovih temeljnih vrijednosti.

1.1.1.1. Organizacija i konflikti u korištenju prostora

U današnjoj organizaciji prostora prosperitetno područje je prineretvanski kraj koji se proteže Neretvom od srednje Bosne do mora. Taj prirodni koridor u trajnoj transformaciji, predstavlja izlaz na more i prostor na kojem se susreću različite kulture. Odlikuje ga (ekstenzivno) širenje urbaniziranog prostora i postupno formiranje konurbacije na potezu Ploče-Opuzen-Metković, odnosno Gabela-Čapljina u BiH. Uočljivi su začeci oblikovanja multifunkcionalnih cjelina (gradsko i prigradsko stanovanje, lučko-prometno čvorište, industrija, intenzivna poljoprivreda, turizam i rekreacija, centralne gradske funkcije) te profiliranja nove namjene površina. Prostori prosperiteta se jasno oblikuju uz Neretvu nadomak izgrađene infrastrukture (prvenstveno prometnica) a žarišne točke sa složenijom strukturom su Metković, Opuzen i Ploče. Nadalje, Metković, Opuzen i Ploče su značajna prometna čvorišta (Jadranska magistrala, BiH transverzala, željeznica Ploče - Mostar - Sarajevo). Tu se sijeku tri vida prometa; cestovni, željeznički, riječni (pomorski) promet.

Postojeće prostorne strukture ovog područja potpuno su poremećene. Izražena su sučeljavanja između potreba daljnje melioracije i zaštite izvornih prirodnih vrijednosti područja koje su u znatnoj mjeri narušene, istovremeno se planira "provlačenje" koridora autoceste samom deltom Neretve, javlja se potreba gradnje zračnih luka u funkciji plasmana poljoprivrednih površina (Ploče, Opuzen), privatnici i dalje jendečenjem osvajaju močvarna područja, naselja se bez riješene infrastrukture (posebno odvodnje) šire uz rukavce rijeka (Male Neretve) i kanale stvarajući neprimjerene uvjete života, poskupljujući troškove komunalnog opremanja, prvenstveno vezanog za sanaciju zatečenog stanja.

Iz navedenog slijedi da je uslijed nastalog stanja tj. postojećih problema izraženih na ovom jedinstvenom, ali osjetljivom prostoru, potrebno redefinirati razvojnu sliku područja što uvjetuje ponovno vrednovanje prirodnih potencijala i ograničenja u razvoju.

Iz navedenih razloga, prostor Grada Metkovića moguće je sagledavati isključivo kao **integralni dio donjoneretvanskog područja.**

Unatoč činjenici da se dosadašnji razvitak može smatrati donekle uravnoteženim, u usporedbi s razvitkom područja oko većih jadranskih gradova kao što su Split i Rijeka, koncentracijom razvoja, stanovništva i izgradnje na usko područje delte Neretve i uzduž izgrađenih prometnica dolazi do konflikata sa vrijednostima prirodne sredine. Melioriranjem močvara i stvaranjem novih, plodnih poljoprivrednih površina uništen je ili ozbiljno ugrožen dio bogate flore i faune, a koji se radi posebnosti može smatrati i razvojnim resursom ovog područja.

Stoga se postavlja ozbiljno pitanje **definiranja kriterija na kojima će se temeljiti održivi razvoj ovog područja**, posebno njihove operacionalizacije na bazi gospodarskih, ekoloških i drugih istraživanja.

Stanje u prostoru, planirani zahvati, **konflikti i smjernice za njihovo rješavanje**, sagledani su po pojedinim segmentima koji se odnose na slijedeće:

- prometne koridore
- građevinska područja sa njihovom složenom strukturom (naselja, radne zone, turizam)
- poljoprivredno zemljište
- šumske površine
- zaštićene dijelove prirode
- zaštićene spomenike kulture
- zaštitu okoliša

1.1.1.2.. Zaštita prostora

Zaštita, korištenje i uređenje prostora; gdje su suprotstavljena i isproblematizirana rješenja tj. namjena prostora utvrđena Prostornim planom (bivše) općine Metković¹, u odnosu na postojeće korištenje prostora i aktualne zahtjeve za

¹ UZD, Split, 1982., 1989. (izmjene i dopune)

njegovim uređenjem i zaštitom. Na taj način sagledane su tzv. "konfliktne točke" u prostoru donje Neretve, koje su odraz različitih i suprotstavljenih zahtjeva za korištenjem prostora, što je pored ostalog uzrokovao i dodatno "zaoštrio" novi administrativno-teritorijalni ustroj.

Znatan dio prostora donjeg toka rijeke Neretve zadnjih je desetljeća doživio potpun preobražaj od močvare do suvremenih poljodjelskih površina pri čemu se često nije vodilo računa o zaštiti vrijednosti izvorne prirode. Područje donjeg toka rijeke Neretve je najveće močvarno područje Republike Hrvatske pa je u skladu s tim potpisana i Ramsardska konvencija (međunarodnog značaja) o zaštiti specifičnosti ovog područja (močvare).

Za rijeku Neretvu propisana je II kategorija zaštite voda.

Degradacija voda rijeke Neretve izravno je povezana s brзом industrijalizacijom i urbanizacijom. Osnovni razlog onečišćenja voda rijeke Neretve predstavlja prevelika i nekontrolirana upotreba pesticida u procesu intenzivne poljoprivredne proizvodnje te nepročišćene otpadne vode naselja i industrije. Time je poremećena i kvaliteta obalnog mora na ušću koje je III kategorije, dok je more u luci Ploče IV kategorije.

Od ukupno 69 zaštićenih posebnih rezervata u RH četiri posebna rezervata nalaze se u donjoneretvanskom kraju i to:

ornitološki: Pod gredom – Vid (Grad Metković)
Prud (Grad Metković)
Orepak (općina Kula Norinska)
ihtiolško-ornitološki: jugoistočni dio delte Neretve i otočić Osinj (Općina Slivno)

i svojom površinom zauzimaju veliku površinu teritorija delte Neretve, cca 1624 ha ili oko 5,8% teritorija.

Osim posebnih rezervata na području donjoneretvanskog kraja zaštićeni su još i :

park šuma Predolac-Šibanica (Grad Metković)
zaštićeni krajolik Modro oko (Grad Ploče) te
spomenik parkovne arhitekture,
pojedinačno stablo čempres (Grad Metković)

Na području Neretve predloženi su za zaštitu u smislu Zakona još i:

park prirode Donja Neretva
posebni rezervat
ornitološki Parila (Grad Ploče)
jezero Kuti (Općina Zažablje)
spomenik parkovne arhitekture park u centru Metkovića (Grad Metković)

što sve govori u prilog izuzetnoj vrijednosti ovog područja sa stanovišta zaštite prirode.

Veliki hidromelioracijski zahvati na prostoru Donje Neretve, pridonjeli su blagostanju stanovništva ali su istovremeno narušili ekološku ravnotežu područja pa budući zahvati, prvenstveno na dovršenju započetih sustava, trebaju uvažavati potrebe očuvanja jedinstvenog biljnog i životinjskog svijeta, pejzažne cjelovitosti područja i zdrave okoline. Tim zahvatima i zahvatima na regulaciji Neretve riješen je problem plavljenja od velikih voda Neretve i njenih pritoka (osim poplava izazvanih eventualnim pucanjem brana na gornjem toku Neretve). To je uveliko pridonjelo sigurnosti u građenju pa su se objekti (prvenstvo stambeni) počeli slobodnije razmještati u prostoru (uz putove, kanale i nasipe) čime se znatno narušila prostorna struktura naselja a poljoprivreda i poljoprivredne površine uvukle u unutrašnju strukturu naselja ili obratno...

Zaštita prostora se naglašava kao prioritetna i zbog planiranih, dominantnih, gospodarskih djelatnosti u prvom redu poljoprivrede i turizma. Potreban je pažljiv odnos u izgrađivanju relativno očuvane obale i korištenju vrijednih poljoprivrednih površina u dolini Neretve i krškim poljima zagore i zaobalja.

Zaštita kulturne i povijesne baštine se prvenstveno odnosi na arheološku zonu Vid - Naronu i arheološku zonu na ušću Neretve. Naronu je bila najveće rimsko naselje u delti, ali ne i jedino, jer se arheološki nalazi vide i u okolici Opuzena, Kutima, Baćini, ušću, iako sustavnijih istraživanja na svim prostorima nije bilo.

Kod provođenja budućih melioracijskih radova neophodno je potrebno respektirati, sačuvati i konzervirati osnovne prostorne orijentire - spomenike kulture i arheološke zone.

1.1.1.3. Smjernice obnove i revitalizacije područja

Uspostava županija, gradova i novih općina na ovom prostoru nužno utječe na promjene u prostorno funkcionalnim vezama pa time i na sustav naselja i sustav središnjih funkcija. Nesporno je da uključivanje područja bivše općine Metković i Ploče u Dubrovačko-Neretvansku županiju znači i osnaženje funkcionalnih veza prema Dubrovniku. Međutim, smještaj, prirodne odlike prostora i gospodarski razvitak područja a posebice dosegnuta razina razvitka gradskih funkcija Metkovića i Ploča osigurati će tim naseljima i nadalje nadlokalnu ulogu, odnosno ulogu središnjeg naselja Donjeg Poneretvlja. Vodeća uloga Metkovića i Ploča (te Opuzena) doći će do izražaja i u novom geostrateškom vrednovanju prostora doline Neretve, posebice u graničnom položaju što će nesumnjivo potaknuti razvitak novih funkcija i gospodarskih aktivnosti. Nemir i živost graničnog područja već se i danas naslućuju.

Obnova i revitalizacija područja u svijetlu prednosti i pogodnosti ovoga područja zasniva se na slijedećem:

- istaknuti geoprometni i geostrateški položaj koji je višestruko potenciran novim promjenama i položajem Metkovića kao graničnog područja na važnom međudržavnom prometnom pravcu. Nadalje, nove promjene u teritorijalnom ustrojstvu države pridonose većem značaju, ionako značajnog poprečnog,

- prirodnog koridora uz rijeku Neretvu, kao jednom od samo nekoliko prirodnih prodora od Jadrana prema unutrašnjosti
- relativna udaljenost i loša prometna povezanost sa značajnijim centrima (Split, Dubrovnik) upućivat će, u većoj mjeri nego do sada, na vlastite snage i potaknuti razvitak funkcija višega reda na potezu konurbacije Ploče-Opuzen-Metković,
 - hidrologija i klima delte Neretve te izvršeni hidromelioracijski radovi na osvajanju močvara i plavljenih površina i transformiranju u visokokvalitetno poljoprivredno zemljište nesumnjiva je osnova za daljnju preobrazbu čitavog prostora, ali uz pažljivije zahvate nego do sada, posebno u odnosu na probleme očuvanja ekološke ravnoteže prostora, razvijanja sustava praćenja stanja (monitoring) i nadasve održavanja skupih infrastrukturnih zahvata,
 - pejzažna i fizionomska raznolikost područja, od aluvijalne riječne ravnice okružene strmim vapnenačkim lancima do obale i primorskog ambijenta te malih ruralnih cjelina na kršu. Sve su to jedinstveni prirodni potencijali koji u ukupnosti i sa širim prostorom čine izuzetni okvir jednog prepoznatljivog kulturnog i socijalnog miljea.

Posebnosti prirodne osnove, izuzetne močvare, staništva bezbrojnih ptica, riba, kao i kulturno povijesno nasljeđe, nadasve arheološka zona Narone trebaju činiti temelje obnove i revitalizacije prostora u dužem vremenskom horizontu.

Temelje obnove i revitalizacije područja treba sagledavati i u svjetlu ograničenja koja bi trebala pridonjeti razvijanju onih aktivnosti u prostoru za koje odista postoje prihvatljivi okviri. Tu se nameće problem zaštite prirode, kao jedan od trajnih konflikata (s aktivnostima poljoprivrede, vodoprivrede, lovstva).

Prostornim planom Hrvatske, za čitavu **deltu Neretve, predlaže se zaštita prirodne baštine u kategoriji parka prirode** što uključuje sve meliorirane površine, površine grada Metkovića, Opuzena i drugih naselja sa svojom složenom strukturom te infarstrukturu, posebno onu državnog značaja. Za konačno donošenje odluke o granicama zaštićenih dijelova prirode (uz one koji su već zaštićeni) potrebna su istraživanja kojima bi se uravnotežili zahtjevi zaštite prirode i potrebe održanja ekološke ravnoteže delte i susjednog područja, zahtjevi vodoprivrede, poljoprivrede, razvitka naselja i značajne infrastrukture.

Kongestija stanovništva i aktivnostiu dolini Neretve u kombinaciji s potpuno promašenom regulativom iz oblasti zemljišne politike, planiranja i uređivanja prostora, pridonijeli su potpunom rasapu naseljske strukture, ekstenzivnom rasipanju stambenih objekata uzduž prometnica i kanala, bez nužne opreme i infrastrukture. Uski poljoprivredni posjedi, koji vode od kanala (jendeka) ili puta, zuzimaju se gradnjom stambenih objekata na fronti prema putu. Takva poljoprivredna parcelacija izuzetno je nepovoljna za formiranje urbanih poteza, koji se u slučaju područja Metković - Opuzen protežu kilometrima dužine.

Povoljniji prostorni odnosi na širem području i u strukturi naselja, posebno Metkovića mogu se postići samo značajnijim obratima u zemljišnoj politici, otvaranja mogućnosti urbane komasacije, obuhvaćanjem ukupnog zemljišta u hidromelioracijske zahvate, razvijanjem poreznih, socijalnih i drugih instrumentarija u cilju sređivanja stanja u prostoru i razvijanja prihvatljive skale vrijednosti u gospodarenju i uređivanju prostora.

Za djelotvornu zaštitu tog prostora nisu dovoljne samo administrativne odluke, ali one predstavljaju temelj za poduzimanje svih ostalih aktivnosti koje bi vremenom trebale dovesti do znatnog poboljšanja stanja, jer se u protivnom neće imati što štititi. Bit će potrebni znatni naponi i sredstva da se promijeni odnos lokalnog stanovništva prema prirodi, jer samo će uz njihovu pomoć i sudjelovanje zaštita biti djelotvorna.

1.1.2. Položaj

Grad Metković smješten je na prirodnom koridoru uz tok rijeke Neretve. Prometni put dolinom Neretve važan je od srednjovjekovnog razdoblja do danas jer je to najdublji prirodni prodor u dinarsku planinsku barijeru. Iako je donjoneretvanskim krajem prolazio jedan od najvažnijih longitudinalnih rimskih puteva, kao jedan od glavnih karavanskih puteva dubrovačke trgovine prema unutrašnjosti, sve do 19. stoljeća dominantnu je ulogu imao pomorsko-riječni put. Više od tisućljeća mijenjalo se mjesto dodira pomorskog i kopnenog (karavanskog) puta.

O značaju geografskog položaja svjedoče i povijesna kretanja na ovom području. U antičko doba Grci su na sjeveroistočnoj obali Jadrana i otocima (Vis, Korčula, Hvar) imali svoje kolonije. Već je od 4. stoljeća prije Krista sa svojim brodovljem ulazili su u Neretvu. Tada je Neretvanski zaljev zalazio u kopno dublje nego danas. Grci su trgovali s ilirskim plemenima koja su bila napućena na području oko donjeg toka Neretve. Na mjestu današnjeg naselja Vida osnovali su svoj emporij, staru Naronu. Poslije su Rimljani pretvorili Naronu u jedan od najvažnijih gradova na Jadranu s brojnim djelatnostima, što je ona ostala do svoje propasti u 7. stoljeću.

Neretvani su u povijesti poznati kao gusari, osobito u vrijeme kad je osnovana Neretvanska kneževina. Tijekom narednih stoljeća srednjeg vijeka promet i trgovina dolinom Neretve zanimali su Dubrovčane i bosanske vladare koji od 14. stoljeća šire svoj utjecaj na deltu Neretve.

Godine 1494. donjoneretvanski kraj dolazi pod utjecaj Osmanlija koji su tijekom narednih dvaju stoljeća nadzirali prometno-trgovački put dolinom Neretve. Mlečani su dugo željeli doći u posjed delte Neretve. Mlečani su dugo željeli doći u posjed delte Neretve, ali su to uspjeli tek 1865 kad su od Osmanlija preuzeli prevlast nad tim prostorom i zadržali je do propasti Mletačke Republike 1797. Neretvanskom je deltom u početku 18. stoljeća prolazila granica između posjeda Mletačke Republike i turskih područja.

U početku 18. stoljeća lučke funkcije u delti Neretve preuzima Metković. Koliko je do sada poznato, Metković se prvi put u povijesti spominje 1422., a lučke funkcije dobiva nakon 1716. Nastanak luke u Metkoviću predstavlja kontinuitet pomorsko-trgovačke tradicije neretvanske luke koja je u antici bila u Naroni, u srednjem vijeku u Gabeli, a u početku 18. stoljeća u Metkoviću. Međutim, u zadnjih 230 godina luka u Metkoviću nije ostala na istoj lokaciji, nego se premještala u skladu s povijesnim i geopolitičkim prilikama. Zbog toga možemo govoriti o razvojnim fazama luke Metković. Prva faza u njenom razvoju traje 149 godina, od osnutka 1716. do 1865. Stoljeće i pol luka se razvijala na predjelu Unke, na desnoj obali Neretve. Od 1865. do 1885. luka je bila na lokaciji Pojstružje. Tijekom 1885. djelomice je završena regulacija korita rijeke Neretve od mora do Metkovića, pa se luka premjestila na

današnju lokaciju. Iste godine puštena je u promet novoizgrađena željeznička pruga Mostar-Metković.

Znatne promjene u prometnom povezivanju donjoneeretvanski kraj doživljava u početku 19. stoljeća za francuske uprave (1805-1814). tada je izgrađena «Napoleonova cesta» koja je povezala Zadar preko Knina, Sinja, Vrgorca, Metkovića s Dubrovnikom. Ta prometnica prelazila je Neretvu kod Kule Norinske. Budući da francuzi nisu gradili mostove, promet preko rijeke Neretve (kao i Cetine) uspostavljen je pomoću splavi. Nakon prolaza spomenute prometnice deltom Neretve Metković postaje važnim prometnim čvorištem i općinskim središtem (od 1812.). Dotadašnje ratarsko-stočarsko naselje razvija se u gradić s trgovačkim, ugostiteljskim, obrtničkim i upravnim funkcijama. Godine 1865. izgrađena je makadamska cesta Metković-Mostar, a tri godine poslije (1868.) produžena je do Sarajeva.

U početku 19. stoljeća javile su se prve ideje i prijedlozi o izgradnji željezničke pruge dolinom Neretve. Među dalmatinskim lukama vodile su se oštre borbe za željeznicu, a sve zbog vlastitih interesa. Budući da je 1879. godine izgrađena uskotračna pruga Bosanski Brod – Zenica, a 1882. Zenica – Sarajevo, najveće izgleda za dobivanje željeznice imao je Metković. Izgrađena za manje od godinu dana pruga u dužini 42,4 km puštena je u promet 13. lipnja 1885. Izgradnjom željezničke pruge uspostavljena je veza željezničkog i pomorsko-riječnog prometa, nakon čega luka Metković gubi značenje lokalne luke. Spajanjem željezničkom prugom Mostara sa Sarajevom (1891.) luka Metković postaje prvom lukom u Dalmaciji koja dobiva željezničku vezu sa svojim prirodnim gravitacijskim zaleđem. Puštanje željeznice u promet označilo je svršetak višestoljetne karavanske trgovine dolinom neretve. Iako je imala mali kapacitet, pruga je podmirivala vojne i gospodarske potrebe tadašnje austro-ugarske vlasti.

Od svršetka 19. stoljeća donjoneeretvanski je kraj povezan sa svijetom pomorsko-riječnim, željezničkim i cestovnim komunikacijama. Budući da se već tada zbog povećanja robnog i putničkog prometa, kao i zbog ograničavajuće tonaže brodova koje može primiti luka Metković, ne mogu zadovoljiti zahtjevi povećana prometa, traži se izlaz produženjem željeznice. U početku 20. stoljeća (1901.) željeznička pruga nije produžena prema ušću Neretve, nego je izgrađen odvojak od Gabele preko Popova polja do Dubrovnika i Zelenike u Boki Kotorskoj. Tom prilikom je istaknuta i geostrategijska važnost pruge jer je Bokokotorski zaljev postao vojno-pomorskom bazom austro-ugarske flote.

Nakon prvog svjetskog rata plovni put Neretvom osposobljen je za plovidbu brodova do 1400 DWT. U razdoblju između dva svjetska rata lučki promet metkovičke luke dosezao je u prosjeku oko 100000 tona i u to je vrijeme po prometu bila na petom mjestu među hrvatskim lukama. U istom vremenu aktualizira se pitanje melioracije neretvanskih močvara, održavanje plovnog puta rijekom Neretvom do Metkovića (u dužini oko 20 km), kao i izgradnja nove luke na morskoj obali sjeverozapadno od ušća Neretve. Najjači su argumenti za lokaciju luke u Pločama (geografski, gospodarski, topografski i sl.). Pravi početak gradnje luke počinje nakon 1945.

Suvremeno značenje donjoneeretvanskog kraja jest u prometnoj, agrarnoj, industrijskoj i turističkoj valorizaciji prostora. Razvoj poljodjelstva, industrije i turizma odraz su bliže prošlosti i sadašnjosti, a prometno značenje tog prostora seže još od antičkih vremena. Duga prometno-trgovačka tradicija i prometno-geografski položaj

neretvanskog kraja u čvorištu pomorsko-riječnog, željezničkog i cestovnog prometa preduvjet je gospodarskom razvoju toga dijela Hrvatskog primorja.

1.1.3. Geografska regionalizacija donjoneretvanskog kraja

Premda Donjoneretvanski kraj ima jedinstvenu reljefnu strukturu, klimatsko-vegetacijske značajke i osobitosti povijesno-geografskog razvoja, područje je podijeljeno u sedam administrativno-teritorijalnih cjelina (pet općina i dva grada). Stoga ga je potrebno promatrati kao jedinstvenu cjelinu. U toj cjelini Metković ima vodeće značenje kao tradicionalno afirmirano središte koje, zajedno s Pločama, funkcionalno objedinjava aluvijalnu ravan, perideltanski krški prostor i dio primorja.

Glavni industrijski kapaciteti nalaze se u urbaniziranim naseljima u kojima su smještene i institucije za različite potrebe stanovništva. Metković je smješten u sjeveroistočnom dijelu donjoneretvanske doline na dodiru krškog okvira i aluvijalne ravnice, spajajući lijevu i desnu obalu Neretve. Nastao je kao luka i važni tranzitni centar prema zaleđu. Nedostatak je bio u ograničenu kapacitetu Neretve s obzirom na veće brodove. Razvojem Ploča se mislilo da će one preuzeti glavne funkcije čitavog prostora donjoneretvanskog područja, međutim znatnu dinamiku razvoja gospodarstva, osobito trgovačkih djelatnosti, pokazuje Metković zadržavajući ulogu centralnog naselja. S obzirom na udaljenost splitskog makrocentra i dubrovačkog regionalnog centra opravdana je perspektiva neretvanske konurbacije kao jakog regionalnog središta.

Nakon melioracijskih radova, koji su djelomice završili, promijenila se čitava organizacija tog prostora. Tome je znatno pridonjela i bolja prometna povezanost, posebice izgradnja i puštanje u promet Jadranske magistrale. Stanovništvo se premješta iz brdskog zagorskog dijela u nizinu delte, te s ruba k središnjim dijelovima uz glavne tokove.

Donjoneretvanska delta s krškim okvirom je jedinstven kulturno-geografski kompleks demografsko-gospodarske posebnosti, određena mladošću procesa gospodarske valorizacije delte (tradicionalni jendečki i suvremeni kazetni agrarni krajolik).

1.1.4. Podjela prostora

Administrativno područje grada Metkovića površine od 5082,0 ha podijeljeno je u pet naselja:

PRUD	660,3 ha
VID	1553,8 ha
GLUŠCI	305,7 ha
DUBRAVICA	270,6 ha
METKOVIĆ	2291,6 ha

1.1.5. Osnovni podaci o stanju u prostoru

Tablica 2.

Osnovni podaci o prostoru Grada Metkovića

1. Površina, stanovništvo i naselja (1991. god.)	
površina prostora Grada Metkovića	50,82 km ²
gustoća naseljenosti stanovnika /km ²	263 st/km ²
broj naselja (samostalnih statističkih naselja)	5
broj stanovnika	13.370
broj stanovnika 0-19 godina	4.351
broj stanovnika 20-59 godine	7.028
broj stanovnika 60 i više godina	1.627
koeficijent starosti	121,6
broj domaćinstava	3.579
prosječan broj članova domaćinstava	3,7
2. Dužina granica kopnenih sa BiH	
	km

Tablica 3.

	Površina		STANOVNICI				STANOVI		DOMAĆINSTVA				Gustoća naseljenosti stan/km ²
			Popis 1981.		Popis 1991.		Popis 1991.		Popis 1981.		Popis 1991.		
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	broj	%	
GRAD METKOVIĆ	50,82	2,8	10.996	9,5	13.370	10	3788	9	2886	8	3675	9	263
ŽUPANIJA	1.785	100	115.683	100	126329	100	41068	100	34620	100	39009	100	71

1.1.6. Prostorno razvojne i resursne značajke

1.1.6.1. Prirodna osnova

⇒ *Klima*

Kad je posrijedi donjoneeretvanski kraj, najvažniji klimatski modifikatori su geografska širina, nadmorska visina i reljefne značajke, razdioba kopna i mora, odnosno udaljenost od mora (morske struje i termički utjecaj). Tu su važni i antropogeni utjecaji, jer je čovjek tijekom melioracija promijenio prirodnu sliku delte Neretve, isušujući močvare i jezera. Deltu Neretve presijeca 43. usporednica. Specifičan geografski smještaj donjoneeretvanskog kraja između ogranka dinarskog sustava i degradiranih krških brda, otvorenost prema Jadranskom moru, ali i dolinski prodor u dinarsku planinsku banjeru, uvelike utječu na klimu tog prostora. Termički utjecaj mora odražava se na vrijednosti temperatura pa ublažujuće djeluje na zimske i ljetne temperature. More se uz deltastu nizinu u jesen polagano hladi (sporije od kopna) i oslobađa toplinu, a obmuto je stanje u proljeće, kad ohlađeno more otežava zagrijavanje zraka nad kopnom.

Temperatura zraka

Donjoneeretvanski kraj pripada užem obalnom pojasu koji tijekom godine primi najviše globalne radijacije u Hrvatskoj, a radijacija je odlučujući činitelj koji djeluje na zgarivanje podloge zraka (atmosfera). Radijacija je posljedica propusnosti atmosfere što se tumači položajem delte Neretve u zavjetrini otoka kad puše jugo.

Jugoistočne zračne struje se spuštaju prema ušću Neretve i dinamički zagrijavaju što pridonosi (djelomičnu) kidanju naoblake.

Krivulja godišnjeg hoda temperatura nije simetrična nego asimetrična. Proljeće je u delti hladnije od jeseni. Tijekom ljeta more akumulira toplinu koju zrači i tijekom jesenskih mjeseci (jer se sponje hladi od kopna). Isto tako ohlađeno more tijekom zimskih mjeseci otežava zagrijavanje zraka nad kopnom u proljetnim mjesecima (jer se more sporije zagrijava od kopna). (npr. srednja mjesečna temperatura u svibnju iznosi oko 18,5 0C, a u rujnu 20,8 o C.

Godišnje se bilježi oko 1400 mm padalina, najviše u studenome i prosincu a najmanje u srpnju i kolovozu. Ima znatno više vedrih nego oblačnih i kišnih dana. Izrazito vedro vrijeme traje od sredine lipnja do sredine listopada. Snijeg i magla su rijetke pojave i traju prosječno po tri dana godišnje. Sunce sija više od 2500 sati godišnje.

Prevladavajući vjetrovi su bura, jugo i maestral čiji je pravac puhanja određen pružanjem reljefa. Tako bura puše iz pravca NE i ENE, jugo puše iz pravca SE i S a maestral u delti iz pravca W.

⇒ **Izvori i tokovi**

Na kontaktu aluvijalne ravni i vapnenačkog oboda prisutan je veći broj izvora koji su u vrijeme sušna razdoblja jedva primjetni, dok tijekom vlažnijeg dijela godine ispuštaju znatne količine vode. Takve izvore neretvani nazivaju vrela, što upućuje na složen i još nedovoljno istražen podzemni labirint voda u kršu. Iz izvora Doljani pitku vodu dobiva grad Metković. Najobilnija vrela nalaze se u blizini Pruda gdje je izvorište rijeke Norina. Tu je i ishodište regionalnog vodovoda Neretva-Pelješac-Korčula. Trajni izvori posljedica su podzemnih tokova i donose vodu iz hercegovačkog dijela neretvanskog porječja. Znatan broj izvora pokriven je aluvijalnim nanosom (Koševo, Glušci i sl.) koji primaju vodu najvjerojatnije iz hercegovačkog krša. Spomenuti izvori najobilniji su u hladnijem dijelu godine kad donjoneretvanski kraj primi najviše padalina.

⇒ **Hidrološko – hidrografske osobitosti**

Neretva je najduža rijeka jadranskog sliva gdje je formirala i najveću deltu. Budući da protječe kroz terene različitog petrografskog sastava, u gornjem dijelu je kanjonasta tipa, a nizvodno se smjenjuju proširenja i sutjeske, tako da ima kompozitnu dolinu. Dolina se znatno proširuje u granicama južne Hrvatske tvoreći deltu, koju je prije suvremenih melioracijskih zahvata presjecalo dvanaest rukavaca. Zahvatima u izgradnji luke Ploče i melioracijom neretvanskih blatija danas su ostala samo četiri rukavca. Pored glavnog toka koji je plovao do Metkovića (21 km) osnovicu tekućica tvori i Mala Neretva. Ona se odvaja od glavnog toka s lijeve strane kod Opuzena, dvanaest kilometara prije ušća. Zatvorena je branama kod Opuzena i na ušću zapadno od naselja Blaca. Plovna je za manja plovila od kojih su su autohtone lađe i neretvanske trupice. Važniji pritoci glavnog toka su Norin koji izvire kod Pruda, a ulijeva se u Neretvu kod Kule Norinske, i Desanka koja istječe iz jezera i ulijeva se u Neretvu kod Banje. Mala Neretva prima nekoliko pritoka od kojih se veličinom ističu Prunjak s lijeve i Crepina s desne strane.

Donji tok Neretve s deltom i pritocima čini osnovnu hidrografsku mrežu prostora. Izvan tog prostora je samo riječica Matica u krškom polju Jezero čije se vode odvođe

tunelom u Baćinska jezera (zaštita polja od poplava). Brdoviti predjeli u sjeverozapadnom, južnom (primorje) i istočnom dijelu nemaju nadzemnih tokova zbog vapnenačkog sastava tla, pa atmosferska voda ponire i otiče podzemnim tokovima.

Neretva ima više pritoka i odvojaka. S desne strane prima pritoke Norin, koja izvire kod Pruda i u Neretvu se ulijeva kod Kule Norinske, te Desanku koja se ulijeva u Neretvu između Banje Batinović i Komina. Kod Opuzena, s lijeve strane glavnog toka Neretve odvaja se Mala Neretva s utokom u more zapadno od naselja Blace. Mala Neretva prima nekoliko pritoka i kanala (Crepina, Pržinovac, Mislina-Matica).

⇒ **Inženjersko – geološke i seizmičke osobitosti**

Šire područje Metkovića je u pogledu inženjersko-geoloških uvjeta vrlo složeno. Uvjetno se može analizirati u tri geološke cjeline:

- delta Neretve
- sjeverozapadno vapnenačko područje
- južni i istočni vapnenački prostor

Delta Neretve je izgrađena od aluvijalnih nanosa. To su fluvijalni pleistocensko-holocenski sedimenti sastavljeni od dosta poroznih pjeskovitih glinastih šljunaka, najčešće prekriveni prašinastim glinama čiju podlogu tvore fluviglacialne naslage. Visoka razina podzemnih voda uvjetuje da su na velikim površinama još uvijek zastupljene močvare i povremeno plavljeni tereni. Deltu Neretve ispunjavaju dakle pješčano- glinaste naslage u različitim formacijama (pjeskovita glina s mjestimično tankim slojem potonulog treseta, uz jezero Modrić i uz more na površini prevladavaju pjeskovite ilovače, mulj i srednjezrni pijesak; uglavnom sitnjezrni pijesak, u gornjim slojevima često prašinasto muljevit, s mjestimičnim proslojcima pjeskovite ilovače i srednjezrnog pijeska, pretežno na lijevoj obali Neretve., srednja debljina sloja 5-6 m. Važna karakteristika aluvijalne ravnice je raznolikost sastava tla što je važno saznanje za korištenje i određivanje poljoprivredne kulture, posebno trajnih nasada. Raznolikost i neujednačenost tla prati i neujednačenost mikroklimatskih elemenata, pojava slane i slično, što također može doprinijeti boljem ili lošijem uspjehu u poljoprivrednoj proizvodnji.

Tereni u dolini Neretve su uglavnom nestabilni, nepovoljnih građevinskih karakteristika s visokom razinom podzemnih voda. Nosivost terena manja je od 0,5 kp/m² što zahtjeva poseban obzir pri fundiranju građevinskih objekata.

Sjeverozapadni vapnenački prostor izgrađen je uglavnom od jurskih i krednih vapnenaca s razvijenim krškim formama u kojima prevladavaju škrapari obrasli oskudnom vegetacijom šikare i kamenjare. U mekšim manje propusnim stijenama, krednim dolomitima i terciarnom flišu nastala su krška polja Jezero i Jezerac. Na vapnenačkom prostoru uz škrapare nastale su ponikve i manje krške uvale čija su dna prekrivena crvenicom.

Istočni dio čini također vapnenački prostor izgrađen uglavnom od jurskih vapnenaca s razvijenim elementima krša.

Prostor bivše općine Metković u cijelosti pripada VIII° seizmičnosti po MCS. Delta Neretve pripada velikom seizmičkom bloku, s individualnim seizmičkim osobinama,

koji obuhvaća prostor donjeg toka Neretve, kanal do poluotoka Pelješca i poluotok Pelješac. Razdoblje seizmičkih pokreta je duže (10 i više godina) a potresi se ističu intenzitetom a ne učestalošću. Utvrđeno je recentno spuštanje kopna i pozitivno pomicanje obalne linije na što ukazuje i produženje toka Neretve u podmorju Nretvanskog kanala.

U proteklih 50 godina u nekoliko navrata su zabilježeni potresi srednje jakosti (VII⁰ MCS) koji su izazvali manja rušenja i materijalne štete.

Potrebna je opreznost u odabiranju načina gradnje na pojedinim, poglavito nestabilnim tlima. Flišna zona zahtjeva posebnu pažnju u gradnji, dok vapnenačko-dolomitski tereni uglavnom dobro podnose opterećenja gradnjom.

⇒ **Pejzažna i vegetacijska osnova**

S obzirom na klimazonalnu vegetaciju donjoneretvanski kraj pripada zoni sredozemne vazdazelene vegetacije. Tu je zastupljen tip šumske vegetacije uglavnom u obliku šikara zvanih makija. Temeljno obilježje toj vegetaciji daju vazdazelene drvenaste vrste među kojima dominira česmina (*Quercus ilex*). Uz nju su još zastupljene druge vrste kao što su planika (*Arbutus unedo*), tršlja (*Pistacia lentiscus*), zelenika (*Phillyrea latifolia*), tetivika (*Smilax aspera*) i druge. Šume u donjoneretvanskom kraju zauzimaju ukupno 16 253 ha, što je 36,3% površine donjoneretvanskog prostora. Znamo li da je optimalan udjel šumskih površina u nekom prostoru 40%, očigledno je da se donjoneretvanski kraj približio optimalnim prirodnim uvjetima.

Osim klimatskih značajki na vegetaciju donjoneretvanskog kraja presudno su utjecali i drugi činitelji. Jedan od njih je plavljenje nižih deltastih dijelova donjoneretvanskog kraja, pa se na tim mjestima nije razvila vegetacija koja je u skladu s klimom, već je biljni pokrov uvjetovan razinom vode. S obzirom na azonalnu vegetaciju, tj. biljni pokrov vezan uz posebna svojstva staništa, u donjoneretvanskom kraju razlikuje se vegetacija vlažnih i vegetacija slanih staništa.

Prije početka suvremenih melioracijskih radova znatan dio holocenske nizine donjoneretvanskog kraja prekrivali su tršćaci. To je vegetacija močvarnih područja, sastavljena od zeljastih vrsta, među kojima je najzastupljenija trska (*Phragmites communis*). Tršćaci danas obrastaju rubove bara, jezera, mrtvih riječnih rukava i kanalske mreže nastale u tijeku melioracija donjoneretvanskih blatija. Staništa na kojima se razvijaju tršćaci omogućuju bujanje takve vegetacije što pridonosi zarašćivanju dna vodenih površina, pa se kanalska mreža mora održavati čišćenjem (jaruženjem). Tršćaci su imali značajnu ulogu u razvoju ornitofaune jer su služili kao gnjezdišta brojnih vrsta ptica močvarica. U sklopu eutrofnih staništa (vode stajačice) razvio se niz vegetacijskih jedinica, od podvodnih zajednica preko vrsta koje su dijelom pod vodom a dijelom plutaju na vodi, pa do zajednica koje su zastupljene uz rub stajaćih voda. Od biljnih vrsta koje plutaju specifični su lopoč (*Nymphaea*) i lokvanj (*Nyphar*), dok rubne dijelove obrastaju šašina (*Scirpus lacustris*), šaš (*Carex elata*) i trska (*Phragmites communis*).

Zadnjih desteljeća uvelike se promijenio izgled donjoneretvanskog kraja, poglavito nizinskog dijela koji se postupno pretvara u najvrijednije agrarno područje hrvatskog juga. Na mjestu gdje je donedavna bila vegetacija močvara danas se prostire kulturni krajolik. Osim vrtlarskih kultura znatno su zastupljene tradicionalne kulture vinograda

i maslinika. Suvremenom preobražaju neretvanskog prostora osobito su pridonijele nove kulture s plantažama mandarinka i kivija. Neretvansko voće i povrće ima izuzetno značenje u turističkoj ponudi ne samo donjoneretvanskog kraja nego cijele Dalmacije.

⇒ **Ornitofauna i ihtiološki fond**

Lov i ribolov pripadaju u primarne gospodarske djelatnosti kojima se čovjek bavio u davnoj prošlosti da bi se održao. Iako povijest lovstva u donjoneretvanskom kraju nije sustavnije istražena, na osnovi prirodnih činitelja toga prostora i slučajnih nalaza može se zaključiti da se lovom bavio čovjek u Neretvi od najstarijih vremena. Lov i ribolov su neprekinuta tradicija koja se zadržala sve do današnjih dana. Osobito je donjoneretvanski kraj bio poznat po svojoj ornitofauni koju je sustavno proučavao u zadnjih gotovo pedeset godina naš poznati ornitolog iz Zagreba Dragutin Rucner. Njegova istraživanja počela su u jesen 1947. a već je 1952. otvorena njegovom zaslugom ornitološka zbirka u Metkoviću u suradnji s metkovičkim lovačkim društvom koje postoji od 1914. godine.

Močvarni ambijent s mediteranskim podnebljem ili neretvanska blatija, kako se nazivao taj prostor prije suvremenih melioracija, omogućavali su povoljnije uvjete za zimovanje i gniježđenje ptica močvarica. Ta idealna staništa privlačila su (stalno i povremeno) nekoliko stotina vrsta ptica. Taj najrasprostranjeniji močvarni kraj u našem obalnom području pružao je brojnim ribljim vrstama odlične uvjete za mriješćenje. Od Metkovića do ušća u velikim količinama lovili su se cipli, lubini i plosnatice (iverak). Posebno su cijenjene neretvanske jegulje koje su se lovile tijekom cijele godine. Nekada je ovo područje predstavljalo «carstvo riba i ptica močvarica». Intenzivno naseljavanje i suvremeni hidromelioracijski zahvati iz temelja su promijenili sliku donjoneretvanskog kraja. Neretvanske močvare su, uz Kopački rit, jedine močvare u hrvatskoj koje je nužno zaštititi kako bi se sačuvao barem dio od nekadašnjih ptičjih staništa.

Usprkos činjenici što neretvanske močvare imaju nacionalno značenje i međunarodni interes glede zaštite, one se smanjuju iz dana u dan. Danas su močvarni krajolici ustupili mjesto intenzivnom poljodjelstvu čiji su zaštitni znak nasadi mandarinki. Stvoren je jaz između suvremene gospodarske valorizacije i zaštite izvorne prirode. Međutim, močvara predstavlja prirodni fenomen koji je potrebno turistički valorizirati (foto lov, racionalan lov). Osim smanjenja prirodnih staništa, smanjenju ptičjeg fonda je doprinio i pretjeran i nekontroliran lov (crna liska-*Fulica atra*). Neretvani su se u prošlosti više, a danas manje, služili prepoznatljivim i originalnim plovilom-trupicom koja predstavlja neretvanski zaštitni znak - suvenir.

Od 1947. do 1969. D Rucner je skupio podatke za 247 ptičjih vrsta, pa je po dotadašnjim podacima ukupan ornitološki fond donjoneretvanskog kraja iznosio 298 vrsta ptica. Postupnim smanjenjem močvarnog areala donjoneretvanskog kraja znatno je smanjen broj ptica i ribljih vrsta. Nestankom močvarnih prostranstava nestalo je i «neretvanske kuge», kako su nazivali malariju. Od nekadašnjeg ptičjeg raja ostalo je veoma malo jer su se močvarna staništa sačuvala u manjem opsegu oko Pruda, Vida i Podgrede uz sjeverni rub vapnenačkog okvira, te uz staru dubrovačku cestu gdje se nalazi jezero Kuti.

⇒ Poljoprivredno zemljište

U delti Neretve nalaze se vrijedne poljoprivredne površine nastale melioracijom močvarnih površina. Područje Koševo-Vrbovci (200 ha) se natapa iz lateralnog kanala, dok područje Vid-Norin nije meliorirano. Hidromelioracijom se može zahvatiti prostor južno od Norina i zapadno od postojećeg puta Metković-Vid. Na tom prostoru veličine oko 1050 ha planira se sustav kanala i nasipa te crpnih stanica za odvodnju i navodnjavanje.

U strukturi trajnih nasada ističu se nasadi mandarine, potom vinograda, breskve i jabuke. Veliki dio površina također se koristi za uzgoj povrća. Daljnjim zahvatima hidromelioracije (posebno u odnosu na mogućnost natapanja površina) stvorit će se uvjeti za daljnji intenzivan razvitak poljoprivrede.

1.1.6.2. Kulturno-povijesna obilježja

Bogato i izuzetno **vrijedno graditeljsko nasljeđe** u suvremenoj prostornoj organizaciji doživljava afirmaciju ili reviziju izvorne funkcije. U skladu s načelima aktivne zaštite graditeljsko nasljeđe mora sudjelovati u životu šireg prostora kao nosilac određenih funkcija, a zaštita autentičnih obilježja i vrijednosti traži njihovo adekvatno dimenzioniranje. Zone zaštite pojedinačnih objekata i cjelina ne mogu se čvrsto ograničiti i izdvajati već sa okolnim prostorom moraju uspostaviti funkcionalni odnos i vizualnu ravnotežu.

Vrijednost i značaj te brojnost objekata graditeljskog nasljeđa na prostoru grada Metkovića ukazuje na njihov značajan utjecaj u organizaciji i oblikovanju prostora, tj. ukazuje na činjenicu da se svaki proces planiranja odvija u direktnom odnosu s prostornim i kulturno-povijesnim vrijednostima graditeljskog nasljeđa.

Prostorna valorizacija graditeljskog nasljeđa sagledava se u uvjetima nastale transformacije u prostoru, u neposrednom kontaktu s izgrađenim strukturama, poslijeratnog perioda u kome su oštećeni brojni spomenici graditeljskog nasljeđa.

Također je potrebna **dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine**, od zaštitnog popisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru. Neophodna je primjena načela integralne aktivne zaštite radi izbjegavanja ili pomirivanja mogućih sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama.

Vid – Narona

Na mjestu današnjeg Vida nalazila se nekad grčka naseobina Narona. Ona potječe iz IV stoljeća prije Krista, a prema nekim autorima i od VI stoljeća. Narona je jedan od najvrijednijih arheoloških lokaliteta u Hrvatskoj i jedan od najvažnijih za antičku arheologiju. Važna je uloga Narone u širenju civilizacijskih stečevina dolinom Neretve na današnje područje BiH, u tzv. tamnom razdoblju kraja antike, odnosno ranog srednjeg vijeka.

Zaštitna arheološka istraživanja straokršćanske bazilike na mjestu Sv. Vida obavio je Arheološki muzej u Splitu. Ona nameću zahtjevne zadatke u obnovi tog nalazišta.

Budući da je spomenuto područje veći dio godine pod vodom može ga se potpuno očitovati tek nakon melioriranja zemljišta ili nakon radova koji bi omogućili odvodnju vode s mikrolokacije Sv. Vida.

Planove uređenja arheološkog lokaliteta treba prilagoditi postojećim uvjetima, prije svega najvećoj godišnjoj stopi vodostaja Norina. Voda dosiže i do 0,8 m iznad antičkog poda tj. 0,1-0,2 m ispod poda današnje crte pa je tako onemogućeno svako ukopavanje tj. spuštanje do antičke razine a starokršćanska bazilika je predstavljena 1,0 m iznad svoje originalne razine odnosno na današnjoj koti terena.

Najsačuvaniji, a vjerojatno i najzanimljiviji nalaz, oslikana oktogonalna krstionica ostaje i dalje nevidljiva. Na najeno će postojanje upozoriti samo kameni vijenac ostavljen na razini terena 1,0 m iznad svog originalnog mjesta. Na taj će način bazen krstionice biti (barem) tlocrtno naznačen, a primjereno predstavljanje čekat će zaštićen i konzerviran. Crkva Sv. Vida je temeljna vrijednost koju je sačuvala stara Narona.

1.1.6.3. Demografska osnova

⇒ Kretanje broja stanovnika

Promatrajući kretanje broja stanovnika prema službenim popisima poslije drugog svjetskog rata može se utvrditi da je stalno rastao broj stanovnika na ukupnom području Dubrovačko-neretvanske županije čiji je sastavni dio Grad Metković. U razdoblju 1948.-1991. ono je poraslo za 37.916 stanovnika uz indeks 142,89 i prosječnu godišnju stopu rasta od 0,83%. Najizraženija je bila prosječna godišnja stopa rasta u neposrednom poslijeratnom demografskom kompenzacijskom razdoblju (1948-1953=1,39%) nakon čega slijedi razdoblje (1953-1961) određene demografske stagnacije i demografskog usporenijeg rasta (0,62%), da bi nakon toga uslijedilo razdoblje stalnog društveno-gospodarskog razvitka i zadovoljavanja prosječnih godišnjih stopa rasta broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije (1961-1971=0,83%, 1971-1981=0,73%, 1981-1991=0,83%).

Stalnom rastu broja stanovnika Dubrovačko-neretvanske županije uvelike je doprinjelo stalno pozitivno kretanje broja stanovnika i relativno visoke prosječne godišnje stope rasta stanovništva u Gradu Metkoviću (2,48%). Temeljem prvih neslužbenih informacija popisa stanovništva 2001. godine na administrativnom području grada Metkovića živi oko 16.000 stanovnika.

U dinamici i kretanju ukupnog broja stanovnika dvaju donjonertvanskih područja (Metković i Ploče) prema teritorijalnom ustroju iz 1991. godine uočavaju se razlike. Područje bivše općine Metković, pa samim tim i današnjeg grada Metkovića, spada u rijetka područja kojima od druge polovice 19. stoljeća stalno raste broj stanovnika. Promatramo li donjonertvanski kraj u cijelosti, primjećuje se porast stanovništva za 261% od polovice prošlog stoljeća.

Tabela 4. Pokazatelji promjene broja stanovnika područja bivšr općine Metković

Područje	Indeksi stanovništva prema popisima													
	1857.	1869.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.
Metković	100	115,5	128,1	146,8	170,3	190,8	194,1	212,0	237,4	252,8	268,1	296,6	322,1	359,2

Izvor: Hrženjak, Naselja i stanovništvo RH

Usporedo s porastom broja ukupnog stanovništva donjoneeretvanskog kraja rasla je i gustoća naseljenosti. Od 1948. do 1991. broj stanovnika na km² u Republici Hrvatskoj porastao je sa 67 na 85 na km², u Dalmaciji sa 57 na 81 na km², a u donjoneeretvanskom kraju sa 48 na 80 stanovnika na km².

Tabela 5. Demografski pokazatelji područja bivše općine Metković (1857-1991.)

Popisne godine	Broj st. općine	Stan. na km ²	1857=100	Lančani indeks	Broj stan.op centra	% u ukup. st.opć	Urbanostan.	%	Ruralno stan.	%
1857.	6335	22,8	100,0	100,0	999	15,7	1511	23,8	4842	76,2
1869.	7337	26,3	115,5	115,5	1143	15,6	1690	23,0	5647	77,0
1880.	8138	29,2	128,1	110,9	1200	14,7	1731	21,3	6407	78,7
1890.	9327	33,4	146,8	114,6	1354	14,5	2010	21,5	7317	78,5
1900.	10817	38,3	170,3	116,0	1537	14,2	2267	20,9	8550	79,1
1910.	12125	43,4	190,8	112,0	1804	14,9	2600	21,4	9525	78,6
1921.	12331	44,2	194,1	101,7	2308	18,7	3236	26,2	9095	73,8
1931.	13466	48,3	212,0	109,2	2888	21,4	3851	28,6	9615	71,4
1948.	15083	54,1	237,4	112,0	3043	20,2	3936	26,1	11147	73,9
1953.	16061	57,6	252,8	106,5	3606	22,4	4587	28,5	11474	71,4
1961.	17035	61,0	268,1	106,1	4514	26,5	5647	33,1	11388	66,9
1971.	18843	67,5	296,6	110,6	7117	37,8	8507	45,1	10336	54,9
1981.	20465	73,3	322,1	108,6	9881	48,3	12646	61,8	7819	38,2
1991.	22818	81,8	352,9	111,5	12026	52,7	14804	64,9	8014	35,1

Izvor: Dr. Zoran Curić, Donjoneeretvanski kraj

Osobito brz gospodarski razvoj i povećanje broja stanovnika Metković doživljava zadnjih tridesetak godina. Podaci iz 1991. godine pokazuju da je u razdoblju od 1857. do 1991. godine Metković porastao 12 puta. U istom razdoblju udio Metkovića u ukupnom stanovništvu općine povećao se sa 16 na 53%, a gradsko stanovništvo općine Metković sa 24 na 65%.

Donjoneeretvanski kraj je dugo vremena bio tradicionalno ruralni prostor. Sve do 1953. godine udio gradskog u ukupnom stanovništvu je bio manji od 20%. Donjoneeretvanski kraj se znatnije urbanizira posljednjih četrdesetak godina te od 1971. godine prevladava urbano stanovništvo. Po posljednjem popisu u donjoneeretvanskom kraju 63% stanovništva živi u urbanim a 37% u ostalim naseljima.

Relativni pokazatelji po pojedinim zonama naseljenosti u donjoneeretvanskom kraju se razlikuju, tj. stalno se naseljuje nizinski dio (delta) a raseljuje krški zagorski prostor. Ako se sagledava donjoneeretvanski kraj u cjelini, uočava se znatan porast stanovništva u delti Neretve, u kojoj se tijekom 20. stoljeća udio stanovništva povećao sa 48,3 % (1900.) na 85,4% u 1991. godini. U isto vrijeme je udio zagorskog stanovništva opao sa 39,5 na 8,6% u ukupnom stanovništvu donjoneeretvanskog kraja.

Tabela 6. Kretanje broja stanovnika naselja grada Metković (1857.-1991.)

red br.	Naselja	1857	1900	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991
9.	Dubravica	-	74	-	148	137	135	115	-	82
10.	Glušci	-	99	-	138	146	153	130	106	97
19.	Metković	999	1537	2888	3043	3606	4514	7117	9881	12026
31.	Prud	-	-	-	-	-	-	-	370	417
36.	Vid	477	827	1053	1265	1338	1474	1365	674	748
	METKOVIĆ	1476	2537	3941	4594	5227	6276	8727	11031	13370

Izvor: Dr. Zoran Curić, Donjoneeretvanski kraj

Ako analiziramo kretanje ukupnog broja stanovnika po novoformiranim općinama, odnosno gradovima, vidljivo je da na području bivše općine Metković najveće učešće ima grad Metković (1991. godine čak 90%), što ukazuje na konstantno privlačenje stanovništva okolnih područja u sam grad te prouzrokuje demografsko praznjenje ostalih područja.

Gotovo sva područja, osim područja grada Metkovića i Ploča te Opuzena, karakteriziraju depopulacijski procesi, koji su utjecali na promjene njihovog relativnog značaja u ukupnom demografskom potencijalu ovog područja.

Tabela 7. Kretanje broja stanovnika po novoformiranim općinama – gradovima na području donje Neretve

Grad/ Općina	1971.		1981.		1991.	
	broj	%	broj	%	broj	%
Metković	8612	31	10996	36	13370	39
Opuzen	1390	5	2753	9	3616	10
Kula Norinska	3466	12	2097	7	1886	5
Slivno	2040	7	1846	6	1507	4
Pojezerje	1612	5	1444	4	1392	4
Zažablje	1516	5	1243	4	1065	3
Ploče	8651	31	9572	31	11220	32
UKUPNO	27347	100	29951	100	34056	100

Izvor: Hrženjak; Lokalna samouprava i uprava u RH

Usprkos intenzivnom unutarnjem preseljavanju stanovništva donjoneeretvanskog kraja zadnjih desetljeća i depopulaciji krškog zagorskog prostora, u ovom kraju u cjelini raste broj stanovnika. Uzrok tome je pored niza društvenih i gospodarskih čimbenika i visok natalitet i stabiliziran mortalitet, koji uvjetuju visok prirodni prirast.

Tabela 8. Prirodno kretanje stanovništva 1980-1990.

Godina	Republika Hrvatska			Dalmacija			Općina (bivša) Metković			Donjonegetvanski kraj		
	n	m	pp	n	m	pp	n	m	pp	n	m	pp
1980.	14,9	10,9	4,0	15,8	9,4	6,4	19,7	8,3	11,4	18,3	8,3	10,0
1981.	14,7	11,2	3,5	15,4	9,4	6,0	17,9	8,8	9,1	17,6	7,9	9,7
1982.	14,5	11,0	3,5	15,2	8,9	6,3	19,3	9,6	9,7	17,9	8,9	9,0
1983.	14,2	11,9	2,3	14,9	9,5	5,4	16,1	9,4	6,7	14,8	8,8	6,0
1984.	14,0	11,7	2,3	14,7	9,5	5,2	18,5	8,4	10,1	17,0	8,1	8,9
1985.	13,5	11,2	2,3	14,0	9,4	4,6	18,4	9,0	9,4	17,4	8,8	8,6
1986.	12,9	11,1	1,8	13,6	9,1	4,5	16,4	8,9	7,5	15,5	8,6	6,9
1987.	12,7	11,4	1,3	13,6	9,1	4,5	17,0	8,7	8,3	16,2	8,4	7,8
1988.	12,5	11,3	1,2	13,2	9,3	3,9	16,5	9,1	7,4	15,6	8,6	7,0
1989.	11,9	11,2	0,7	12,4	10,2	2,2	16,6	8,9	7,7	14,9	7,4	7,5
1990.	11,6	10,9	0,7	12,9	10,3	2,6	16,5	8,8	7,7	14,5	8,3	6,2
Prosje. stope 80-90.	13,4	11,3	2,1	14,2	9,5	4,7	17,5	8,9	8,6	16,3	8,3	8,0

Izvor: Popisi stanovništva i SGRH

Prosječne stope nataliteta su za Republiku Hrvatsku, Dalmaciju i donjonegetvanski kraj u promatranom razdoblju na granici niskih i srednjih vrijednosti (14-17%). Stope mortaliteta su u sve tri cjeline prosječne (8-11%), dok su najveće razlike vidljive u stopama prirodnog prirasta. Prosječan je prirodni prirast za Republiku Hrvatsku 2,1 %, za Dalmaciju je dvostruko veći tj. 4,7% a za donjonegetvanski kraj 8,0%.

Iako stope prirodnog prirasta donjonegetvanskog kraja znatno premašuju stope za Hrvatsku, njihove vrijednosti su umjerene. To je znak da Republika Hrvatska u cjelini ima izrazito niske stope prirodnog prirasta jer se njihova vrijednost tijekom promatranog razdoblja nijednom nije popela iznad 5%. Pad stopa prirodnog prirasta u Dalmaciji i donjonegetvanskom kraju je nešto manji. Prirodno bogatstvo tog prostora, valorizirano u gospodarskim djelatnostima (turizmu, pomorstvu, trgovini, poljodjelstvu, industriji, prometu), razlog su sporijem padu životnog standarda što je utjecalo na blaži pad prirodnog prirasta.

⇒ **Strukture stanovništva**

Na osnovi podataka iz tri posljednja popisa stanovništva uočava se početak procesa starenja.

Tabela 9. Postotni udio stanovništva donjonegetvanskog kraja po velikim dobnim skupinama (1971-1991.)

Godina	mlado	zrelo	staro	ukupno
1971.	36,8	49,1	14,1	100
1981.	33,4	53,2	13,4	100
1991.	31,2	53,7	15,1	100

Izvor: Popis stanovništva

Tabela 10. Dobna struktura stanovništva grada Metkovića 1991. godine

Naselja	STAROST U GODINAMA					
	0-19		20-59		60 i više	
	broj	%	broj	%	broj	%
Metković	3938	34	6370	54	1395	12
Dubravica	27	34	33	40	21	26
Prud	124	31	212	53	66	16
Vid	235	32	370	51	119	17
Glušci	27	28	43	45	26	27
GRAD METKOVIĆ	4351	33	7028	54	1627	13

Najvitalniji dio grada Metkovića je područje samog naselja Metkovića (udio mladog stanovništva od 0-19 godina je 34%, a starog 60 i više je 12%). Najveći udio stanovništva je u radno aktivnoj dobi (20-59; 54%) što ukazuje na izrazitu imigraciju radno sposobnog stanovništva na područje grada.

Mladim se smatra stanovništvo koje je zastupljeno sa više od 35% u ukupnoj populaciji, a starenje populacije nastupa kad udio stanovništva starijeg od 60 godina pređe 12%. Podaci iz prethodne tabele upućuju na zaključak da stanovništvo donjonegetvanskog kraja postupno stari.

Koeficijent starosti (broj starog stanovništva na 1000 stanovnika) se povećao sa 141 (1971.) na 151 (1991.). Istodobno koeficijent mladosti se smanjio sa 368 na 312 mladih na tisuću stanovnika.

Dugo vremena ja najveći broj stanovništva donjonegetvanskog kraja bio zaposlen u primarnom sektoru. Bavljenje poljoprivredom, stočarstvom i ribarstvom bili su pokazatelji niskog stupnja gospodarskog razvoja. Zadnjih desetljeća zapažaju se velike promjene u gospodarskom razvoju donjonegetvanskog kraja, a time i u ekonomskoj strukturi pučanstva. Važan geoprometni položaj izbacili su u prvi plan tercijarne djelatnosti u kojima je već u 1971. godini bilo zaposleno 41,1% aktivnog stanovništva. U primarnom sektoru bilo je zaposleno 34,3% aktivnog stanovništva, dok je u sekundarnom sektoru bilo zaposleno svega 24,6% aktivnog stanovništva.

Tabela 11. Struktura stanovništva prema aktivnosti (%)

sektori	1971.	1981.	1991.
primarni	34,3	15,0	10,4
sekundarni	24,6	34,7	25,2
tercijarni	41,1	50,3	64,4

Navedeni pokazatelji ukazuju da omjer sektora djelatnosti u donjonegetvanskom kraju (u razdoblju neposredno prije Domovinskog rata) ima red III-II-I što je značajka visoko razvijenih područja.

⇒ **Analiza domaćinstava**

Broj članova domaćinstva u zadnjem međupopisnom razdoblju je za područje donjeneretvanskog kraja opao sa 3,7 u 1981. na 3,5 u 1991. Sam grad Ploče ima nešto manju veličinu domaćinstva zbog toga što na ostalom području prevladavaju veća, pretežito poljoprivredna domaćinstva sa gospodarstvom.

Tabela 12. Broj i prosječna veličina domaćinstva

Gradovi/općine	Broj domaćinstava		Prosječna veličina	
	1981.	1991.	1981.	1991.
Metković	2900	3579	3,7	3,7
Ploče	2689	3424	3,5	3,3
Opuzen	749	1016	3,7	3,5
K. Norinska	600	561	3,5	3,4
Pojezerje	335	316	4,3	4,6
Slivno	518	450	3,6	3,3
Zažablje	300	283	4,1	3,7
UKUPNO	8091	9629	3,7	3,5

Izvor: J.Hrženjak: Lokalna samouprava i uprava u RH

Statistički podaci za 1991. godinu pokazuju da gotovo 40% domaćinstava na području Donje Neretve posjeduje gospodarstvo što upućuje na postojanje interesa za razvoj porodičnog gospodarstva, što je naročito aktualno u današnjem vremenu, uz mogućnost rada u nepoljoprivrednim zanimanjima.

⇒ **Polazišta za prognozu**

Iz dosadašnjih kretanja, dadu se izvesti neka **osnovna polazišta**:

1. Područje donje Neretve je diferencirano i takvo će, obzirom na nasljeđene odlike, ostati i u budućnosti. Iz kratkog pregleda proizlazi da gotovo sva područja, osim Ploča, Opuzena i Metkovića, karakteriziraju depopulacijski procesi koji su utjecali na porast relativnog učešća u ukupnom demografskom potencijalu područja
2. Najveće učešće u ukupnom broju stanovnika područja i dalje će imati grad Metković (1991. 58,6%)
3. Na daljnji razvoj ostalih naselja utjecat će, prije svega, tip prestrukturacije ekonomije, razvoj gospodarskih kretanja u širim prostorima te uvođenje specifičnih oblika turizma (lovni, kulturno-povijesni i sl.) kao ključne gospodarske grane.
4. Pogranično područje kojem pripada grad Metković je izrazito propulzivno te je razmjena ljudi i dobara intenzivna, što će se osjećati i u budućim kretanjima
5. Obzirom na navedeno, moguće je izdvojiti neke osnovne preporuke koje bi valjalo respektirati zbog utvrđenog stanja i sagledivih prognoza:

a) Potrebno je razvijati ekonomske djelatnosti iz servisnog sektora koje će zadržati mlađe stanovništvo u područje, a koje će i samo postati resurs demografskog oporavka;

b) Posebnim mjerama potrebno je razvijati obzirne razvojne programe turističkih aktivnosti koje će poštivati autohtone, naslijeđene oblike, unoseći nove sadržaje)

e) Posebnu pažnju treba posvetiti razvoju pogranične ekonomije kao preduvjeta za prosperitet područja

U preciznijem smislu, **daljnji razvoj stanovništva, temeljen na dosadašnjim kretanjima, najvjerojatnije će pratiti slijedeće obrasce:**

1. Područje naselja Metković – daljnji rast broja stanovnika, uz lagano opadanje relativnog učešća u ukupnom stanovništvu.
2. Ostala naselja – lagani porast broja stanovnika

Tablica 13: Prognoza broja stanovništva 2000. i 2015. godine

Naselje	Broj stanovnika	
	Prognoza 2000.	Prognoza 2015.
Dubravica	155	180
Glušci	155	180
Metković	13.485	15.660
Prud	620	720
Vid	1.085	1.260
Ukupno	15.500	18.000

Napomena: Procjena broja stanovnika 2015. godine (15.500 - 18.000)

Tablica 14: Udio stanovništva i domaćinstava naselja 2000. i 2015. godine

Naselje	Udio stanovnika u ukup. (%)		Udio domaćin. u ukup. (%)	
	Procjena 2000.	Prognoza 2015.	Procjena 2000.	Prognoza 2015.
Dubravica	0,50	1,00	0,50	1,00
Glušci	0,50	1,00	0,50	1,00
Metković	90,00	87,00	90,00	87,00
Prud	3,00	4,00	3,00	4,00
Vid	6,00	7,00	6,00	7,00
Ukupno	100,00	100,00	100,00	100,00

1.1.6.4. Stanovanje i stambena izgradnja

Stambeni standard na području grada Metkovića relativno je povoljan, uzme li se u obzir ukupan standard stanovanja u Hrvatskoj.

Tablica 15. Broj stanova prema načinu korištenja

Naselja	Ukupan br. stanova	STALNO STANOVANJE			POVREMENO STANOVANJE		Druge nastanjene prostorije
		Ukupno	Nastanjeni	Nenastanjeni	Za odmor	Za rad u poljoprivredi	
Metković	3413	3357	3144	213	45	10	12
Dubravica	30	8	1	7	22	0	0
Prud	105	100	98	2	5	0	4
Vid	212	193	190	3	19	0	0
Glušci	28	25	18	7	3	0	0
METKOVIĆ	3788	3683	3451	232	94	10	16

Tablica 16. Površina stanova prema načinu korištenja

Naselja	Ukupna površina stanova	STALNO STANOVANJE			POVREMENO STANOVANJE		Druge nastanjene prostorije
		Ukupno	Nastanjeni	Nenastanjeni	Za odmor	Za rad u poljoprivredi	
Metković	253657	250011	238617	11394	3072	504	365
Dubravica	2152	510	50	460	1642	0	0
Prud	8118	7708	7508	200	410	0	185
Vid	15076	13904	13664	240	1172	0	0
Glušci	1338	1158	913	245	180	0	0
METKOVIĆ	280341	273291	260752	12539	6476	504	550

Stambeni standard je različit u pojedinim naseljima grada Metkovića.

Prosječna površina stana u 1991. godini je iznosila 74 m². U ukupnom broju stanova bilo je oko 2,4% stanova za odmor i rekreaciju te oko 6,1% nenastanjenih stanova.

Osnovni cilj stambene izgradnje u planskom razdoblju odnosi se na slijedeće:

- kvalitetnije opremanje stanova komunalnim instalacijama na svim područjima grada Metkovića
- plansko usmjeravanje stambene izgradnje te sanacija neplanske izgradnje uz vodene tokove i na poljoprivrednom zemljištu

Stambene potrebe u budućnosti uvjetuju i brojni i neizvjesni faktori koji se u prvom redu odnose na:

- demografska kretanja tj. na ostvarenje prognoziranog demografskog rasta kao i proces strukturiranja obitelji
- realno postojeći i kvalitetan stambeni fond
- stanje stambenog fonda i intenzitet njegovog budućeg korištenja
- buduće ekonomske prilike o kojima će ovisiti sredstva potencijalnih investitor koja se mogu namijeniti izgradnji objekata za stanovanje

Stoga se projekcije razvitka stanovanja i stambene izgradnje mogu formulirati samo na nivou procjena. Procjenjuje se da će temeljem očekivanog broja stanovnika u 2015. godini tj. 18000 stanovnika i prosječne veličine domaćinstva od 3,7 biti potrebno od 4500-4800 stanova za stalno stanovanje.

Procijenjeni standard stanovanja pretpostavlja:

- 1 domaćinstvo 1 stan
- 100% opremljenost stanova osnovnim instalacijama

1.1.6.5. Gospodarstvo

Preduvjeti daljnjeg gospodarskog razvitka Grada Metkovića su u njegovom istaknutom geoprometnom i geostrateškom položaju kao graničnog područja na važnom međudržavnom pravcu. Posebnosti prirodnih resursa, izuzetno vrijedna močvarna tla, staništa ptica i riba, kulturno povijesno nasljeđe, osobito arheološke zone Narona predstavljat će temelj buduće gospodarske orijentacije ovog područja.

Intenzivan razvitak poljoprivrede, trgovine i prometa bit će nositelj razvitka gospodarstva Grada Metkovića a očekuje se i razvitak industrije vezane uz preradu poljoprivrednih proizvoda.

Realno je predvidjeti da će Grad Metković preuzeti neke županijske funkcije osobito u djelatnosti poljoprivrede i vodoprivrede.

Tablica 17. Prikaz gospodarskih djelatnosti

Naselje	Stanovnici u zemlji	Aktivni u zemlji 1991.	Dominantne djelatnosti	Broj radnika u mjestu	Radnici koji rade u mjestu	Radnici koji odlaze iz mjesta	Radnici koji dolaze u mjesto	Ukupan br. radnika-radna mjesta
METKOVIĆ	11211	4134	industrija promet i veze trgovina	3836	3235	479	762	3997

Tablica 18. Podaci o zaposlenima po djelatnostima

Naselje	St. U zemlji	Broj st. 1998.- procjena	Broj zaposl. 1997.	Proizv. Dj.	Nepr. Dj.	Ugost. i tur.	Trg.	Promet i veze	Građ.	Ind.	Polj. i rib.	Posl. Usluge	Obrt.
METKOVIĆ	11211	13000	1522	603	919		620	92	81	468		133	431

Temeljne odrednice razvitka gospodarskih djelatnosti definirat će tržište i poduzetnički interesi tako da je realno očekivati nove, dosad u gospodarskoj strukturi nezastupljene gospodarske grane iako će budući gospodarski razvitak biti usmjeren na razvitak tradicionalno važnih i tržišno potvrđenih djelatnosti – poljoprivrede (posebno vinogradarstva, ribarstva, marikulture, ugostiteljstva i turizma te ekološki besprijeorne proizvodnje).

U svrhu jačanja gospodarstva potrebno je osnovati poljoprivredni centar u naselju Metković u svrhu opsluživanja okolnih poljoprivrednih gospodarstava. (centar I. reda / ranga). U spomenutom centru će se nalaziti servisi za poljoprivrednu mehanizaciju, poljoprivredne i veterinarske apoteke, sjedišta poljoprivredne savjetodavne službe, veterinarske službe, laboratoriji za analize pojedinih proizvoda, otkupne stanice, hladnjače, sortirnice voća i povrća, pakirnice, objekti za preradu i doradu

poljoprivrednih proizvoda (uljare, vinarije, mljekare i sl.) a sve ovisno od količine i kakvoće proizvodnje u njihovoj okolini. Ti poljoprivredni centri se uglavnom i često podudaraju s centrima u kojima djeluju i druge službe i djelatnosti kao što su škole, zdravstvene stanice, banke, veletrgovine, kulturne ustanove i dr. Dakle, poljoprivredni centri na pojedinom području skoro se uvijek podudaraju s centrima drugih proizvodnih i uslužnih djelatnosti i zajednički predstavljaju urbane centre koji u prostornom pogledu predstavljaju glavna urbanističko-ruralna središta s brojnim obilježjima gradske cjeline.

Gospodarska kretanja na području donjoneeretvanskog kraja u poslijeratnom periodu (1994 - 1995. god.) pokazuju izuzetna odstupanja od kretanja u prošlom desetljeću. Naime, statistička kretanja (adresari privrednih organizacija) ukazuju da se veliki broj privrednih poduzeća ovog područja nalazi u stečaju (Naronaplant, Magmedia), dok su brojna vodeća poduzeća (PIK Neretva i sl.) znatno suzila svoje djelovanje zbog situacije i poteškoća u odvijanju poslovanja proizišlih iz ratnih zbivanja.

Sliku metkovskog gospodarstva ilustrira struktura društvenog proizvoda i narodnog dohotka iz koje se uočava zastupljenost tj. učešće pojedinih djelatnosti u ukupnom gospodarstvu.

Tablica 19. Društveni proizvod i narodni dohodak u 1992. godini (%)

Područje	ukupno	industrija i rudar.	poljopriv. i ribarstvo	šumarstv o	vodopri- vreda	građevi- narstvo
Metković						
a	100	18	45	-	-	3
b	100	37	27	-	-	2
c	100	2	64	-	-	4
d						
	promet i veze	trgovina	ugostitelj. i turizam	obrt	stambeno komunal. i financ.	ostalo
	5	20	2	1	-	-
	7	21	-	-	1	-
	3	13	6	2	1	-

Izvor: Statistički ljetopis RH; a=ukupno, b=državni sektor, c=privatni sektor, d=ostalo

U strukturi društvenog sektora gospodarstva na području bivše općine Metković dominira privatni sektor (učešće u ukupnom 50%).

Za područje bivše općine Metković u strukturi državnog sektora dominira poljoprivreda (45%), zatim trgovina (20%), dok industrija zauzima svega 18%.

Struktura društvenog proizvoda državnog sektora bivše općine Metković ukazuje na najveću zastupljenost industrije i rudarstva (37%), zatim poljoprivrede (27%) te trgovine (21%).

U privatnom sektoru dominantno je učešće poljoprivrede od 64%. ostale djelatnosti zastupljene su sa svega 13% trgovina i 6% ugostiteljstvo i turizam. Navedeni podaci

ukazuju na orijentaciju stanovništva sa individualnim gospodarstvom na proizvodnju hrane i poljoprivrednih proizvoda.

Tablica 20. Broj turista i realiziranih noćenja

Naselje	turisti noćenja	1970.	1980.	1985.	1990	1991.
Metković	T	9745	7384	7077	4972	2848
	N	14435	12874	13839	7994	5765

Izvor: Dr. Zoran Curić: Donjonegetvanski kraj

Nakon 1980. godine broj turista i noćenja je na ovom području u intenzivnom porastu. Potkraj osamdesetih godina zbog gospodarske krize, ratne opasnosti tj. agresije na Republiku Hrvatsku, broj turista i ostvarenih noćenja strmoglavo pada.

Po vrstama smještajnih kapaciteta najzastupljeniji su osnovni ugostiteljski objekti (hoteli), kampovi, privatni smještaj i odmarališta.

Tablica 21. Turisti (T) i noćenja (N) po vrstama objekta (1970. i 1990.)

1970.

Naselje		Ugost. objekti	kampovi	privatne sobe	odmarališta	ukupno
Metković	T	9745	-	-	-	9745
	N	14435	-	-	-	14435

1990.

Naselje		Ugost. objekti	kampovi	privatne sobe	odmarališta	ukupno
Metković	T	4972	-	-	-	4972
	N	7994	-	-	-	7994

Izvor: Dr. Zoran Curić: Donjonegetvanski kraj

Metković je naselje s isključivo osnovnim smještajnim kapacitetima.

Tablica 22. Smještajni kapaciteti

1980.

Naselje		Ukupno postelja	Osnovni kapaciteti	Kampovi	Privatne sobe	Odmara-lišta
Metković		62	62	-	-	-
	%	100	100	-	-	-

1990.

Naselje		Ukupno postelja	Osnovni kapaciteti	Kampovi	Privatne sobe	Odmara-lišta
Metković		72	72	-	-	-
	%	100	100	-	-	-

Dr. Zoran Curić, Donjonegetvanski kraj

Znatni turistički potencijali donjonegetvanskog kraja do sada nisu dovoljno valorizirani. To dokazuju podaci o udjelu zaposlenih u pojedinim gospodarskim

djelatnostima. U turizmu je 1991. godine bilo zaposleno samo 4,3 % aktivnog stanovništva. Znatno više zaposlenih radilo je u ostalim djelatnostima (promet i veze 24,4%, industrija 23,4%, trgovina 19,1%, poljoprivreda i ribarstvo 10,3%). Jači razvoj turizma u sprezi s drugim gospodarskim granama pridonijeti će bržoj preobrazbi donjoneeretvanskog kraja i njegovoj afirmaciji s obzirom na postojeće predispozicije i razvijene susjedne turističke regije.

Promišljajući moguća **polazišta razvitka gospodarstva Grada Metkovića**, utemeljena na novim okolnostima, uz prihvaćanje poduzetništva i tržišta kao verifikatora valjanosti investicijskih ulaganja, potrebno je naglasiti da je budući razvitak nužno utemeljiti na intenzivnijem razvitku poljodjelstva, razvitku ekološki prihvatljivih manjih industrijskih pogona u područjima servisnih zona izgrađenih prema strogim ekološkim standardima, trgovini i trgovačkim centrima, intenzivnijem razvitku obrtništva, otvaranju manjih pogona i radionica, te razvitku specifičnih oblika turizma (lovni, izletnički vezan uz proučavanje močvara i promatranje rijetkih ptičjih vrsti, kulturno-povijesni i sl.).

Polazišta daljnjeg razvitka industrije realno je sagledati kroz:

- dislokaciju dijela postojećih industrijskih sadržaja s užeg gradskog područja u servisno-industrijsku zonu izvan urbanih cjelina
- postupno zatvaranje pogona zagađivača;
- otvaranje malih, ekološki čistih proizvodnih kapaciteta, posebno onih vezanih za preradu i /ili skladištenje i prodaju poljoprivrednih proizvoda
- programsko, organizacijsko i lokacijsko pozicioniranje industrije s ciljem strogog poštivanja i zaštite svih prirodnih i ambijentalnih vrijednosti
- potpuniju primjenu suvremenih tehnoloških dostignuća;
- restrukturiranje dijela proizvodnih pogona;

Razvitak poljoprivrede može se utemeljiti na jačoj pomoći države putem sustava poticajnih mjera, kreditiranju individualnih poljoprivrednih proizvođača, politici otkupa i plasmata, politici cijena, obrazovanju kadrova, kontroli kvaliteta, jačanju službi za pomoć poljoprivrednim gospodarstvima i promoviranju stvaranja udruženja proizvođača (formiranje poljoprivrednog centra u naselju Metković).

Grad Metković; ima dobre uvjete za proizvodnju kvalitetnog povrća u tijeku cijele godine na otvorenim površinama i pod plastikom. Također postoje dobri uvjeti za proizvodnju voća, pogotovo mandarina. Uzgoj stoke je sporadičan. Dobri su uvjeti za držanje pčela i proizvodnju meda. Izgradnja veletržnice u Metkoviću unijela bi stabilnost i veće povjerenje u poljoprivrednu proizvodnju čitavog područja Neretve.

Mogućnosti daljnjeg **razvitka građevinarstva** povezani su s veličinom i dinamikom investicijskih radova na ovom području, s daljnjim tijekom programa obnove gospodarskih i stambenih objekata, s restrukturiranjem kapaciteta sukladno zahtjevima tržišta.

Očekuje se značajna promjena tehnologije građenja u pravcu veće orijentacije na radioničku izradu elemenata koji će supstituirati rad na gradilištima i izmijeniti strukturu zaposlenih na štetu tradicionalnih zanimanja (tesar, armirač) ali i povećati pokretljivost građevinskih kapaciteta.

Daljnijim razvitkom ove djelatnosti povećat će se potrebe za prostorom (radionice, servisi, pogoni) što je potrebno predvidjeti na lokacijama izvan užeg gradskog područja.

Promet će i u budućnosti imati značajan udjel u strukturi gospodarstva, uslijed položaja grada Metkovića na izuzetno važnom prometnom pravcu.

Razvitak lučkog prometa odvijat će se sukladno razvitku lučkih kapaciteta i određenju metkovske luke kao teretne luke od županijskog značaja..

U **cestovnom prometu** realno je očekivati kvalitetnije pružanje prijevoznih usluga sukladno rastu potreba područja i izgradnji suvremene cestovne mreže (obilaznica Metkovića, spojne ceste i sl.).

Željeznički promet također zahtjeva modernizaciju i rekonstrukciju.

Daljnji razvitak **Ptt prometa** utvrđen strategijom razvitka infrastrukture na državnoj razini odvijat će se kroz unaprjeđenje ptt usluga, uvođenje novih tehničko-tehnoloških rješenja u telekomunikacijskom sustavu.

Trgovina; modernizacija kapaciteta, poboljšanje opskrbe na izvangradskom području, specijalizacija i funkcionalno uređenje skladišnog prostora, razvitak vanjske trgovine, rješavanje pograničnog prometa povećat će značaj trgovine.

Pogranični promet uvećat će značenje trgovine. Međutim, geoprometni položaj i pravci budućeg razvitka određuju trgovini ulogu prateće gospodarske djelatnosti uz primjetne razlike u intenzitetu razvitka ove djelatnosti (Neretva).

Mogućnosti razvitka **turizma** temelje se na razvoju specifičnih oblika turističke ponude vezane uz korištenje prirodnih potencijala područja (močvare, kulturno povijesne vrijednosti-Narona, lovni i ribolovni turizam i sl.).

Mogućnosti razvitka **obrtništva** vide se u kvalitetnijem zadovoljavanju potreba lokalnog stanovništva i turista ovog područja.

Realno je predvidjeti ulaganja u modernizaciju postojećih pogona, nabavu nove opreme tehnologije, otvaranje novih pogona sukladno potrebama osobito na izvan gradskom području.

Svoj budući razvitak obrtništvo će temeljiti na očekivanom razvitku gospodarskih djelatnosti nositelja razvitka područja, rastu životnog standarda i potreba stanovništva.

Daljnji **razvitak komunalne djelatnosti** predviđa se kroz razvitak vodoopskrbe na čitavom području Grada, izgradnju sustava odvodnje, zbrinjavanje otpada, veći stupanj javne higijene, proširenje i uređenje gradskog groblja, podizanje standarda javnog zelenila i proširenje programa hortikulturnog uređenja Grada, unaprjeđenja javnog prijevoza sukladno potrebama pojedinih dijelova Grada, zaštitu od štetnih djelovanja voda i zaštitu voda od zagađenja.

GRADSKE KOMUNALNE ORGANIZACIJE

- Tvrtka METKOVIĆ d.o.o. za komunalne poslove
Djelatnost: vodoopskrba, kanalizacija, odvoz i zbrinjavanje otpada, upravljanje grobljima, uređenje javnih zelenih površina

GROBLJA

- Groblje Sv. Ivan (Metković): Ukupna površina: 12.200 m²
Ukupan broj grobnica: 1.129
Još je moguće izgraditi: 340 grobnica
Nedostaci: loš pristup, nedovoljna površina parkirališta, nema vodoopskrbu (jedino bunar)
- Groblje Sv. Vida (za Prud i Vid): Ukupna površina: 4.778 m²
Ukupan broj grobnica: 312
Još je moguće izgraditi: 109 grobnica
Nedostaci: Mrtvačnica (u gradnji)
- Pravoslavno groblje Sv. Đorđa (Glušci): Nema podataka

TRŽNICE

- Tržnica na malo (Metković - ulica I. Gundulića) - Pod upravom METKOVIĆ d.o.o.
Ukupna površina: 1.159 m²
Površina zatvorenih prostora: 435 m²
Broj prodajnih stolova: 50 (od toga za ribu: 10 stolova)
Broj postavljenih kioska: 21
Nedostaci: Nema skladišnog prostora, rashladnih uređaja ni ribarnice
- Veletržnica (Splitska ulica) - pod upravom "GRADSKO POGLAVARSTVO" d.o.o. Metković
Površina otvorenog prostora: 7.900 m²
Površina zatvorenih prostora (unajmljeni): 2.200 m²
(objekti privremenog karaktera: skladišta, kiosci, boksovi...)

Tablica 23. Održavane zelene površine u gradu Metkoviću

Red. br.	Javno zelena površina	Površina (m ²)
1.	Gradski park	7.900
2.	Površina ispred Doma kulture (uz ulicu S. Radića do Trga k. Tomislava)	330
3.	Površina ispred stambene zgrade u ulici Hrvatskih iseljenika (na Maloj rivi)	200
4.	Površina obostrano u ulici I. Gundulića i uz T.S. Liman	956
5.	Površina ispred Dječjeg vrtića (U ulici A. Starčevića)	350
6.	Površina na Trgu bana Jelačića (i oko trga)	3.000
7.	Površina u ulici A. Starčevića (obostrano)	500
8.	Površina ispred zgrade političkih stranaka i zgrade luke (u ulici k. Zvonimira)	550
9.	Površine u Športskoj ulici s "Bubregom"	1.100
10.	Površine uz Splitsku ulicu i šetalište	1.800
11.	Površine na starom autobusnom kolodvoru	60
12.	Površine na novom autobusnom kolodvoru	100
13.	Površine kod veterinarske stanice	750
14.	Površine u ulici O.A. Gabrića	10

15.	Površine ispred hotela "Narona"	104
16.	Površina na Velikoj rivi	800
17.	Površine na Rivi uz Dom kulture	255
18.	Površine u ulici Matice hrvatske	30
19.	Površine uz most na početku Mlinske ulice i zelenilo uz zgradu SP-8	170
20.	Površine na rivi koje se tretiraju sredstvom protiv korova	950
Ukupno		19.915

1.1.6.6. Društvene djelatnosti

Središte grada, gradsko naselje Metković, kao međupćinsko i nadlokarno središte, već je i u ranijem administrativno-teritorijalnom ustroju kao općinsko središte razvijalo brojne središnje funkcije koje su služile svim naseljima na području bivše općine. Stvaranjem novih manjih jedinica lokalne samouprave ovo je središte nastavilo razvijati svoje funkcije čije razvijanje podržava i njegov povoljan geografski položaj.

Na području grada Metkovića središnje funkcije razmotrena je zastupljenost slijedećih funkcija društvenog sadržaja:

1. Uprava
2. Pravosuđe
3. Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
4. Vjerske zajednice
5. Prosvjeta (obrazovanje, školstvo)
6. Visoko školstvo i znanost
7. Kultura, umjetnost i tehnička kultura
8. Šport, rekreacija, zabava i odmor
9. Zdravstvo
10. Socijalna skrb
11. Financijske i druge slične uslužne djelatnosti
12. Prometne usluge
13. Trgovina i ugostiteljstvo
14. Obrt i druge usluge

Upravne i pravosudne funkcije odgovaraju novom administrativno teritorijalnom ustroju.

U skladu s novim zakonskim odredbama djeluje više stotina udruga građana, podružnica, političkih stranaka, strukovnih udruženja, zaklada i fondacija i drugih društvenih organizacija.

Tablica 24: Društvene djelatnosti; Uprava

UPRAVA	Lokacija	m ²	Broj zaposl.
Gradsko poglavarstvo	S. Radića	565	23
Županijska ispostava	S. Radića	678	65
Zavod za katastar	R. Jerkovića	160	11
Zavod za zapošljavanje	S. Radića	85	4
Zavod za platni	I. Gundulića	250	17

promet			
RF. MORH	S. Radića	50	3
Porezna uprava	S. Radića	100	14
Općinski sud	R Jerkovića	1.000	38
Državno odvjetništvo	R Jerkovića	60	7
Dr. političke udruge HKDS SDP HSS HDZ HSLs	K. Zvonimira	100	-
Komunalna služba	Mostarska	500	54
MUP	Splitska ulica	1.600	20
Carinarnica	-	80	21
Vatrogasci	Mostarska	504	12
<i>Ukupno</i>		5.732	289

U oblasti pravosuđa djeluje Općinski sud u Metkoviću za područje općina Kula Norinska, Pojezerje, Slivno, Zažablje te gradove Metković i Opuzen. Pored navedenog, na području grada Metkovića djeluje prekršajni sud, ispostave županijskih pravosudnih službi te sjedište javno bilježničke službe.

Na području grada Metkovića djeluju brojne komore, udruženja, društva i ostale nevladine udruge.

Na području grada Metkovića djeluju slijedeće vjerske zajednice:

Tablica 25: Društvene djelatnosti; Religija

RELIGIJA	Lokacija	m ²
Sv. Ilije - A	V. Nazora	370
Sv. Frane - A	P. Krešimira	400
Sv. Nikole - B	Zagrebačka	200
Sv. Ivana	Prud	-
Gospe od snijega	Vid	-
Sv. Ante - A	Dubravica	10
Sv. Ivana - A	Na groblju Mtk.	10
Sv. Vida	Vid	10
Žup. ured Sv. Ilije	O.A. Gabrića	15
Žup. kuća Sv. Ilije	O.A. Gabrića	250
Župni ured Sv. Nikole	Zagrebačka	-
Župna kuća Sv. Nikole	Zagrebačka	200
Samostan časnih sestara	T. Ujevića	600
Vjeronauč. dv. - A	V. Nazora	30
Vjeronauč. dv. - A	V. Nazora	20
Vjeronauč. dv. - B	Zagrebačka	30
Vjeronauč. dv. - B	Zagrebačka	45
Groblje	Vid - Prud	12.200
Groblje	Sv. Ivan	4.778
Mrtvačnica		
Mrtvačnica	Sv. Ivan	200
<i>Ukupno</i>		19.368

Razmještaj registriranih dječjih vrtića na području grada Metkovića je slijedeći:

Tablica 26: Društvene djelatnosti; Predškolski odgoj

SOCIJALNA ZAŠTITA	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Odgaj./ Str..os.	Djece/ Štićen.	Odjelj./ soba	Učion. /kreveta	Ostalo
DJEČJI VRTIĆI								
"Vedri dani"	A. Starčevića	249	11	9	123	5	5	-
"Pčelica"	Trg b. Jelačića	267	8	6	135	3	3	-
"Radost"	M. Pavlinovića	363	6	1	120	4	4	-
"Prud"	Prud	63	1	1	20	1	1	-
"Vid"	Vid	78	1	1	26	1	1	-
"Sv. Obitelj"	O.A. Gabrića	78	3	2	30	1	1	-
Zajedničke službe	K. Zvonimira	50	4	-	-	-	-	-
Vrtić u gradnji	K. Zvonimira	2.373	-	-	282	12	-	Plan
Kombinirano								
Dj. vrtić za djecu s teškoć. "Nada"	Trg F. Tuđmana	152	8	2	22	-	2	Neadekvatno
Dom penzionera	U gradnji	-	-	-	-	-	-	-
Društvo MRO	K. Zvonimira	60	8	-	-	-	-	-
Društvo inval. DRDCP	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno		3.733	50	22	758	27	17	-

U oblasti osnovnog obrazovanja u slijedećoj tablici su obuhvaćene jedinice matične osnovne škole i njihove područne škole – područni razredni odjeli. Također su prikazani i srednjoškolski objekti i njihovi kapaciteti:

Tablica 27.: Društvene djelatnosti; Obrazovanje

O.Š. OBRAZOVANJE	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Nastav.	Učenika	Odjelj.	Učion.	Ok./šp. dv. (m ²)
Centralna osnovna škola								
"S. Radića"	K. Zvonimira	4.000	88	55	1.187	38	28	6.200
M. Pavlinovića"	A. Stepinca	3.600	72	45	1.010	34	24	10.400
Područna osnovna škola								
"Mlinište" u sklop. O.Š. "S. Radića"	Mlinište	50	3	2	21	2	1	-
"Bijeli vir" u sklop. O.Š. "S. Radića"	Bijeli vir	40	2	1	8	1	1	-
"Vid" u sklop. O.Š. "S. Radića"	Vid	1.580	4	4	40	4	3	-
"Prud" u sklopu O.Š. "S. Radića"	Prud	1.295	2	2	29	2	4	-
Dopunska osnovna škola								
Glazb. Šk. u sk. O.Š. "S. Radića"	K. Zvonimira	70	4	4	75	3	3	-
S. I V.Š. OBRAZOVANJE								
Gimnazija	K. Zvonimira	1.200	32	28	354	13	13	1.200
Stručne škole								
Obrtnička škola	K. Zvonimira	1.783	53	42	760	30	16	3.000
Školske radionice	K. Zvonimira	593	-	-	-	-	-	-
Dopunsko obrazovanje								
Dop. obraz. uz rad (pri sred. obrtničkoj školi)	K. Zvonimira	-	10	10	12	1	-	-
Ukupno		14.211	270	193	3.496	128	93	20.800

Stanovnici grada Metkovića su korisnici i aktivni sudionici u kulturnim sadržajima i aktivnostima na području grada. Evidentirane su ili registrirane brojne kulturne udruge i amaterska društva, manifestacije, domovi kulture i sl.

Tablica 28: Društvene djelatnosti; Kultura

KULTURA	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Glum./str.os.	Mjesta	Predst./god.	Knjiga	Ekspoz.
Dom kulture	S. Radića	2.087	11	-	-	-	-	-
KUD "Metković"	S. Radića	-	-	-	-	-	-	-
Kino								
stalno "Pobjeda"	A. Starčevića	504	4	-	391	350	-	-
povrem.-ljetno; u skl. Doma kulture	S. Radića	700	-	-	800	-	-	-
Kazalište								
Kazalište u sklop. Doma kulture	S. Radića	270	-	40	475	25	-	-
Koncertna glazba								
Gradska glazba	K. Zvonimira	300	-	-	-	-	-	-
Narod. biblioteka	A. Starčevića	120	2	-	-	-	15.350	-
Školska biblioteka								
"S. Radića"	u O.Š.	80	-	-	-	-	9.000	-
Don M. Pavlin	u O.Š.	70	-	-	-	-	3.000	-
Gimnazija	u školi	100	-	-	-	-	12.000	-
Obrtnička škola	u školi	50	-	-	-	-	5.000	-
Muzeji								
Ornitološka zbirka	S. Radića	175	1*	-	-	-	-	354
Arheološka zbirka	Vid	420	1*	-	-	-	-	700
Ukupno		4.856	19	40	1.666	375	44.350	1.054

Metković je značajno športsko središte u Dubrovačko-neretvanskoj županiji s brojnim društvima i klubovima u raznim športovima koji se natječu na raznim državnim, županijskim i lokalnim razinama natjecanja.

Tablica 29: Društvene djelatnosti; Fizička kultura

<i>Športska društva</i>	Ostale nespomenute udruge
Teniski klub "Metković"	Hrvatski časnički zbor grada Metkovića
Bočarski klub "Mpt. Metkovka"	Udruga hrvatskih vojnih invalida
Veslački klub "Neretvanski gusar"	Metković zdravi grad
Malonogometni klub "Narona"	Ogranak Matice hrvatske
Gradski bočarski klub "Metković"	Pokladno gradsko društvo
Malonogometni klub "Poljopromet"	Udruženje umirovljenika
Ženski košarkaški klub "Mladost"	Udruženje obitelji poginulih branitelja
Ženski rukometni klub "Metković"	
Košarkaški klub "Mladost"	
Rukometni klub "Metković Jambo"	
Skijaški klub "Metković"	
Karate klub "Mpt Metkovka"	
Nogometni klub "Metković"	
Bočarski klub "Krešimir"	
Nogometni klub "Neretva"	
Nogometni klub "Neretva - Omladinska škola"	
Bočarski klub "Gala"	
Lovačko društvo "Liska"	
Lovačko društvo "Muflon"	
Radio klub "Narona"	
Savez športova općine	
Športsko ribolovno društvo "Iverak"	

Tablica 30: Društvene djelatnosti; Fizička kultura

<i>FIZIČKA KULTURA</i>	<i>Lokacija</i>	<i>m²</i>	<i>Broj zaposl.</i>	<i>Struč. osoblja</i>	<i>Terena</i>	<i>Kapacit. gledal.</i>	<i>Parkir.</i>	<i>Članove</i>
Stadion								
N.K. "Neretva"	Športska ulica	8.000	1	-	1	3.000	1	-
N.K. "Metković" - igral.	A. Stepinca	6.000	1	-	1	1.000	-	-
Dječja igrališta								
O.Š. "S. Radića"	Športska ulica	900	-	-	1	-	-	-
O.Š. "Don M.Pav."	A. Stepinca	500	-	-	1	-	-	-
Rukometna dvor.	Športska ulica	U izgradnji						
Tenis - igralište	Mobine	1.000	-	-	2	-	-	-
Nogomet - p.igr.	Mobine	7.500	-	-	1	-	-	-
Sportska dvorana								
Ustanova "Sport. objekti" - velika	Športska ulica	2.000	7	-	1	2.430	1	-
O.Š. "S. Radića" - mala	Športska ulica	500	-	-	1	-	-	-
O.Š. "M. Pavlin." - mala	A. Stepinca	400	-	-	1	-	-	-
Bočarski dom	Športska ulica	1.000	-	-	-	-	-	-
Ukupno		27.800	9	-	10	6.430	2	-

U 1994. godini izvršena je preobrazba zdravstvenih ustanova i njihovo organizacijsko prilagođavanje novom zakonodavstvu, što je imalo za posljedicu prestanak rada medicinskih centara i njihovu preobrazbu na ustanove primarne bolničke zdravstvene zaštite te zavode za javno zdravstvo.

Tablica 31.: Društvene djelatnosti; Zdravstvo

ZDRAVSTVO	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Medic. radnika	Liječn. opće pr.	Broj specijal.	Broj kreveta	Privat. praksa
INTERNISTIČKE AMBULANTE								
1.		79	2	1	-	1	-	+
2.		45	2	1	-	1	-	+
GINEKOLOŠKE AMBULANTE								
1.		50	2	1	-	1	-	+
FIZIKALNA TERAPIJA								
1.		400	5	3	-	-	1	+
2.		74	2	1	-	-	-	+
STOMATOLOŠKE AMBULANTE								
Dom zdravlja	I. Gundulića	100	25	24	8	1	-	-
1.		60	3	1	-	2	-	+
2.		40	2	1	-	1	-	+
3.		50	1	-	-	1	-	+
4.		80	2	1	-	1	-	+
5.		50	2	1	-	1	-	-
Dom zdravlja	A. Starčevića	2.440	87	77	20	10	-	-
Rodilište	-	560	14	10	-	2	26	-
Terapeut. centar	K. Zvonimira	150	3	1	-	-	-	+
LJEKARNE								
1.		110	3	2	1	15	-	+
2.		200	3	2	1	-	-	+
3.		216	8	2	4	-	-	+
CRVENI KRIŽ								
"Plava Neretva"	A. Starčevića	50	23	-	-	-	-	-
Hitna pomoć pri DZ	A. Starčevića	50	11	4	1	-	-	-
Veterinar. stanica	Splitska ulica	278	48	-	-	2	-	-
Ukupno		5.082	248	133	35	39	27	-

Tablica 32: Društvene djelatnosti; Financijske i poslovne usluge

FINANCIJSKE I POSLOVNE USLUGE	Lokacija	m ²	Broj zaposl.
Banke – podružnice			
Splitska banka	A. Starčevića	365	35
Croatia banka	S. Radića	130	7
Dubrovačka banka	Trg k. Tomislava	180	-
Privredna banka - Zagreb	I. Gundulića	50	-
Banke – ispostave			
Neretv. Gospod.	Trg k. Tomislava	120	11
Osiguravajuća društva – podružnice			
Croatia osiguranje	A. Starčevića	216	16
Osiguravajuća društva – ispostave			
Euroherc osiguranje	K. Zvonimira	123	2
Jadransko osiguranje	Splitska bb	-	-
Osiguranje Zagreb	Splitska bb	-	-
PTT usluge - poštanske jedinice			
Metković 1	A. Starčevića	600	36
Metković 2	Jadranska	35	1
Vid	Vid	30	2
TKC usluge			
ATC	A. Starčevića	2.160	20
Ukupno		4.009	130

Tablica 33: Društvene djelatnosti; trgovina

TRGOVINA	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Zatvor. prostor	Otvor. prostor
Robna kuća					
Razvitak	Splitska ulica	3.873	-	-	-
Tržnice					
Na malo	I. Gundulića	1.159	-	-	-
Veletržnica	Splitska ulica	7.900	-	-	-
Skladišta - industrijske robe, u sklopu trgovačkih tvrtki					
"Razvitak"	A. Hebranga	-	-	7.540	6.000
"Luka Ploče"	Ob. neretv. knež.	-	49	2.409	17.780
Skladišta - prehrambene robe					
"Opuzenka"	Put Narone	-	-	7.000	32.000
"Bili comm"	Splitska ulica	-	-	3.000	-
"Jambo"	Splitska ulica	-	-	1.800	9.500
"Jambo"	Mostarska	-	-	2.400	5.000
Skladišta - građevinskog materijala					
"Razvitak"	A. Hebranga	-	-	6.400	14.000
Skladišta - hladnjače					
"Razvitak"	Splitska ulica	-	-	1.600	-
"Bili comm"	A. Hebranga	-	-	7.300	8.800
Ukupno		12.932	49	39.449	93.080

Tablica 34: Društvene djelatnosti; Ugostiteljstvo i turizam

UGOSTITELJST. I TURIZAM	Lokacija	m ²	Broj zaposl.	Soba	Postelje	Voćenje /god.	Broj reg. obj	Priv.
Hoteli								
"Narona"	Trg k. Tomislava	2.230	46	28	72	3.640	-	-
"MB"	Matice hrvatske	650	7	9	17	1.000	-	+
Restorani								
Restoran Metković	Metković	-	-	-	-	-	3	+
Restoran Vid	Vid	-	-	-	-	-	1	+
Mliječni restoran	Metković	-	-	-	-	-	1	-
Pizzerie	Metković	-	-	-	-	-	4	+
Pečenjarnice	Metković	-	-	-	-	-	6	+
Konobe	Metković	-	-	-	-	-	4	+
Krčme	Metković	-	-	-	-	-	3	+
Slastičarna	A. Starčevića	50	-	-	-	-	1	-
u sklopu "Crveni križ"	S. Radića	80	-	-	-	-	1	-
Caffe bar	Metković	-	-	-	-	-	26	+
Caffe bar	Vid	-	-	-	-	-	1	-
Disco club	K. Domagoja	200	-	-	-	-	-	+
Motel "Roma"	V. Nazora	200	-	-	-	-	-	+
Turistički biro	S. Radića	90	5	-	-	-	-	-
Ukupno		3.500	58	37	89	4.640	51	-

Lokacije objekata društvenog standarda u planovima prostornog uređenja uglavnom nisu utemeljene na realnim mogućnostima realizacije (vlasničkim odnosima) te će u budućnosti mogućnost rješavanja imovinsko-pravnih odnosa predstavljati temelj za realizaciju tih sadržaja (bilo da je riječ o adaptaciji postojećih ili gradnji novih objekata).

1.1.7. Planski pokazatelji i obveze iz dokumenata prostornog uređenja šireg područja i ocjena postojećih prostornih planova

➤ **Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske** utvrđena su problemska područja u koja, između ostalih, spadaju ratom zahvaćena područja (fizička, funkcionalna i ekološka obnova), područja uz državnu granicu (integracija u cjelokupan prostor Republike Hrvatske), obalna područja (propisi o uređenju i zaštiti obalnih područja mora) te područja otoka (razvoj i prometno povezivanje).

Šire dubrovačko područje, a samim tim i administrativno područje Grada Metkovića po svojim karakteristikama tretiraju odrednice prvih dvaju problemskih područja (ratom zahvaćena, područja uz državnu granicu):

- Prilagođavanje **gospodarstva** uvjetima i osobitostima prostora, a naročito s gledišta nosivog kapaciteta prostora, fleksibilnosti, integriranosti u strukture naselja i krajobraza, energetskih ograničenja, zaštite prostora i stvaranja prihoda iz domicilnih resursa.
- Strateški je interes da se **površine za razvoj i ostvarenje novih programa** traže prvenstveno unutar formiranog i komunalno opremljenog prostora naselja. Ključni čimbenik zauzimanja prostora je opremanje komunalnom infrastrukturom. Stoga je potrebno odrediti granične kapacitete prostornih struktura i sustava preko kojih razvoj zahtijeva velike sustavne promjene, novi prostor i velika ulaganja.
- **Gospodarske (industrijske) zone** utvrđene u važećim prostornim planovima, u kojima su već djelomično ili u cjelini izgrađeni planirani kapaciteti, treba prioritarno kvalitativno prestrukturirati ili dograđivati. Zone utvrđene u tim planovima, ali danas bez izgrađenih objekata, ne izgrađivati do izrade prostornih planova koji će biti usklađeni s odrednicama Strategije.
- **Područje grada**; pažnju je potrebno posvetiti funkcionalnim i oblikovnim komponentama uređenja grada i okoliša, cjelovito planiranje prometnog i drugih infrastrukturnih sustava koji nadilaze lokalnu razinu i koji izazivaju konflikte u prostoru (prometna čvorišta, prometno gospodarske zone, luke, infrastruktura državnog značenja, zaštićena vodocrpilišta, vodnih, šumskih i poljodjelskih resursa, odlagališta otpada i sl.), rubne zone grada, u pravilu neprimjereno izgrađene (često bespravne) i neopremljene, potrebno je integrirati u urbani sustav i poboljšati standard opreme, ispitati iskoristivost postojećih i opravdanost izgradnje novih radnih i drugih zona te ukupnu gospodarsku fizionomiju grada s ciljem povećanja kvalitete života i racionalizacije korištenja prostora, oblikovna komponenta zastupljena u povijesnoj, graditeljskoj, prirodnoj i ukupnoj kulturnoj baštini grada i okolice, kao i prisustvo urbanog zelenila, važne su stavke identiteta grada.
- **Prometni sustavi**; zbog svog posebnog i izdvojenog položaja na jugoistoku zemlje, zahtijeva i zaslužuje posebnu i prioritetnu pažnju i tretman u prostornom povezivanju s drugim dijelovima Hrvatske. Stoga je na tom dijelu potrebno

jadransku autocestu (ispitati mogućnost željeznice), te uspostaviti suvremen sustav telekomunikacijskih veza.

- U oblasti **zaštite voda**; sačuvati vode koje su još čiste (posebno podzemne vode) kao jedine rezerve za opskrbu vodom, sanirati i ukloniti zagađenja uslijed kojih dolazi do ugrožavanja ili zagađivanja vode za piće na postojećim ili planiranim izvorištima vode, poboljšati kvalitetu podzemnih i površinskih voda i obalno mora izgradnjom potrebnih uređaja za prethodno pročišćavanje zagađenih voda, izgradnjom barem mehaničkog dijela centralnih uređaja, kod nove investicijske izgradnje provoditi potrebne mjere zaštite, definirati propisane zone sanitarne zaštite u izvorišnim područjima i uspostaviti utvrđene mjere zaštite na osnovu neophodnih hidrogeoloških i drugih istraživanja.

- **Krajolik**; prirodne krajolike treba sačuvati, osigurati prirodnu raznolikost i biotički potencijal, posebno onaj koji predstavlja osobenost područja, a na područjima na kojima je krajolik oštećen treba provesti sanacijske mjere.

- **Značajni prirodni predjeli**;– za Deltu Neretve predložena je zaštita u kategoriji parka prirode.

- **Zaštita graditeljske baštine**; primjena načela integralne aktivne zaštite radi izbjegavanja ili pomirivanja mogućih sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama, prostorno planska zaštita graditeljske baštine podrazumijeva sustavno uključivanje baštine u sve relevantne prostorne i urbanističke planove, izradu posebnih integralnih planova za zaštićena područja i dosljednu provedbu donesenih planskih dokumenata.

- **Krajolik užeg područja grada**; poštovati jedinstvenost grada, njegovu povijesnu slojevitost, slijediti logiku njegova rasta, vrednovati prirodni i kultivirani krajolik (krajobrazna osnova područja).

- **Obnova i razvoj ruralnog prostora** (zeleđa) ulaganjem u životni standard na selu, revitalizacija porodičnog gospodarstva, seoski turizam i sl.

➤ Postupak donošenja **Prostornog plana Dubrovačko – neretvanske županije** je okončan te je Plan donesen i objavljen u Službenom glasniku DNŽ br. 6/02.

S gledišta integralnog gospodarenja resursima ovaj Plan mora na temelju usmjerenja Strategije odrediti područja i kriterije za korištenje prostora osnovne i sekundarne namjene te kriterije za građenje izvan građevinskog područja prema tipu, vrijednosti i osjetljivosti krajobraza.

S gledišta razvojnih sustava plan je odredio prostore i sustave na razini Županije, njihovu funkcionalnu cjelovitost i ulogu lokalnih elemenata kao dijela cjeline i time usmjeriti oblik gospodarenja.

Na županijskoj razini određen je:

- širi prostor oko grada kako bi se obuhvatili procesi u prostoru i elementi infrastrukture koji služe gradu ali su izvan njegovog obuhvata
- kriteriji za razmještaj funkcija u naseljima u svrhu optimalizacije mreža, osobito u rijetko naseljenim područjima
- kriteriji za formiranje građevinskih područja po načelu racionalnog korištenja prostora, iskorištenja rezervi formiranih struktura i oblikovanja krajobraza
- kriteriji za korištenje i zaštitu prostora u kontaktnim zonama uz zaštićena područja (parkova prirode, zaštićenih krajolika i sl.) radi mogućeg utjecaja na područja pod zaštitom.

Tablica 35.

Pokrivenost područja Grada Metkovića dokumentima prostornog uređenja

Naziv dokumenta prostornog uređenja	Obuhvat dokumenta prostornog uređenja (za područje Grada Dubrovnika)	Službeni Glasnik
<i>Prostorni plan (bivše) općine Metković*</i>	bivša općina Metković	SG općine Metković 1989.
<i>Izmjena i dopuna PPO Metković za područje veletržnice</i>	cca 3,76 ha	
<i>DPU Pržine</i>	cca 2,0 ha	

➤ **Prostorni plan (bivše) općine Metković;** Prostornim planom općine Metković (1982. godine) planske projekcije kretanja ukupnog broja stanovnika zasnovane su na dinamičnom demografskom razvitku sa značajnim udjelom imigracija, premda je ocijenjeno da stanovništvo predstavlja ograničavajući čimbenik razvitka. Migracijski saldo u planskom periodu (1978-2000. godine) iznosi 23,5% od ukupno planiranog broja stanovnika na kraju planskog perioda, što se pokazalo nerealnim jer se broj stanovnika povećavao na razini planiranog prirodnog priraštaja.

Projekcijom ukupnog broja stanovnika temeljenom na prirodnom priraštaju došlo se do ukupnog broja od 24.297 stanovnika u 2000. godini, što predstavlja prilično realnu prognozu.

Međutim, planom je ocijenjeno da će za potrebe gospodarskog razvitka ovog kraja biti potrebno više stanovništva nego što će se osigurati prirodnim priraštajem. Uvažavajući tu pretpostavku, uz predviđeni broj od 12 700 aktivnog stanovništva i 40% - tnu angažiranost, predviđen je broj od 31 750 stanovnika u 2000. godini, što podrazumijeva imigraciju u ovo područje. Realne pretpostavke za obrazloženje navedene tvrdnje nisu istraživane tj. na njih nije ukazano (realni demografski okvir šireg područja iz kojeg će se stanovništvo doseljavati na ovo područje). Stoga se broj stanovnika predviđen temeljem ovih pretpostavki može dovesti u pitanje, te bi bilo realnije očekivati da će se stanovništvo područja bivše općine Metković i dalje kretati pod utjecajem prirodnog priraštaja, na što ukazuju i dosadašnja kretanja, respektirajući i broj doseljenog stanovništva (oko 10% od ukupnog broja tj. oko 1630 u 1991. godini - evidencija Centra za socijalni rad).

Dopuna Plana granicama građevinskih područja i odredbama za provođenje donesena je 1989. godine.

➤ **Detaljni planovi uređenja** su uglavnom u dosadašnjem razdoblju izrađivani za uže gradsko područje, u skladu s prioritarnim potrebama i zahtjevima. Takvog karaktera je i DPU Pržine izrađen u svrhu realizacije stambenog bloka, poslovnih sadržaja te doma za starce.

1.1.8. Ocjena stanja, mogućnosti i ograničenja razvoja u odnosu na demografske i gospodarske podatke te prostorne pokazatelje

1.1.8.1. Značajke dosadašnjeg prostornog razvoja i korištenja prostora

Postojeće prostorne strukture ovog područja potpuno su poremećene. Izražena su sučeljavanja između potreba daljnje melioracije i zaštite izvornih prirodnih vrijednosti područja koje su u znatnoj mjeri narušene, istovremeno se planira "provlačenje" koridora autoceste samom deltom Neretve, privatnici i dalje jendečenjem osvajaju močvarna područja, naselja se bez riješene infrastrukture (posebno odvodnje) šire uz rukavce rijeka (Male Neretve) i kanale stvarajući neprimjerene uvjete života, poskupljujući troškove komunalnog opremanja, prvenstveno vezanog za sanaciju zatečenog stanja.

Koncentracijom razvoja, stanovništva i izgradnje na uskom području uz rijeku Neretvu i uzduž izgrađenih prometnica dolazi do konflikata sa vrijednostima prirodne sredine. Melioriranjem močvara i stvaranjem novih, plodnih poljoprivrednih površina uništen je ili ozbiljno ugrožen dio bogate flore i faune, a koji se radi posebnosti može smatrati i razvojnim resursom ovog područja.

Metković je grad koji je koji je doživio najviši stupanj društveno-gospodarske preobrazbe (uz Dubrovnik, Ploče, Korčulu i Opuzen). U njemu je najbrže uznapredovao proces deagrarizacije i usmjeravanje zapošljavanja prema drugim djelatnostima (industrija, građevinarstvo, trgovina, brojne i razne usluge). Prosječna gustoća naseljenosti na području Grada Metkovića iznosi 263,08 st/km².

Stanje u prostoru, planirani zahvati, **konflikti i smjernice za njihovo rješavanje**, sagledani su po pojedinim segmentima koji se odnose na slijedeće:

- prometne koridore
- građevinska područja sa njihovom složenom strukturom (naselja, radne zone, turizam)
- poljoprivredno zemljište
- šumske površine
- zaštićene dijelove prirode
- zaštićene spomenike kulture
- zaštitu okoliša

Za djelotvornu zaštitu tog prostora nisu dovoljne samo administrativne odluke, ali one predstavljaju temelj za poduzimanje svih ostalih aktivnosti koje bi vremenom trebale dovesti do znatnog poboljšanja stanja, jer se u protivnom neće imati što štititi. Bit će potrebni znatni naponi i sredstva da se promijeni odnos lokalnog stanovništva prema prirodi, jer samo će uz njihovu pomoć i sudjelovanje zaštita biti djelotvorna.

Prostornim planovima izrađenim u dosadašnjem razdoblju predimenzionirane su stambene, turističke i radne zone, koje nisu odgovarale realnim mogućnostima gospodarstva i demografskom potencijalu. Tako je od ukupno predviđenih površina za razvoj i širenje naselja na području Grada Metkovića u iznosu od 601,32 ha izgrađeno oko 370 ha. Od toga je oko 3,6 ha izgrađeno neplanskim objektima.

U budućem razvitku djelatnosti i uređenju prostora neophodno je slijediti odrednice održivog razvitka koji slijedi temeljne odrednice:

- ekološki odgovarajući razvitak (razvitak koji je ekološki osjetljiv i omogućava odgovarajuće korištenje – a katkada i nekorištenje prirodnih resursa (daljnju izgradnju obalne zone, prenamjenu poljoprivrednih površina, degradaciju krajobraznih vrijednosti i sl.)
- jednakopravni razvitak kojim se omogućava ravnomjerna distribucija razvojnih dobiti; unutar današnje i budućih generacija

1.1.8.2. Mogućnosti i ograničenja razvoja

Glavne **zapreke i ograničenja** budućeg razvoja sastoje se u sljedećem:

- **demografska osnova tj. diferenciranost** (gradsko naselje Metković-ostala naselja) **dosadašnjeg kretanja broja i struktura stanovništva**, te koncentracija stanovništva na užem urbanom području predstavljat će ograničenje budućeg razvitka naselja i djelatnosti na prostorima ostalih naselja (Vid, Prud, Dubravice, Glušci). Naime, navedena područja, unatoč prirodno i ekološki vrlo atraktivnom prostoru, nalaze se u opasnosti da izgube kritičnu masu stanovnika koji su sposobni održati sve vitalne funkcije na razini koja je podnošljiva za većinu stanovnika i koja osigurava poželjnu kvalitetu života, te dovodi u pitanje isplativost investicija. Naime, negativna demografska kretanja ovih područja dovela su ne samo do depopulacije područja (Glušci), već i do pojave retardacije stanovništva s poremećenom strukturom, što je posljedica iseljavanja mladog i radno sposobnog stanovništva u fertilnim godinama života. Uzroci iseljavanja su mnogostruki; od prometne izoliranosti i nemogućnosti zadovoljenja različitih potreba stanovnika do izostanka interesa u ulaganja za održavanje i unaprjeđivanje života.
- **neprimjeren odnos prema okolišu u cjelini**; ekstenzivno korištenje prostora, stihijsko zauzimanje močvarnih područja (jendečenje), niska razina opremljenosti infrastrukturom, posebno odvodnjom otpadnih voda i nepostojanjem uređaja za pročišćavanje
- **infrastrukturna opremljenost**; javlja se kao ograničavajući faktor, ali i temeljni preduvjet daljnjeg razvoja naselja i gospodarskih djelatnosti (nedovršenost vodoopskrbnog sustava, sustava odvodnje, sustavnog zbrinjavanja otpada).
- **prostorno gospodarska struktura** (domaćinstva, okućnice, građevine, tradicija, zemljište) ocjenjuju se kao neiskorišteni kapaciteti za zapošljavanje i stanovanje. U naseljima (izuzev naselja Metković) postoji višak stanova, velik je broj neprimjerenosti korištenih građevinskih i poljodjelskih parcela, pa sve do u novije vrijeme gotovo demografski ispražnjenih ruralnih prostora.
- **neplanska izgradnja** individualnih objekata namijenjenih stanovanju zauzela je područja uz rukavce Male Neretve te ugrozila osnovne krajobrazne vrijednosti prostora i mogućnost rješavanja komunalne problematike.

Razvojne mogućnosti:

Današnji trenutak promišljanja budućeg razvitka ovog područja treba temeljiti na novom pristupu tj. "održivom razvoju". Situacija u kojoj se našao Grad etković nakon Domovinskog rata, sa narušenom gospodarskom strukturom, devastiranim (opožarenim) krajobrazom te nizom socio-psiholoških, nemjerljivih posljedica ratnih zbivanja, nameće potrebu preispitivanja dosadašnjih kretanja i postavljanja novog, bitno drugačijeg koncepta razvoja. Stoga je u kontekstu razvojnih mogućnosti potrebno sagledati sljedeće:

- **veliki gospodarsko-prostorni sustavi** se vlasnički i strukturno transformiraju s tendencijom disperzije, razvijanje pogranične ekonomije, te pogona "malih razmjera" vezuje se za obiteljsko gospodarstvo, obnovu tradicijskog načina življenja u skladu s prirodom i okolišem.
- **pogodnosti razvitka poljoprivrede** i vezane za obranu od poplava i mogućnosti navodnjavanja.
- **pogodnosti područja za razvoj turizma** vezano uz specifične prirodne vrijednosti područja (močvare) i specifičan prirodni i eko-sustav Donje Neretve (izletnički, znanstveni, kulturno-povijesni turizam)
- **valorizacija geoprometnog i geostrateškog položaja Grada Metkovića**
- razvijenost **prometne i ostale infrastrukture** vezana je za stanje gospodarstva koje je nužno prestrukturirati i dislocirati ga izvan užeg gradskog područja, te na taj način potaknuti razvitak tih područja.
- **prirodne pogodnosti** (blaga klima, obala pogodna za kupanje, dovoljne količine kvalitetene pitke vode)
- biološka raznolikost, visokovrijedni **kultivirani krajobrazi, spomenička baština** (bogatstvo posebna zaštićenih područja)

Razvojne mogućnosti:

Današnji trenutak promišljanja budućeg razvitka ovog područja treba temeljiti na novom pristupu tj. "održivom razvoju". Situacija u kojoj se našao Grad Metković nakon Domovinskog rata, sa narušenom gospodarskom strukturom, devastiranim (opožarenim) krajobrazom te nizom socio-psiholoških, nemjerljivih posljedica ratnih zbivanja, nameće potrebu preispitivanja dosadašnjih kretanja i postavljanja novog, bitno drugačijeg koncepta razvoja. Stoga je u kontekstu razvojnih mogućnosti potrebno sagledati sljedeće:

- **veliki gospodarsko-prostorni sustavi** se vlasnički i strukturno transformiraju s tendencijom disperzije, razvijanje pogranične ekonomije, te pogona "malih razmjera" vezuje se za obiteljsko gospodarstvo, obnovu tradicijskog načina življenja u skladu s prirodom i okolišem.
- **pogodnosti razvitka poljoprivrede** i vezane za obranu od poplava i mogućnosti navodnjavanja.
- **pogodnosti područja za razvoj turizma** vezano uz specifične prirodne vrijednosti područja (močvare) i specifičan prirodni i eko-sustav Donje Neretve (izletnički, znanstveni, kulturno-povijesni turizam)
- **valorizacija geoprometnog i geostrateškog položaja Grada Metkovića**
- razvijenost **prometne i ostale infrastrukture** vezana je za stanje gospodarstva koje je nužno prestrukturirati i dislocirati ga izvan užeg gradskog područja, te na taj način potaknuti razvitak tih područja.
- **prirodne pogodnosti** (blaga klima, obala pogodna za kupanje, dovoljne količine kvalitetne pitke vode)
- biološka raznolikost, visokovrijedni **kultivirani krajobrazi, spomenička baština** (bogatstvo posebna zaštićenih područja)

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. Ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja

U svrhu utvrđivanja ciljeva i zadataka uređenja prostora Županije vrednovan je povijesno-geoprometno-politički ustroj ovog prostora, izvršena je analiza prostorno-planske dokumentacije kojom se usmjeravao dosadašnji prostorni razvoj, a sve u cilju utvrđivanja resursa i konflikata u prostoru Županije, te potrebe njihovog pretvaranja u razvojne elemente prostora i otklanjanja ograničavajućih elemenata u budućoj prostornoj organizaciji Županije.

2.1.1. Razvoj gradova i naselja posebnih funkcija i infrastrukturnih sustava

Sintetizirajući skupine srednjih i malih naselja-gradova, odnosno dosadašnje klasifikacije središnjih naselja može se utvrditi da se u okviru Grada Metkovića, u odnosu na prostor dubrovačko-neretvanske županije, razlikuju slijedeće **grupe naselja** koja se mogu definirati kao **nositelji razvitka u prostoru Županije**:

Metković: spada u skupinu malih i srednjih gradova tj. regionalno središte

Preduvjeti daljnjeg razvitka Grada Metkovića su u njegovom istaknutom geoprometnom i geostrateškom položaju kao graničnog područja na važnom međudržavnom pravcu. Posebnosti prirodnih resursa, izuzetno vrijedna močvarna tla, staništa ptica i riba, kulturno povijesno naslijeđe, osobito arheološke zone Naron, predstavljat će temelj buduće gospodarske orijentacije ovog područja.

Prostor Grada Metkovića po tipu područja spada u pretežno gradska naselja.

Ključni pravac preobrazbe gradskih područja je urbana obnova ili reurbanizacija u cilju povećanja kakvoće življenja koja povećava privlačnost gradskog područja.

Daljnja karakteristika pravca preobrazbe trebala bi biti infrastrukturna rekonstrukcija.

Ciljevi:

- olakšati stanovništvu pristup društvenim dobrima i institucijama
- povećati ekološku i funkcionalnu sigurnost područja
- poduprijeti osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika tog područja
- proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života

Intenzivan razvitak poljoprivrede, trgovine i prometa bit će nositelj razvitka gospodarstva Grada Metkovića a očekuje se i razvitak industrije vezane uz preradu poljoprivrednih proizvoda.

Realno je predvidjeti da će Grad Metković preuzeti neke županijske funkcije osobito u djelatnosti poljoprivrede i vodoprivrede. Dijeli središnje funkcije s Pločama.

Gradsko naselje Metković je u mreži naselja Županije dubrovačko-neretvanske ocjenjeno kao naselje sa **povoljnim demografskim prilikama** te se nalazi među

naseljima u kojima je nakon zadovoljavajuće koncentracije stanovništva došlo do sponijih dinamičnih kretanja i kvarenja vitalnih obilježja stanovništva, iako se zadržava visok stupanj obrazovanosti, te društveno-gospodarske orijentacije i razvitka.

Na Županijskom nivou u oblasti **razvoja gradova i naselja** posebnih funkcija osnovni su ciljevi:

1. **Policentrični razvoj naselja i urbanih funkcija radi usklađivanja rasporeda stanovništva i aktivnosti u prostoru Županije**, kako bi se osiguralo približno iste uvjete i standard življenja stanovništva u svim dijelovima Županije. Time se u prvom redu podrazumijeva takav sustav središnjih naselja koji će optimalno zadovoljiti potrebe svih stanovnika Županije i šireg gravitacijskog područja te će se uklopiti u državni sustav središnjih naselja. Potrebno je aktivnim mjerama populacijske, porezne, zemljišne i komunalne politike, opremanjem naselja infra i suprastrukturuom, poticati rast malih i srednjih gradova.
2. **Formiranje sustava malih i srednjih gradova kao nositelja razvoja u prostoru**, zbog uočenog nedostatka naselja koja bi mogla postati žarišta razvoja, na način da se osiguraju uvjeti za pozitivne učinke širenja procesa urbanizacije u svim dijelovima.
3. **Demografska obnova stanovništva**, što se odnosi na ublažavanje i ispravljanje negativnih demografskih tendencija (prirodnog prirasta, migracija i sl.), stalno poboljšavanje strukturnih i ostalih obilježja stanovništva, osiguranje ravnomjernog razmještaja stanovništva na prostoru Županije, uz revitaliziranje brdsko-planinskih i pograničnih područja, otočkih područja i ratom opustošenih područja.

U oblasti razvoja **infrastrukturnih sustava** ističu se sljedeći ciljevi:

4. **Potpunije korištenje geoprometnog položaja te stvaranje kompaktnog prometnog sustava Županije** (cestovni, pomorski i zračni, željeznički)
 - a) U oblasti cestovnog prometa treba osigurati optimalno povezivanje sa ostalim dijelovima Hrvatske i Europom;
 - izgradnjom auto cesta i brzih cesta koje bi trebale omogućiti izlazak iz prometne izoliranosti Županije
 - poboljšanjem stanja postojeće cestovne prometne mreže (rekonstrukcija, modernizacija, pojačano održavanje) i njihovo dovođenje barem na predratni nivo
 - omogućavanjem bolje prometne povezanosti između gradova i općina Županije
 - izgradnjom obilaznica naselja kroz koja prolazi tranzitni promet (obilaznica Metkovića)
 - b) Osigurati obnovu luka županijskog značaja.
 - c) U oblasti željezničkog prometa stvoriti uvjete za izgradnju brze dužjadranske željeznice (velikih brzina tzv. TGV) u svrhu povezivanja Županije kako unutar Hrvatske tako i sa širim okruženjem (zapadna Europa).

2.1.2. Racionalno korištenje prirodnih izvora i očuvanje ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša

Sa Županijskog gledišta osnovni cilj razvoja u prostoru ovog područja svakako predstavlja:

1. **Potpunije korištenje prirodnih resursa**, očuvanje biološke raznolikosti i ekološke ravnoteže, površine za razvoj poljodjelstva, stočarstva, ribarstva i marikulture treba aktivirati sukladno klimatskim i drugim pogodnostima područja, zahvate eksploatacije mineralnih sirovina prilagoditi standardima i normativima u zaštiti okoliša, vodni potencijal iskoristiti za podizanje standarda življenja stanovništva dovršetkom gradnje magistralnog vodovoda kojim bi se osigurala konačna kvaliteta opskrbe vodom i odvodnja sa svih područja.
2. **Očuvanje prostornog identiteta Županije** (zadržavanje ili transformacija strukturnih, funkcionalnih i ekoloških značajki prostornih cjelina, oblici urbanizacije i sl.)
3. **Bolje korištenje postojećih gospodarskih i proizvodnih potencijala, kao i aktiviranje budućih**, predložiti pravce gospodarskog razvitka u odnosu na prirodne uvjete i komparativne prednosti pojedinih prostornih cjelina, zaustaviti procese koji nisu u suglasju sa izuzetno vrijednim resursima ovog područja, poticati razvoj malih privrednih pogona
4. **Provođenje mjera zaštite okoliša, uz podizanje svijesti o potrebi zaštite prostora za buduće naraštaje** na način da se utvrde načela i principi zaštite okoliša u cjelini. Usmjereno djelovati u područjima koja su ključna za zaštitu okoliša:
 - energetika i industrija (uvođenjem suvremenih tehnologija, alternativni izvori energije)
 - infrastruktura i komunalne djelatnosti (modernizacija mreža, rješavanje prometnih problema Metkovića – gradnja obilaznice – pročišćavanje otpadnih voda i izvedba sustava odvodnje, sustavno zbrinjavanje otpada)
 - smanjenje upotrebe kemijskih sredstava u poljoprivredi, proizvodnja zdrave hrane
 - vodnogospodarstvo (zaštita i korištenje voda, zaštita od voda)

2.2. Ciljevi prostornog razvoja gradskog značaja

2.2.1. Demografski razvoj

➤ **Osnovni ciljevi u oblasti demografskog razvoja su:**

- **Stimuliranje opremanja svih naselja** na području Grada Metkovića u cilju osiguranja ravnomjernije naseljenosti područja Grada.
- **Naselja** uz vrijedne poljoprivredne površine i riječne tokove zahtijevaju pažljiv proces izgradnje kako bi se sačuvalo vrijedno poljoprivredno zemljište i vodene površine.

➤ **Očekivane buduće demografske promjene**

Zbog teških gospodarskih prilika u tranzicijskom periodu i Grad Metković, posljedica ratnih zbivanja koja su utjecala na imigraciju na ovo područje iz okolnih, ratom ugroženih područja, veoma je teško dati čvrstu prognozu kretanja broja i struktura stanovništva, posebno jer se radi o oblasti osjetljivoj na društvena i gospodarska zbivanja u užem i širem okruženju. Sigurno je da će u provođenju aktivne populacijske politike i naseljavanja nenaseljenih i slabije naseljenih prostora najučinkovitije biti mjere populacijske politike koje će se provoditi na razini Države, a koje podrazumijevaju stimuliranje (kreditno, porezno, stipendiranjem, politikom zapošljavanja i sl.) naseljavanja graničnih područja.

Tablica br.36. Procjena broja stanovnika

Naselje	Broj stanovnika	
	Procjena 2000.	Procjena 2015.
Dubravica	155	180
Glušci	155	180
Metković	13.485	15.660
Prud	620	720
Vid	1.085	1.260
Ukupno	15.500	18.000

- Područje gradskog naselja Metković – daljni, ali lagano usporeniji rast broja stanovnika, do 18.000 stanovnika u 2015. godini
- Ostala naselja – lagani porast broja stanovnika i povećanje učešća u ukupnom broju stanovnika Grada Metkovića

Da bi se navedena kretanja ostvarila potrebno je:

- posebnim investicijama i programima revitalizacije obuhvatiti ostala naselja na području Metkovića razvojem diferenciranih programa kojima bi se zadržavalo postojeće stanovništvo i omogućio normalan životni standard i perspektive mlađem stanovništvu
- razvijati **obzirne razvojne programe turističkih aktivnosti i obiteljskih gospodarstava** koji će poštivati autohtone, nasljeđene oblike, unoseći nove sadržaje vezane uz specifične tradicije, običaje i stilove života
- **potpuna i održiva uporaba prostora Grada Metkovića**; gotovo sav prostor se u kontekstu budućeg razvoja može smatrati resursom i najbolje se može koristiti i čuvati ako se rabi u cijelosti. Svaka djelomično ili kratkoročno zasnovana uporaba prostora prijeti poremećajima sustava, povećava troškove infrastrukture po jedinici ulaganja i vodi ka suboptimalnom iskorištenju razvojnih prednosti. Potpunom uporabom ovaj prostor se najbolje čuva od "ulagačkih pothvata" koji vode njegovom preintenzivnom korištenju i/ili upropaštenju
- **poticanje i privlačenje održivih-razvojnih pothvata** čiji će nositelji imati interes za očuvanjem prostora u cjelosti (vlasnici prostora, vlasnici kapitala, jedinica lokalne samouprave)
- **jedinica lokalne samouprave mora se javiti kao poduzetnik** koji ulaže u razvoj infra i supra strukture, potiče poduzetnike na održivi razvoj, i destimulira one koji žele ulagati u neprihvatljive programe.

2.2.2. Odabir prostorno razvojne strukture

Na odabir prostorno razvojne strukture prvenstveno utječe:

- daljni tijek procesa urbanizacije
- restrukturacija gospodarstva
- promjena politike korištenja i uređenja prostora

➤ **Daljnji tijek procesa urbanizacije**

U Donjoneretvanskom kraju i na njegovom središnjem razvojnom području i okosnici razvitka očekuje se daljnje razvijanje procesa urbanizacije u kojem dominiraju važna

gradska (regionalna) i nadlokalna (manja regionalna) središta – Metković, Ploče i Opuzen, dok se unutar te okosnice predviđa daljnje jačanje lokalnih središta Kule Norinske-Krvavca, Otrić-Seoca, Mliništa i Vlaka –Podgradine, odnosno manjih lokalnih središta Staševice, Rogotina, Komina, Bijelog Vira, Blaca i Kleka u priobalju ovog područja.

Na temelju ***dosadašnjeg kretanja i sadašnjeg stanja društveno-gospodarskog razvitka, širenja procesa urbanizacije na području Donje Neretve i na utjecajnom području Grada Metkovića i preobrazbe pojedinih samostalnih naselja***, može se predvidjeti daljnje širenje ovog značajnog procesa u prostoru, iako neće biti jednako na čitavom teritoriju Grada Metkovića i njegove šire okolice tj. područja Donje Neretve. I dalje će biti razlika po pojedinim područjima u intenzitetu procesa urbanizacije i njegovog utjecaja na preobrazbu pojedinih naselja. Na to će utjecati lokalne posebnosti pojedinih područja, ali i prostorno ustrojstvo i razvitak unutar Grada Metkovića i njegove šire okolice.

♦ ***Gradsko naselje ili uže gradsko područje Metkovića*** i dalje će biti pokretač cjelokupnog društveno-gospodarskog razvitka i života u njegovoj okolini. Pod tim utjecajem može se očekivati popravljjanje demografskih prilika u većem broju samostalnih naselja.

I dalje treba očekivati širenje utjecaja Metkovića na društveno-gospodarsku, fizionomsku i funkcionalnu preobrazbu naselja u okolini i izvan područja Grada Dubrovnika.

Metković – ekspanzija; svi su demografski parametri izrazito pozitivni, međutim ova područja i središta determiniraju izrazitu urbanu koncentraciju stanovništva i djelatnosti što pojačava negativnu polarizaciju prostora u cjelini. Prigradske urbane zone pridonose širenju urbanog načina života, ali zato intenzivno prazne neposredno ruralno područje.

➤ ***Prestrukturacija gospodarstva***

U ***budućoj strukturi gospodarstva*** i dalje će ***dominantnu ulogu imati industrija, trgovina i promet i poljoprivreda. Turizam*** će ubuduće imati sve značajniju ulogu kroz razvoj selektivnih oblika turizma: izletničkog, kulturno povijesnog, lovnog i sl.

Grad Metković; ima dobre uvjete za proizvodnju kvalitetnog povrća u tijeku cijele godine na otvorenim površinama i pod plastikom. Također postoje dobri uvjeti za proizvodnju voća, pogotovo mandarina. Uzgoj stoke je sporadičan. Dobri su uvjeti za držanje pčela i proizvodnju meda. Izgradnja veletržnice u Metkoviću unijela bi stabilnost i veće povjerenje u poljoprivrednu proizvodnju čitavog područja Neretve.

Pogranični promet uvećat će značenje trgovine. Međutim, geoprometni položaj i pravci budućeg razvitka određuju trgovini ulogu prateće gospodarske djelatnosti uz primjetne razlike u intenzitetu razvitka ove djelatnosti (Neretva).

➤ ***Politika uređenja prostora***

Buduće ***korištenje i uređenje prostora*** prioritetno će se temeljiti na korištenju rezervi postojećih, već izgrađenih naseljskih struktura za djelatnosti i stanovanje. Poljoprivredne površine potrebno je sačuvati od prenamjene, a šumsko zemljište poharano požarima potrebno je reforestirati i obnoviti.

2.2.3. Razvoj naselja, društvene, prometne i komunalne infrastrukture

➤ **Razvoj naselja**

Na budući razvoj naselja Grada Metkovića najznačajnije će utjecati kretanje procesa urbanizacije i razvoja središnjih funkcija.

Neagrarna su naselja, a među njima posebno gradska naselja, kao istaknuta središta rada, prema svojoj strukturi uglavnom višefunkcionalna, ali sve funkcije nemaju podjednako značenje za njihov razvitak.

Naselja kao središta rada mogu se diferencirati obzirom na njihovu funkcionalnu usmjerenost. Zato je važno poznavanje funkcionalne strukture naselja, odnosno središta rada, a među njima posebno gradskih naselja.

Primjenom matematičko-statističke kvantitativne metode kod funkcionalne klasifikacije gradskih naselja i središta rada u Hrvatskoj 1991. godine utvrđeno je da **je gradsko naselje Metković bilo tercijarno usmjeren** i spadalo u skupinu s drugih 37 isto tako funkcionalno usmjerenim središtima u Hrvatskoj.

➤ **Planirani sustav središnjih naselja**

Na temelju uspostavljene nove političko-teritorijalne podjele u Republici Hrvatskoj, demografskih obilježja, gospodarske razvijenosti, uspostavljenih odnosa u prostoru te analize razvijenosti i razmještaja brojnih uslužnih djelatnosti svrstanih u 14 novih svojstvenih temeljnih skupina središnjih funkcija dolazi se do prijedloga **sustava središnjih naselja** i uspostavljanja sljedećih hijerarhijskih odnosa između pojedinih stupnjeva (kategorija) središnjih naselja:

- I. Središte države (važnije europsko središte)
- II. Središte makroregije (manje europsko središte)
- III. Središte županije (regionalno središte)
- IV. Središte grada (međuopćinsko središte)
- V. Središte općine (važnije lokalno središte)
- VI. Manje lokalno središte (pomoćno središnje naselje)
- VII. Naselje s pojedinačnim središnjim funkcijama.

Središnje naselje pripada nekoj kategoriji središnjih naselja ako udovoljava većini postavljenih kriterija i ako ima veći broj različitih središnjih funkcija, koja se odnose na tu kategoriju.

Područje grada Metkovića, novi gradovi i općine u njegovom susjedstvu, čine dio nove hijerarhijske mreže središnjih naselja u Dubrovačko neretvanskoj županiji, premda sve ne ispunjavaju potrebne i zadane kriterije za optimalno djelovanje i to brojem svojih stanovnika i veličinom teritorija, gospodarskom razvijenošću i izvorima prihoda, dobrom prometnom povezanošću i udaljenošću od susjednih središta nižeg, istog ili višeg ranga. To se ustrojstvo i u buduće po potrebi može i treba nadopunjavati.

Budući razvitak naselja temeljiti će se na :

- razvitku procesa urbanizacije
- izbjegavanju prevelikih koncentracija stanovništva i težnjom za boljom disperzijom stanovništva u prostoru,
- spriječavanju negativnih demografskih trendova, ravnomjernijeg razvitka i razvitka policentričnog urbanog sustava te na težnji za podizanjem kvalitete života lokalnog stanovništva.

Uslužne funkcije podižu obrazovnu i kulturnu razinu, zdravstvenu kulturu i standard cjelokupnog stanovništva, pridonose povećanju socijalne sigurnosti i skrbi stanovništva, ostvaruju kvalitetnije ustrojstvo opskrbe, servisa i drugih usluga, te osiguravaju nesmetanu rekreaciju i odmor stanovništva. Kod svega toga treba predviđati ekonomičniji, racionalniji i funkcionalniji razvitak, razmještaj i strukturu središnjih uslužnih funkcija.

Prema tome, izvjesne prostorno - planske tendencije i pretpostavke (demografske prognoze, nastavak procesa urbanizacije, razvitak nekih gospodarskih djelatnosti, suvremenije planirana prometna mreža, ekonomičnija mreža središnjih funkcija, rast središnjih naselja) utječu na koncipiranje takvog sustava središnjih naselja koji će najviše odgovarati potrebama stanovništva i drugim korisnicima u Gradu Dubrovniku i njegovom okruženju te će se tako na najbolji mogući način uklopiti u cjelokupnu koncepciju prostornog razvitka i uređenja novih općina, gradova i cjelokupne Dubrovačko-neretvanske županija.

Bivša općinska središta među kojima je i Metković predstavljaju središta višeg ranga u odnosu na niz novih naselja koja su postala sjedišta jedinica lokalne samouprave.

U skladu s tako planiranim razmještajem stanovništva, njihovim potrebama, gospodarskim mogućnostima i prethodno postavljenim kriterijima predviđa se do 2015. godine na sljedeći način razvijanje **novog sustava središnjih naselja i učinkovito ustrojstvo Grada Metkovića:**

Metković; regionalno središte,

Bez bitnih središnjih funkcija ostala bi ostala samostalna naselja u ovom području.

Sustav RH; važnije regionalno središte u sustavu RH (kao konurbacijsko područje-sociogospodarska gradska regija), srednji grad, manje razvojno središte)
Planirani sustav središnjih naselja; podjela središnjih funkcija s Pločama

Razmještaj i razvitak središnjih funkcija treba biti u pojedinim središtima prema izvršenoj klasifikaciji središnjih funkcija za pojedine kategorije središnjih naselja. Sve funkcije u gradovima (Metkoviću), treba razvijati i dimenzionirati u skladu s razvitkom ovog kraja povezano s njegovim brojem stanovnika koji gravitira i koristi te usluge. Ovakav sustav središnjih naselja na ovom prostoru na racionalan način približava središnje i druge funkcije stanovništvu i drugim korisnicima pružajući im približno jednake uvjete života, što doprinosi porstu kvalitete i standarda njihova življenja.

2.3. Ciljevi prostornog uređenja naselja na području grada

2.3.1. Racionalno korištenje i zaštita prostora

Racionalno korištenje i zaštita prostora temelji se na ostvarenju sljedećih ciljeva:

- planirana građevinska područja naselja uskladiti s realnim demografskim potencijalom, mogućnostima opremanja prometnom, komunalnom infrastrukturom i objektima društvenog standarda
- nezauzimati izgradnjom područja uz obalu te uz prometnice

- vrijedno poljoprivredno zemljište sačuvati od bilo kakve izgradnje izuzev gradnje u funkciji revitalizacije poljoprivredne proizvodnje
- šumsko zemljište oplemenjivati i ozelenjavati
- ovisno značaju i položaju pojedinih naselja u prostorno-funkcionalnim cjelinama Grada Metkovića, utvrđuje se njihova potreba širenja, kao i karakter buduće izgradnje:
 - ♦ **uže urbano područje grada Metkovića** prvenstveno zahtjeva obnovu i rekonstrukciju sa mogućnostima interpolacija i zamjena u cilju poboljšanja funkcionalnosti korištenja pojedinih dijelova gradskog područja. Zaštita povijesnih i krajobraznih vrijednosti se na ovom dijelu nameće kao prioritet. Pošto se radi o pretežito izgrađenim gradskim strukturama, potrebna je urbana obnova i afirmacija perifernih dijelova gradskog područja, dislokacija postojećih radnih zona iz užeg gradskog područja te rekonstrukciji i revitalizaciji graditeljske baštine (povijesna jezgra Metkovića, zaštićeno arheološko područje naselja Vid). Daljnje zauzimanje ovog prostora novom izgradnjom je ograničeno i sa aspekta zauzetosti prostora i sa aspekta njegove zaštite i unapređenja. Osnov budućeg uređenja ovog prostora temelji se na sanaciji postojećeg stanja, unapređenju naseljske prometne i komunalne infrastrukture, promjeni načina korištenja pojedinih dijelova područja, te rekonstrukciji i revitalizaciji graditeljske baštine. Nove zone za gradnju stambenih i drugih sadržaja realiziraju se u pravilu na temelju detaljnije prostorno planske dokumentacije.
 - ♦ **Ostala naselja** predstavljaju danas pretežito ruralni tip naselja koja nisu predviđena za značajnije širenje, izuzev područja naselja Dubravice na kojem se predviđa, u skladu s mogućnostima opreme komunalnom infrastrukturom, buduće širenje gradskog prostora.

2.3.2. Utvrđivanje građevinskih područja naselja u odnosu na postojeći i planirani broj stanovnika, gustoću stanovanja, izgrađenost, iskorištenost i gustoću izgrađenosti, obilježja naselja, vrijednosti i posebnosti krajobraza, prirodnih i kulturno-povijesnih cjelina

Građevinsko područje naselja obuhvaća kompleksnu strukturu namjenjenu izgradnji naseljskih sadržaja (stanovanje, turistički kapaciteti, gospodarski sadržaji, društveni sadržaji, športsko-rekreacijski i sl. sadržaji).

Građevinska područja naselja utvrđena Prostornim planom (bivše) općine Metković su predimenzionirana i obuhvaćaju 540,0 ha, tim više što je postojećom izgradnjom unutar građevinskog područja zauzeto svega 55%. Stoga se kao prvenstveni cilj u utvrđivanju granica građevinskih područja nameće potreba:

- revidiranja važećih granica utvrđenih prema PPO (bivše) općine Metković temeljem analize stupnja zauzetosti tog područja postojećom izgradnjom
- utvrđivanje različitog intenziteta korištenja građevinskih područja (gustoće stanovanja, postotak izgrađenosti, koeficijent iskorištenosti i sl.)
- prilagođavanje granica građevinskih područja realnom demografskom potencijalu s time da se ostave izvjesne rezerve za realizaciju privilegiranih zahvata (gradnja objekata u funkciji obnove i unapređenja poljoprivrednog zemljišta i turizma/obiteljska gospodarstva).

Namjenu prostora područja grada Metkovića određuju:

- prirodne i kulturno povijesne vrijednosti
- gospodarski potencijali
- geoprometni položaj

Racionalno korištenje prostora uvjetuje usklađenje razvojnih gospodarskih mjera i bogatih prirodnih resursa te graditeljske baštine kao ograničavajućih prostornih vrijednosti. Sustav središnjih naselja, njihov položaj, formiranje i gravitacijski odnosi, određuju pravce razvoja, a njihova policentrična strategija organizaciju namjene površina.

Kriteriji za proširenje granica građevinskih područja:

- ispitati i iskazati prostorne rezerve već zauzetog prostora kao i granične kapacitete postojeće infrastrukture
- ostvariti optimalne gustoće prema tipu naselja i iste iskazati prilikom predlaganja uređenja i proširenja površina naselja
- proširivati građevinska područja kao rezultat programa izgradnje i uređenja zemljišta, a na temelju razvojnih potreba (porast broja stanovnika, razvoj gospodarstva)
- proširivanje postojećih građevinskih područja i formiranje novih, vršiti na temelju kriterija za korištenje i uređenje prirodnih i stvorenih cjelina određenih u Prostornom planu županije
- građevinska područja treba formirati kao naseljsku cjelinu primjereno geomorfološkim značajkama, pri čemu se ne mogu proširivati uz državne ceste i na vrijedna poljoprivredna zemljišta, na površine za korištenje voda, zaštićena područja i koridore državne i županijske infrastrukture, te na nestabilne i močvarne terene.

Oblik i veličina građevinskog područja i njihovo proširenje trebaju se temeljiti na obrazloženim i dokazanim potrebama uz iskaz gustoće naseljenosti (st/ha) te zauzetosti prostora po stanovniku (m²/st) koja orijentacijski treba biti oko 300 m²/st i manja za ukupnu uređenu površinu naselja.

Za naselja koja se nalaze uz visokopogodno poljoprivredno zemljište potrebno je smanjenje građevnog područja.

Prije izgradnje neizgrađenog područja ili dijela naselja mora se osigurati prostor od javnog interesa (komunikacije, javne površine) te opremanje infrastrukturom na temelju odgovarajućeg plana uređenja.

Izgradnja u građevnom području

Predviđene površine za razvoj naselja planirane su na načelu racionalnog korištenja prostora – od Ploča uz rijeku Neretvu do Opuzena i Metkovića – zona intenzivnog i racionalnog korištenja prostora

Ostali dijelovi zagorskog područja pripadaju zoni niskog intenziteta naseljavanja i zaposjedanja prostora u kojima se zadržava postojeća građevna izgrađenost bez mogućnosti proširenja. Navedeno naročito vrijedi za područja unutar zaštite prirodne ili spomeničke baštine.

Za najveći dio tog područja karakteristična je koncentracija stanovništva u Metkoviću ili njegovoj okolini gdje su uvjeti življenja i zapošljavanja povoljniji. Brdski dio na kome se uzgajala stoka je opustio jer se iz te proizvodnje nije mogao sticati potreban dohodak, zbog čega su neka sela potpuno napuštena.

Takva populacijska kretanja nameću potrebu očuvanja obradivog tla od prenamjene u okolici Metkovića. No, moguće hidromelioracije danas zamočvarenih tala u okolici Metkovića i Opuzena (područje Kutli, dio na području Metković-Vid) stvorili bi nove plodne površine za daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje i zapošljavanje. Podržavat će se razvitakmješovitih poljoprivrednih obiteljskih gospodarstava, gdje će poljoprivreda biti osnova sticanja prihoda a zaposlenje izvan poljoprivrede će davati dopunske prihode.

2.3.3. Unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

Rješenje naseljske komunalne infrastrukture predstavlja prioritetan cilj uređenja svih naselja na području grada Metkovića:

- izgraditi sustave za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, dovršiti sustave na području grada Metkovića
- izgradnja suvremene cestovne veze s ostalim područjima Županije i RH
- riješiti problem zbrinjavanja (i recikliranja) krutog otpada na cijelom području
- rekonstrukcija i unapređenje naseljskih prometnica i uređenje gospodarskih i protupožarnih puteva
- poboljšanje kvalitete elektroopskrbe i kabliranje elektroopskrbne mreže
- uređenje i proširenje groblja u Metkoviću
- organizacija i uređenje športsko-rekreacijskih površina
- opremanje naselja objektima društvenog sadržaja (u skladu s mjestom i ulogom naselja u mreži naselja)

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

3.1. Prikaz prostornog razvoja na području Grada u odnosu na prostornu i gospodarsku strukturu Županije

Grad Metković po veličini predstavlja drugo središte u Županiji sa značajnim gravitacijskim područjem. To je ujedno i pogranično područje Države sa nestabiliziranim stanjem, posebno u gospodarskom smislu. Očekivani procesi (demografske prognoze, urbanizacija, prometna mreža, ekonomičnija mreža središnjih funkcija i dr.) utječu na koncipiranje sustava središnjih naselja koji će najviše odgovarati potrebama stanovništva i drugim korisnicima u Gradu Metkoviću i njegovom okruženju. Time će se na najbolji način uklopiti u cjelokupnu koncepciju prostornog razvitka i uređenja novih općina i gradova Dubrovačko-neretvanske županije.

I nadalje će se nastaviti širenje procesa urbanizacije u prostoru Grada Metkovića i Dubrovačko-neretvanske županije, prvenstveno temeljem utjecaja turizma na obali te industrije, trgovine, prometa i drugih tercijarnih djelatnosti u kopnenim dijelovima Županije.

Gradsko naselje Metković s 13.370 stanovnika u 1991. godini (u zemlji), kao značajno središte rada, i dalje će biti pokretač cjelokupnog društveno-gospodarskog razvitka i života u njegovoj okolici. Kao središte bivše istoimene općine i danas Grada on je administrativno-upravno, gospodarsko; prometno, obrazovno-kulturno, zdravstveno-socijalno, uslužno i športsko središte ovog kraja i treba se razvijati kao regionalno središte uz poticanje daljnjeg razvoja radnih i uslužnih funkcija koje su potrebne gradu i gravitirajućem području.

3.2. Organizacija prostora i osnovna namjena i korištenje površina

Organizacija prostora grada Metkovića temelji se na prikladnosti prostora za pretežne ili karakteristične namjene kao i na utvrđivanju dinamičnih djelovanja i učinaka funkcija u prostoru (prometni sustavi, urbana mreža, gravitacije, poticaji razvoju i revitalizaciji pojedinih područja, općoj zaštiti i uređenju prostora i sl.).

Temeljna organizacija prostora zasniva se na **prihvatnim kapacitetima prostora i osiguranju održivog razvitka** tj. očuvanju prostora za buduće generacije.

Dinamična komponenta uređenja prostora temelji se na unapređenju cestovne mreže državnog (JAC, obilaznica Metkovića – brza cesta), županijskog i lokalnog značenja.

U budućoj organizaciji prostora i dalje će najznačajniju ulogu imati **gradsko naselje Metković**, kao gradsko središte i manje regionalno središte te značajno središte rada i usluga.

Ostala naselja će razvijati pojedinačne središnje funkcije neophodne za unapređenje kvaliteta življenja na tom području.

U budućem korištenju i namjeni prostora grada Metkovića razlikuju se slijedeće površine na kojima je predviđeno uređenje, gradnja novih građevina te rekonstrukcija postojećih građevina:

1. **Razvoj i uređenje površina naselja**
2. **Razvoj i uređenje površina izvan naselja**

1. **Razvoj i uređenje površina naselja;** obuhvaća cjelinu izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja tj. prostore izgrađenih naseljskih struktura, kao i površine namijenjene razvoju i širenju naselja. U okviru cjeline naselja Metković posebno su izdvojene zone namijenjene razvoju određenih djelatnosti (gospodarskoj namjeni, poslovnoj namjeni, ugostiteljsko-turističkoj namjeni, športsko-rekreacijskoj namjeni i sl.), kako bi se sačuvala od gradnje isključivo stambenih građevina i doprinjele unapređenju naseljskih struktura.

Izgrađene dijelove naselja predstavljaju područja pretežno zauzeta izgrađenim građevinama te opremljena osnovnom infrastrukturom tj. pristupnim prometnicama, vodom i strujom u okviru kojih je moguće vršiti interpolaciju i novu izgradnju.

Neizgrađene dijelove naselja obuhvaćaju područja potpuno komunalno neopremljena i bez izgrađenih objekata. Na tim područjima gradnja nije moguća bez komunalnog opremanja tj. izrade dokumenata prostornog uređenja detaljnijeg stupnja razrade.

2. **Razvoj i uređenje površina izvan naselja;** obuhvaća poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene (osobito vrijedno, vrijedno i ostala obradiva tla) na kojima će se u budućnosti stimulirati revitalizacija poljoprivredne proizvodnje. U tu svrhu će se omogućiti gradnja građevina izvan građevinskih područja naselja u funkciji obnove obiteljskih gospodarstava izuzev kompleksa polja (osobito vrijedno poljoprivredno zemljište). Šumske površine obuhvaćaju šumu isključivo osnovne namjene (zaštitnu; zaštita naselja, poljoprivrednih površina, zaštita od bujica i erozije, šumu posebne namjene; zaštićenu i rekreacijsku te ostalo poljoprivredno tlo, šume i šumsko zemljište; pašnjaci, kamenjare, neobrađeno, neobraslo i sl.)

Kako je već naglašeno, dinamička komponenta razvoja ostvaruje se izgradnjom i rekonstrukcijom cestovne prometne mreže, te je u cilju osiguranja funkcioniranja predviđene namjene prostora predviđena gradnja državnih (JAC, brza cesta, rekonstrukcija postojećih državnih cesta/jadranska magistrala), županijskih cesta i uređenja njihovih kritičnih dionica (kroz naselja), lokalnih cesta (izuzetno važnih za međusobno povezivanje naselja), kao i ostalih javnih nerazvrstanih cesta (gospodarskih i protupožarnih puteva).

3.2.1. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Tablica 36: Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina

Red broj.	GRAD METKOVIĆ		Oznaka	Ukupno ha	% od površine općine	stan/ ha/ stan
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA					
1.1.	Građevinska područja	ukupno	GP	530,8	9,74	36,4
	izgrađeni dio GP	ukupno		284,4	5,51	64,3
	- obalno			0,0	0,00	0,0
	- kontinentalno granično			284,4	5,51	64,3
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja	ukupno		129,4	2,52	140,5
			I	9,3	0,18	1935,5
			E	5,0	0,10	3600,0
			K	53,9	0,94	378,2
			R	66,2	1,30	271,9
1.3.	Poljoprivredne površine	ukupno	P	1676,427	32,99	0,0018
	- obradive		P1	1582,29	31,14	0,0017
			P2	57,13	1,12	0,0001
			P3	37,007	0,73	0,0000
1.4.	Šumske površine	ukupno	Š	1226,96	24,14	0,0013
	- gospodarske		Š1	0	0,00	0,0000
	- zaštitne		Š2	1087,72	21,40	0,0012
	- posebne namjene		Š3	139,24	2,74	0,0002
1.5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine	ukupno	PŠ	1345,4	26,47	0,0015
1.6.	Vodene površine	ukupno	V	856,9	16,86	0,0009
1.7.	Ostale površine	ukupno	Uk.	210,1	4,13	0,0002
			IS	170,7	3,36	0,0002
			G	6	0,12	0,0000
			Z	33,45	0,66	0,0000
Općina ukupno				5082,0	100,00	

Tablica 37: Iskaz površina za razvoj naselja i djelatnosti

NASELJA	Postojeći Prostorni Plan* (ha)	Građevinsko područje namijenjeno pretežno stanovanju (ha)			Područje namijenjena razvoju djelatnosti (ha)							Gr	
		Izgrađeno	Neizgrađeno	UKUPNO	Poslovna K 2/3	Poslovna K2	Poslovni centar K1	Šport i rekreacij R	Infrastruktura HŽ IS	Eksplatacijska zona E	Ukupno		
PRUD	36,0	15,2	9,3	24,5									
VID	68,0	25,5	15,8	41,3									
GLUŠCI	5,0	2,2	1,6	3,8									
DUBRAVICA	15,0	3,5	6	9,5									
rezervno GP	0,0		35	35	9							9	
METKOVIĆ	405,0	238,0	178,70	416,7	18,9	11,5	14,5	41,2	9,3			120,4	
UKUPNO	544	284,4	246,4	530,8	27,9	11,5	14,5	66,2	9,3			129,4	

* Prostorni plan bivše općine Metković

Globalni odnosi namjene površina grada Metkovića pokazuju da, od ukupne površine grada u veličini od 5.082,0 ha, na građevinska područja namijenjena razvoju i širenju naselja otpada 9,74%, na izgrađene strukture van građevinskog područja naselja 2,5% površine, na ukupne poljoprivredne površine 33% površine, na šumske površine otpada 24,14% , na ostalo poljoprivredno i šumsko zemljište 26,47%, na vodene površine 16,86% te na ostale površine (površine infrastrukturnih sustava i ostale) otpada 4,13% površine grada Metkovića.

Izgrađeni dio građevinskog područja čini oko 57,0% od ukupno predviđenih površina za širenje i razvoj naselja. To znači da je 43% planirane površine za širenje naselja neizgrađeno. Prema globalnoj analizi za naselja, najveće neizgrađene površine su predviđene u Metkoviću, što se posebno odnosi na kompleksnu naseljsku strukturu (hotele, društvene sadržaje, poslovne objekte), a ne isključivo na stanovanje, te na području Dubravica gdje je smješteno rezervno građevno područje za širenje stambene gradnje jer se radi o dostupnom i komunalno opremljenom području (cca 35 ha).

Najviše površina grada Metkovića je zauzeto izuzetno vrijednim poljoprivrednim zemljištem (33%) bez mogućnosti promjene namjene.

Struktura namjene površina po naseljima odraz je potreba za širenjem građevinskog područja naselja, pretežito za potrebe stanovanja po pojedinim područjima (izuzev naselja Metković) te za unapređenjem strukture namjene površina naselja površinama za razvoj djelatnosti kao i specifičnih obilježja naselja.

Ukupne površine za razvoj naselja na području grada Metkovića iznose 147,35 ha. Cjelina izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja, u kojoj znatno učešće imaju zaštitne zelene površine koje se nalaze u sklopu naselje, iznosi 380,85 ha.

Razvoj i uređenje površina izvan naselja tj. površine za razvoj djelatnosti obuhvaćaju poslovne, športsko rekreacijske, eksploatacijske zone i površine infrastrukturnih koridora te poljoprivredne, vodene i šumske površine.

Tablica 38: Prostorni kapaciteti

NASELJA	Planirani broj stanovnika	Građevinsko područje namijenjeno pretežno stanovanju (ha)				Ostaje za izgradnju (ha)			Osataje za građevne čestice (ha)	m ² / stanovnici
		Izgrađeno	Zauzeto izgradnjom	Neizgrađeno	UKUPNO	Interpolacijom u izgrađenim dijelovima	Novom izgradnjom u neizgrađenim dijelovima	Ukupno za izgradnju		
PRUD	720	15,2	11,7	9,3	24,5	3,5	9,3	12,8	8,96	340,28
VID	1260	25,5	19,0	15,8	41,3	6,5	15,8	22,3	15,61	327,78
GLUŠCI	180	2,2	2,2	1,6	3,8	0,0	1,6	1,6	1,12	211,11
DUBRAVICA	180	3,5	3,5	6	9,5	0,0	6	6,0	4,2	527,78
rezervno GP	0			35	35	0,0	35	35,0	24,5	
METKOVIĆ	15660	238,0	251,8	178,7	416,7	2,0	147,35	149,4	89,61	243,20
UKUPNO	18000	284,4	288,2	246,4	530,8	12,0	215,05	227,1	158,935	274,97

1-planirani broj stanovnika

2-cjelina izgrađenog područja

3-stvamo zauzeto izgradnjom, bez međuprostora

4-neizgrađeni dio građevinskog područja

5-ukupno građevinsko područje

6-slobodni prostori za interpolaciju u izgrađenim djelovima građevinskog područja (6= 2-3)

7-ostaje za novu izgradnju u neizgrađenim djelovima građevinskog područja (7 = 4)

8-ukupno za izgradnju (8=6+7)

9-ostaje za građevinske čestice (9=8*0,6 i 0,7)

10- odnos zauzetosti u metrima kvadratnim po stanovniku (10=5*10000/1)

U naseljima Prud i Vid predviđeno građevno zemljište prelazi normativ od 300 m²/stanovniku. Naime, izvršena je znatna revizija građevnog područja utvrđenog Prostornim planom uređenja (bivše) općine Metković čime je građevno područje znatno racionalizirano.

Isto tako, rezervno građevno područje na Dubravicama, predstavlja kompleksnu strukturu za širenje stanovanja i pratećih djelatnosti te je u svrhu realizacije neophodna izrada UPU-a.

3.3. Prikaz gospodarskih i društvenih djelatnosti

Organizacijom i namjenom površina određene su djelatnosti koje se mogu odvijati u nekoj od planiranih zona. Namjena površina, za neku od planiranih zona, može biti određena kao: isključiva, prevladavajuća ili mješovita.

Isključiva namjena se određuje za veće gospodarske zone, zone komunalnih sadržaja, turističku zonu i športsko rekreaciju namjenu. Prevladavajuća namjena se određuje za zone koje se koriste za više djelatnosti, od kojih je jedna, iz razloga pogodnosti prostora, dominira. Mješovita namjena je najfleksibilniji oblik kojim se definira više djelatnosti kao potencijalne, ravnopravne korisnike prostora.

3.3.1 Gospodarske djelatnosti

Gospodarski sadržaji grade se unutar zona gospodarske namjene, unutar građevinskog područja naselja i izvan građevinskog područja.

U okviru razmještaja gospodarskih sadržaja, utvrđuju se temeljna usmjerenja za uređenje i gradnju:

- gospodarske zone; pretežito industrijske i pretežito zanatske, komunalno servise,
- površine za razvoj poljoprivrede, stočarstva i ribarstva (ribnjaci),
- građevinarstva,
- prometa
- trgovine
- ugostiteljstva i turizma,
- financijske, poslovne i ostale usluge.

a) Gospodarske djelatnosti unutar naselja Metković smještene su u više gospodarskih zona isključive namjene te unutar površine za razvoj i uređenje naselja. Gospodarske zone za razvoj gospodarskih djelatnosti su predviđene na više lokaliteta.

Izgrađene strukture u naselju obuhvaćaju zone pretežite i isključive namjene za uređenje prostora različitih djelatnosti. U sklopu cjelina izgrađenog i neizgrađenog dijela naselja razlikuju se:

Zone pretežno poslovne namjene, od kojih je glavnina u sklopu građevnog područja naselja Metković. Namjenjene su pretežno poslovnim sadržajima (uslužnim, trgovačkim, komunalno servisnim i sl. sadržajima). Uglavnom obuhvaćaju područja koja je intervencijom potrebno prenamijeniti ili dovršiti.

K1 – pretežno uslužna poslovna zona ili novi poslovni centar obuhvata 14,5 ha na desnoj obali Neretve, koji zahtijeva sustavno rješenje komunalne i prometne infrastrukture i preoblikovanje i prenamjenu uz dovršenje poslovnim sadržajima u cilju povećanja urbaniteta ovog područja grada. Uređenje poslovnog centra temeljit će se na planovima detaljnijeg stupnja razrade.

K2/3 – pretežno izgrađene trgovačke i skladišne poslovne zone od kojih razlikujemo (radni naziv) one koje su pretežno izgrađene i neadekvatno komunalno opremljene te zahtijevaju preoblikovanje, uređenje i dovršenje. Ukoliko se radi o djelatnostima koje svojim postojanjem negativno utječe na okoliš, potrebna je njihova prenamjena:

- Mehanika, obuhvat 2,5 ha
- Klaonica, obuhvat 0,9 ha
- Bili commerce, obuhvat 0,9 ha
- Naron –plast, obuhvat 2,0 ha
- PIK Neretva, obuhvat 2,0 ha

Navedene pretežito izgrađene zone moguće je urediti temeljem dokumenata prostornog uređenja detaljnijeg stupnja razrade uz obvezu poštivanja strogih pravila zaštite okoliša tj. tla, voda i zraka. U okviru navedenih zona moguć je smještaj komunalnih djelatnosti.

K2/3- pretežno neizgrađene trgovačke i skladišne poslovne zone, smještene uglavnom na izdvojenim područjima izvan naselja:

- ✓ skladište Opuzenka tj. zona istočno i zapadno od prometnice Metković – Vid, obuhvata 5,2 ha s lijeve, 2,0 ha s desne strane prometnice, te proširenje zone prema Metkoviću obuhvata 3,2 ha. Na ovom području moguće je urediti suvremenu skladišnu zonu u funkciji pograničnog prometa, kamionski terminal i sl. realizacija je moguća jedino na temelju planova detaljnijeg stupnja razrade.
- ✓ zona Dubravice, obuhvata oko 9,0 ha gdje se osim trgovačkih, skladišnih i ostalih poslovnih sadržaja, mogu smjestiti i radni pogoni čiste industrije. relaizacija je moguća jedino na temelju plana detaljnijeg stupnja razrade
- ✓ zona veletržnice, obuhvata 4,2 ha predviđena u sklopu realizacije nacionalnog programa veletržnica na području RH.

U okviru navedenih zona, gdje se to pokaže najpovoljnijim, moguć je smještaj poljoprivrednog centra I reda u svrhu opsluživanja okolnih poljoprivrednih gospodarstava. U okviru centra su predviđeni servisi za poljoprivrednu mehanizaciju, poljoprivredne i veterinarske apoteke, sjedišta poljoprivredne savjetodavne službe, veterinarske službe, laboratoriji za nalize pojedinih proizvoda, otkupne stanice, hladnjače, sortirnice voća i povrća, pakirnice, objekti za preradu i doradu poljoprivrednih proizvoda (uljare, vinarije, mlijezare i sl.) a sve ovisno od količine i kakvoće proizvodnje u njihovoj okolini.

E3 – eksploatacijska zona; površine 5,0 ha je u funkciji eksploatacije na teritoriju općine Bijeli Vir. U okviru ove zone moguć je smještaj samo pratećih

sadržaja u funkciji eksploatacije tj. manjih pogona, upravnih zgrada, parkirališta i sl.

IS- površine infrastrukturnih koridora; površine 9,3 ha obuhvaća sadržaje željeznice sa složenom pratećom strukturom. Omogućava se sanacija zone, prenamjena i uređenje otvorenih i izgrađenih dijelova infrastrukturnih koridora i ozelenjavanje područja.

ŠRC- zona športsko-rekreacijske namjene, obuhvata 51,2 ha namjenjena je uređenju športsko rekreacijskih površina (otvorenih igrališta, tenis, golf igrališta, pratećih rekreacijskih sadržaja, šetnica, parkova, igrališta) sa mogućnošću gradnje ugostiteljskih sadržaja i manjih smještajnih turističkih kapaciteta, maksimalne visine prizemlje i dva kata i minimalne površine parcele od 1000 m². Ugostiteljski sadržaji i turistički kapaciteti ne smiju zauzeti više od 1,0 ha površine ukupnog područja, a njihov raspored utvrdit će se planovima detaljnijeg stupnja razrade.

b) Ostale izgrađene strukture van naselja

Van građevinskog područja mogu se vršiti zahvati na uređenju zemljišta i graditi pod određenim uvjetima:

- a) objekti infrastrukture (prometne, energetske, komunalne-groblja, odlagališta otpada i sl.)
- b) gospodarske građevine za potrebe poljoprivrede i stočarstva samo na području naselja Dubravica i Glušci
- c) građevine u funkciji gospodarenja šumama i lova; lugarnice, lovački domovi, hranilišta, pojilišta i sl.
- d) objekti obrane
- e) objekti vodnog gospodarstva
- f) objekti za istraživanje i iskorištavanje mineralnih sirovina
- g) obiteljska gospodarstva u funkciji revitalizacije poljoprivredne proizvodnje za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma ako su u funkciji poljoprivrednih djelatnosti i turizma samo na području naselja Dubravice i Glušci

Uređenje zemljišta i građenje građevina izvan građevnog područja vrši se tako da se ne mogu formirati naselja i ulice, da se ne zauzima prostor područja uz obalu rijeka i da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice, površine obradivog tla te zaštićenih područja (prirodne i kulturne baštine).

Rudarstvo i eksploatacija mineralnih sirovina vezana je na iskorištenje prirodnih resursa i te se djelatnosti smještaju uz ležišta sirovina.

Napuštene eksploatacije potrebno je sanirati i ozelenjavati u skladu s posebnim propisima i načelima zaštite okoliša, a eventualne nove eksploatacije moguće je formirati u skladu s odredbama i namjenom Prostornog plana uređenja Županije dubrovačko neretvanske.

Izgrađene strukture izvan cjelina izgrađenih i neizgrađenih dijelova naselja obuhvaćaju zaseoke Dragoviju i Ograd u kojima je moguća rekonstrukcija postojećih objekata te gradnja novih na u skladu s odredbama predviđenim za obiteljske građevine. Nove objekte moguće je graditi na najvećoj udaljenosti od 300 m od postojećih objekata.

Izvan građevinskog područja moguće je graditi građevine za potrebe poljoprivredne proizvodnje, stambenih i gospodarskih objekata za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma, na području naselja Dubravica i Glušci, sve u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti i to:

- stambeno-gospodarski sklopovi – farme
- spremišta na poljoprivrednim površinama (ostave za alat, oruđe, kultivatore i sl.)

Objekti (farme) za intenzivnu stočarsku i peradarsku proizvodnju moraju biti odgovarajuće udaljene od građevinskih područja naselja i to minimalno:

Tablica 39. Udaljenosti farmi od građevnih područja

Broj uvjetnih grla	Min. udaljenost (m)
10 –15	100
16 –100	150
101- 300	300
301- 800 i više	500

Nisu poznata istraživanja o mogućim novim eksploatacijskim područjima (arhitektonsko-građevni kamen, građevni kamen i šljunak, gips, boksit i dr.). Stoga je, za potrebe novih eksploatacija mineralnih sirovina na području grada Metkovića potrebno izvršiti prethodna istraživanja u cilju određivanja eksploatacijskih polja. Potrebno je voditi računa o rješenju mogućih konflikata s poljoprivredom i vodnim gospodarstvom te krajobraznim vrijednostima područja. Nove eksploatacije mineralnih sirovina nisu moguće unutar zaštićenih dijelova prirode ili dijelova prirode za koja se predlaže zaštita, područja uz spomenike kulture ili na područjima vrijednih šuma.

Šumarstvo

Šume na području grada Metkovića imaju pretežno socijalnu i ekološku funkciju, odnosno zaštitnu, estetsku i rekreacijsku funkciju. Po namjeni šume su zaštitne i rekreacijske (Predolac-Šibanica) te obuhvaćaju sve općekorisne funkcije šuma.

Šumske površine zauzimaju 24% teritorija grada Metkovića. Zaštitne šume (Š2) zauzimaju 21,4 ha, posebne namjene (Predolac-Šibanica) 2,74 ha.

Zaštitna funkcija šume ogleda se naročito u očuvanju područja od erozija i poplava usljed djelovanja brojnih bujica kojima je ispresjecano područje, naročito brdski predjeli. Biološki radovi na pošumljavanju su obvezni za sve gornje tokove bujica i drugih vodotoka.

Šumske površine su znatno devastirane ljetnim požarima i tijekom Domovinskog rata pa je potrebno jačati ekološku komponentu održivog razvoja šumama i pošumljavati nove šumske površine, posebno područja devastirana požarima i područja krša.

Za šumske površine nije izrađena gospodarska osnova. Bez obzira na vlasništvo, potrebno je izvršiti sanaciju postojećih devastiranih šuma, svaku uništenu šumsku površinu obnoviti pošumljavanjem i utvrditi područja za pošumljavanjem vodeći računa o poljoprivrednim površinama i sadašnjem i budućem građevinskom području.

Površine za razvoj poljoprivrede

Razvitak poljoprivrede određen je, u prvom redu, veličinom i strukturom poljoprivrednog zemljišta. Prema iskazu namjene površina poljoprivredno zemljište zauzima 33% (1676,42 ha) gradskog teritorija, od čega na obradivo otpada gotovo 98% (1582,329 ha).

Odvodnja unutrašnjih voda polja spada u temeljne hidrotehničke mjere za razvoj poljoprivredne proizvodnje. U skladu sa zahtjevima moderne agrikulture omogućava se smanjivanje razine podzemnih voda (eventualno uz cijevnu drenažu), uspostavljenje pravilnih oblika i određenih minimalnih dimenzija zemljišnih čestica za mehaniziranu obradu uz brzu evakuaciju suvišnih voda.

Navodnjavanje, kao hidrotehnička mjera, se primjenjuje na poljoprivrednim površinama nakon provedbe odvodnje površina. Ukupne potrebne vode za vegetacijsko razdoblje od IV do IX mjeseca procjenjuju se na temelju geografskih, klimatskih i pedoloških osobina te na izboru poljoprivrednih kultura.

Budući razvoj poljoprivrede temelji se na vrijednim prirodnim resursima – poljima za što je potrebno osigurati planirane melioracijske zahvate. Značajan će biti razvitak i revitalizacija obiteljskih gospodarstava u funkciji poljoprivrede i stočarstva.

Moguća je gradnja i uređenje prostora za podizanje farmi i drugih građevina u funkciji poljoprivrede i prerade poljoprivrednih proizvoda. Gradnja takvih sadržaja nije moguća na osobito vrijednom poljoprivrednom tlu (kompleksima polja).

Građevinarstvo

Mogućnosti daljnjeg razvitka građevinarstva povezane su s veličinom i dinamikom investicijskih radova na ovom području, s daljnjim tijekom programa obnove gospodarskih i stambenih građevina, s restrukturiranjem kapaciteta sukladno zahtjevima tržišta. Navedeni pogoni mogu se graditi u okviru gospodarskih namjena i u okviru građevinskog područja naselja, ukoliko svojim postojanjem ne ometaju realizaciju pretežne namjene (npr. stanovanje).

Trgovina

U razvitku ove djelatnosti potrebna je modernizacija kapaciteta, poboljšanje opskrbe na izvangradskom području (izvan naselja Metković), specijalizacija i funkcionalno uređenje skladišnog prostora, razvitak vanjske trgovine, trgovine poljoprivrednim proizvodima i sl. Rješavanje pograničnog prometa povećat će značaj trgovine, obzirom na geoprometni položaj i budući razvitak grada Metkovića i njegovo pogranično područje. Prostor namijenjen trgovačkim sadržajima (npr. skladišta, hladnjače i sl.) moguće je realizirati u okviru predviđenih zona gospodarske namjene a opsrbeni centri, robne kuće i sl. mogu se graditi i unutar građevinskog područja naselja.

Promet i prometne djelatnosti

Promet će i u budućnosti imati značajan udjel u strukturi gospodarstva grada Metkovića. Poseban značaj treba pridati revitalizaciji željezničkog prometa, obnovom i modernizacijom pruga, željezničkih postaja i drugih pratećih sadržaja (skladišta, zgrade, željeznička infrastruktura). Razvitak željezničkog prometa odvijat će se sukladno rekonstrukciji i modernizaciji pruga, i povećanju međunarodnog prometa na prugama.

U cestovnom prometu realno je očekivati kvalitetnije pružanje prijevoznih usluga sukladno rastu potreba šireg područja i gradnji suvremene cestovne mreže.

Prostornim planom su predviđene površine infrastrukturnih sustava za željeznički promet i cestovni promet.

Ugostiteljstvo i turizam

Obzirom na pogranični položaj grada Metkovića, kulturno-povijesne spomenike i prirodne resurse (jedinственe močvare na Mediteranu) moguće je očekivati razvitak ugostiteljstva i turizma. Moguća je gradnja smještajnih kapaciteta, sadržaja zdravstvenog, lovnog, seoskog i sportskog turizma, restorana i drugih ugostiteljskih objekata.

Gradnja turističkih sadržaja predviđena je u okviru građevnih područja naselja. Određene sadržaje ugostiteljstva i turizma je moguće graditi i na površinama koje su predviđene za šport i rekreaciju (R1 i R2). U funkciji turizma je moguća rekonstrukcija ruralnih sklopova. Predviđa se uređenje i rekonstrukcija postojećih restorana, izletišta, planinarskih domova i kućica na širem području, kao i gradnja novih sadržaja.

Financijske, poslovne i ostale usluge

Financijske, poslovne i ostale uslužne djelatnosti (banke, pošte, osiguravajuća društva, kancelarijski prostor, mjenjačnice i sl.) mogu se graditi u naseljima određenog stupnja centraliteta, odnosno u sklopu naseljskih struktura sukladno zahtjevima i potrebama.

3.3.2. Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti

Razmještaj i razvitak središnjih funkcija treba biti u pojedinim središtima prema izvršenoj klasifikaciji središnjih funkcija za pojedine kategorije središnjih naselja. Sve funkcije u središnjim naseljima, treba razvijati i dimenzionirati u skladu s razvitkom grada Metkovića povezano s njegovim brojem stanovnika, koji gravitira i koristi te usluge kako bi se na racionalan način približile središnje i druge funkcije stanovništvu i drugim korisnicima, osobito one koje su im potrebne češće ili u svakodnevnom životu, pružajući im približno jednake uvjete života, te da tako doprinesu porastu kvalitete i standarda življenja.

U Prostornom planu su osigurani prostori i uvjeti za smještaj i razvitak sustava društvenih djelatnosti: predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola, građevina kulture i sporta, zdravstvenih i socijalnih ustanova, vjerskih građevina te ostalih građevina javnog interesa.

Prostori za razvitak sustava društvene infrastrukture i građevine u kojima su smješteni pojedini sadržaji nalaze se unutar građevinskog područja naselja pa je u drugoj detaljnijoj dokumentaciji prostora potrebno te prostore analizirati i u skladu s potrebama i mogućnostima odgovarajuće dimenzionirati.

Predškolske ustanove i osnovne škole (središnje i područne) smještaju se na način da zadovolje potrebe određenog područja i da stvore najprimjerenija gravitacijska područja. Pri određivanju lokacija mora se osigurati dostupnost prilaza i prijevoza i njihova sigurnost.

Vrsta i broj građevina društvenih djelatnosti određuju se mrežom građevina za svaku djelatnost na osnovi posebnih zakona i standarda.

Pošto je Metković ranijim ustrojstvom bio sjedište bivše Općine, za njegovo gravitacijsko područje potrebno je organizirati i kompletirati ispostave županijskih

službi, matični ured, gradske organe upravljanja kao i sudbenu vlast s pratećim službama.

Kod međunarodnih graničnih prijelaza nužno je osnivanje granične policije, carinskih ispostava.

U skladu sa Prijedlogom Prostornog plana Županije preporučuju se osnovni normativi za planiranje pojedinih središnjih funkcija:

(m ²)	Brutto građevinska površina
Obrazovanje:	
Osnovno obrazovanje	5,0 m ² /učeniku
Srednje obrazovanje	6,5 m ² /učeniku
Socijalna zaštita:	
Đački domovi	15 m ² /učeniku
Domovi za stare	15 m ² /korisniku
Domovi zdravlja	15 m ² /korisniku
Ambulante	0,04 m ² /stanovniku
Trgovina (prodajni prostor)	0,60 m ² /st
Trgovina (skladišni prostor)	0,25 m ² /st
Zanatstvo	0,10 m ² /st
Ugostiteljstvo	0,40 m ² /st

Za sadržaje javnih službi državne uprave, lokalne samouprave i uprave na županijskoj, gradskoj, općinskoj i mjesnoj razini, te za djelatnost ostalih općih službi i institucija treba osigurati prostorne uvjete rada i razvoja.

Prostori za športske djelatnosti mogu se planirati i izvan građevinskog područja, prvenstveno u okviru rekreacijskih sadržaja, a izuzetno kao sastavni dio mreže objekata društvenih djelatnosti (prvenstveno škola), ukoliko unutar građevinskog prostora nema dovoljno prostora za osiguranje potrebitog (propisanog) standarda za normalni rad.

Objekti društvenih djelatnosti, u skladu s potrebnom lokacije, smještaju se u pravilu u dostupna područja, uz ulice koje omogućavaju kolnu i pješačku dostupnost sadržajima bez arhitektonskih barijera za hendikepirane osobe.

Razmještaj i razvitak sadržaja društvenih djelatnosti (javne funkcije) treba biti u pojedinim središtima prema izvršenoj klasifikaciji. Sve funkcije u gradu Metkoviću, ali i u drugim središnjim naseljima, treba razvijati i dimenzionirati u skladu s razvitkom ovog kraja, povezano s brojem stanovnika koji gravitiraju i koriste te usluge. Predložena je nova klasifikacija središnjih funkcija usklađeno s Prostornim planom Dubrovačko neretvanske županije:

1. Uprava i pravosuđe
2. Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
3. Vjerske zajednice
4. Obrazovanje i znanost
5. Kultura, umjetnost i tehnička kultura
6. Šport, rekreacija, zabava i odmor
7. Zdravstvo i socijalna skrb

Funkcija uprave i pravosuđa je uglavnom određena zakonom uz respektiranje postojećeg stanja. Gradsko naselje Metković, koji je ranije bio i sjedište bivše općine ima ispostave županijskih/državnih službi te sudbenu vlast s pratećim službama. U

Metkoviću se nalaze institucije lokalne samouprave te policijska postaja. Radi međunarodnog graničnog prijelaza osniva se granična policija i carinska ispostava.

Udruge građana nastaju kao interes pojedinih lokalnih zajednica, humanitarnih nastojanja, strukovnih organiziranja i dr. U pravilu se smještaju unutar građevinskog područja naselja i nemaju posebne prostorne zahtjeve.

Vjerski sadržaji planiraju se unutar vjerskih zajednica koje se pojavljuju na ovom prostoru. Vjerski objekti se grade unutar građevinskog područja naselja uz uvažavanje specifičnosti građevina i potreba uređivanja prostora.

Planiranje **mreže predškolskih ustanova i osnovnih škola** je u nadležnosti lokalne samouprave. Organizirana središnja briga o predškolskoj populaciji i nadalje će se vršiti u Metkoviću. Veličina i mreža predškolskih ustanova (potreban broj ustanova, veličina grupa-jedinica) dimenzionirati će se prema stvarnoj veličini dobne skupine 0-6 godina, a u skladu s državnim pedagoškim standardom.

Samostalne osnovne škole planiraju se u Kninu (danas postoje dvije osnovne škole) a područni odjeli samostalnih osnovnih škola osnivaju se u naseljima Prud i Vid. Područni odjeli samostalnih osnovnih škola su mogući su i u ostalim naseljima grada Knina. Redoviti razredni odjeli mogu imati najviše 30 učenika, odnosno 34 ili 32 učenika ukoliko ima 1 ili 2 razredna odjela, a kombinirani razredni odjeli mogu imati najviše 20 učenika ili 16 učenika ali samo za učenike I – IV razreda. Odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju odvija se u redovitim osnovnim školama i u posebnim organizacijama odgoja i obrazovanja za učenike s znatnijim teškoćama u razvoju. Uz redovite osnovne škole u sutavu osnovnog obrazovanja moguće je organizirati u Metkoviću i posebne osnovne škole u skladu s posebnim programima osnovnog glazbenog i drugog školovanja.

Djelatnost **srednjeg školstva** odvija se u srednjoškolskom centru u Metkoviću kojemu gravitiraju učenici vrlo širokog područja. Postojeći srednjoškolski centar zadovoljava današnje i sagledive potrebe grada Knina.

Na području grada Metkovića je moguće osivati određene **znanstvene institucije** vezane uz specifičnosti područja (vodnogospodarstvo, poljoprivreda, zaštita spomenika kulture, zaštita okoliša i sl).

U Metkoviću je danas organizirano niz sadržaja **kulture i športa**, koji će se i dalje razvijati uz osiguranje prostornih potreba u skladu s razvojem grada Knina i sukladno zakonskoj regulativi.

Zdravstvo je danas organizirano na dvije razine; primarna i sekundarna. Zdravstvene ustanove primarne zdravstvene zaštite obuhvaćaju:

- Dom zdravlja,
- Hitnu medicinsku pomoć,
- Ustanovu za zdravstvenu njegu u kući,
- Ljekarne

Primarna razina zdravstvene zaštite se utvrđuje za slijedeća gravitaciona područja:

- dom zdravlja - gravitacijsko područje 20.000 stanovnika
- ambulanta opće medicine – gravitacijsko područje 2.000 stanovnika
- 1 tim cjelovite primarne zaštite na 1.000 stanovnika
- hitna medicinska pomoć (dežurstvo ili pripravnost ljeknika primarne zdravstvene zaštite)

- ljekarne – gravitacijsko područje min. 5.000 stanovnika

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa kojom se osigurava pomoć kategorijama socijalno ugroženih, nemoćnih i drugih osoba ugroženih radi nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih razloga. Uz ispostave Zavoda za zapošljavanje i Fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja predviđaju se ustanove socijalne skrbi:

- Centar za socijalni rad,
- Dom socijalne skrbi: dom za djecu i dom za odrasle. dom umirovljenika
- Centar za pomoć i njegu

Shodno analizi javnih funkcija utvrđuje se njihov razmještaj u pojedinim središtima prema izvršenoj klasifikaciji središnjih funkcija za pojedine kategorije središnjih naselja.

Tablica40. Planirana klasifikacija javnih funkcija prema kategorijama središnjih naselja

Temeljne skupine središnjih funkcija (djelatnosti)	SREDIŠTE GRADA važnije lokalno središte	MANJE LOKALNO SREDIŠTE pomoćno središnje naselje	NASELJA S POJEDINAČNIM SREDIŠNIM FUNKCIJAMA (mjesni odbor)
1. UPRAVA	gradsko vijeće	mjesni odbor	(mjesni odbor)
	gradsko poglavarstvo	tijela mjesnih odbora	
	gradonačelnik		
	upravni odjeli grada		
	ispostava županijskih ureda		
	matični ured	(matični ured)	
	gradska služba motrenja i obavješćivanja		
	policijska postaja		
	granična policija		
	gradska postrojba i stožer civilne zaštite		
	gradska vatrogasna zajednica		
	udruga dobrovoljnih vatrogas.	(udruga dobrovoljnih vatrog.)	(udruga dobrovoljnih vatrog.)
	ispostava porezne uprave		
	carinska ispostava		
2. PRAVOSUĐE	radio dopisništva		
	meteorološka postaja	(kišomjerna meteor.postaja)	
	općinski sud sa zemljišnikom		
	prekršajni sud		
3. UDRUGE GRAĐANA POLITIČKE STRANKE I DRUGE ORGANIZAC.	općinski državni odjetnik		
	odvjetnički ured	(odvjetnik)	
	javnobilježnički ured	(javni bilježnik)	
	(područna obnička komora) udruženje obrtnika		
	gradska turistička zajednica	(turističko društvo)	(turističko društvo)
	gradska razina različitih udruga, klubova, liga, sekcija i drugih udruga građana	pojedinačne udruge građana - ispostava	(pojedinačne udruge građana - ispostava)
	političke stranke – gradska razina	političke stranke – osnovna jedinica	(političke stranke – osnovna jedinica)
	(gradska razina zaklada i fundacija)		
	gradska razina organizacije crvenog križa		

	HAK – autoklub autoškola	(autoškola)	
4. VJERSKE ZAJEDNICE	(RK dekanat)	RK župa – kapelan ured i crkva	RK crkva
	samostan		
	ostale vjerske zajednice	ostale vjerske zajednice	ostale vjerske zajednice
5. PROSVJETA, ŠKOLSTVO, OBRAZOVANJE	dječje jaslice i vrtić	dječji vrtić	(dječji vrtić)
	matična osnovna škola	područni razredni odjeli osnovne škole	(područni razredni odjeli osnovne škole)
	osnovno školovanje odraslih		
	osnovna glazbena i umjet. škola		
	srednjoškolski centar		
	(srednjoškolsko obrazovanje odraslih)		
	(učenički dom)		
6. VISOKO ŠKOLSTVO I ZNANOST	(pojedinačne znanstvene inst.)		
	(pojedini stručni zavodi)		
7. KULTURA, UMJETNOST I TEHNIČKA KULTURA	javne ustanove u kulturi kojima je osnivač ili vlasnik Grad Knin		
	dom kulture	dvorana za kulture i druge potrebe	
	galerija i muzej		
	gradska knjižnica	čitaonica	(čitaonica)
	amatersko kazalište		
	radio postaja		
	(gradski orkestar)		
	(pjevački zbor)		
	gradska limena glazba	(limena glazba)	
	KUD sa sekcijama	(KUD)	
	otvoreno pučko učilište		
	samostalni umjetnici		
	ogranak Matice hrvatske		
	savez udruga tehničke kulture		
8. ŠPORT, REKREACIJA, ZABAVA I ODMOR	zajednica športskih udruga		
	športska društva i klubovi	pojedini športski klubovi	(pojedini športski klubovi)
	državna, županijska i gradska natjecanja i priredbe	gradska natjecanja	(gradska natjecanja)
	otvoreni športski objekti: športska igrališta za različite sportove s gledalištem	jedno ili više otvorenih športskih igrališta	(športsko igralište)
	zatvoreni športski objekti: dvorana, bazen i dr.	(zatvoreni športski objekt: školska dvorana)	
	pojedinačni objekti za rekreaciju, zabavu i odmor		
9. ZDRAVSTVO	opća bolnica		
	dom zdravlja	(zdravstvena ambulanta bez stalne liječničke službe – patronažna medicinska sestra)	
	higijensko-epidem.djelatnost		
	hitna medicinska služba		
	laboratorij, radiolog i druga dijagnostika		
	ijekama		
	ustanova za zdravstvenu njegu u kući		
	(područni zavod hrv. fonda za zdravstveno osiguranje)		
	veterinarska stanica		
10. SOCIJALNA	(dom za djecu)		

SKRB	dom umirovljenika		
	dom za zaštitu odraslih starih i nemoćnih osoba		
	objekti socijalne skrbi (ustanova za usluge pomoći i njege u kući)		
	(područni služba hrvatskog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja)		
11. FINANCIJSKE I DRUGE SLIČNE USLUŽNE DJELAT.	(zavod za platni promet)		
	ispostave banaka, (mjenjačnica)		
	štedionica, mjenjačnica		
	ispostava osiguravajućeg zavoda		
	poslovnica lutrije		
	poslovnica turističke agencije		
	pojedine uslužne poslovne tvrtke		
12. PROMETNE USLUGE	željeznički kolodvor	željeznička postaja	(željeznička postaja)
	autobusni kolodvor	autobusna stanica	autobusna stanica
	(ren-a-car)		
	taxi postaja		
	kamionski terminal		
	veći poštanski ured	pomoćni poštanski ured	pomoćni poštanski ured
	čvorna telefonska centrala	automatska tel. centrala	telefonska govornica
13. TRGOVINA I UGOSTITELJSTVO	više trgovačkih tvrtki na veliko i malo (ex-impopt)		
	robna kuća		
	specijalizirane trgovine	trgovina mješovite robe	trgovina mješovite robe
	skladišta i hladnjače		
	tržnica		
	hotel – motel		
	restoran – kafana	gostionica	gostionica
	disco klub		
14. OBRT I DRUGE USLUGE	manja tiskara		
	specijalni tehnički servisi		
	veći broj obrtničkih radionica	obrtičke radionice i usluge	(pojedinačni obrti)
	veći broj usluga		

3.4 Uvjeti korištenja, uređenja i zaštite prostora

3.4.1. Zaštita prirode

Zaštićeni dijelovi prirode su:

a) **Pod Gredom**; posebni ornitološki rezervat, sjeverozapadno od Metkovića, desna obala Neretve, R 118, rješenje o zaštiti i upisu u registar posebo zaštićenih objekata prirode br 21/9-1965, ZM/mz od 17. ožujka 1965., površina 587 ha. Područje je obraslo gustim tršćacima na koje se nadovezuju šaševi. Tršćaci zbog svoje neprohodnosti stvaraju siguran zaklon močvarnoj ornitofauni. Rezervat je od značaja za gniježđenje mnogih vrsta ptica, te za vrijeme jesenje i proljetne seobe ptica i za zimovanje ptica.

Mjere zaštite:

Zabranjeni su svi zahvati koji bi mogli ugroziti karakteristike zbog kojih je područje proglašeno rezervatom. Zabranjeno je uznemiravati ptice prilikom gniježđenja, kao i

ubijanje divljači. Nužna je čuvarska služba. Također je potrebno urediti područje izvorišta Norina koje je zapušteno i neuredno. Prisutnost čovjeka je potrebno minimalizirati, tj zadržati autohtono stanje bez graditeljskih i drugih sličnih intervencija.

b) **Prud**, posebni ornitološki rezervat, sjeverozapadno od Metkovića na desnoj obali Neretve, a istočno od mjesta Vid i Prud, gornjeg dijela rječice Norin, te sjeverno od Glibuše i ceste koja spaja Metković s Vidom, R 189, Rješenje o zaštiti i upisu u Registar posebno zaštićenih objekata prirode, br. 21/10-1965. ZM/MZ od 17. ožujka 1965., površina 250 ha. Područje je obraslo trsticima i šašem, vrijedno gnijezdilište i područje važno za seobu ptica.

Mjere zaštite:

Zabranjeni su svi zahvati koji bi mogli ugroziti karakteristike zbog kojih je područje proglašeno rezervatom. Zabranjeno je uznemiravati ptice prilikom gnježđenja, kao i ubijanje divljači. Nužna je čuvarska služba. također je potrebno urediti područje izvorišta Norina koje je zapušteno i neuredno. Prisutnost čovjeka je potrebno minimalizirati, tj zadržati autohtono stanje bez graditeljskih i drugih sličnih intervencija.

c) **Predolac-Šibanica**, park šuma, istočno od Metkovića, između stare ceste koja vodi prema Dubrovniku granice Države, R 367, Rješenje o zaštiti i upisu u Registar posebno zaštićenih objekata prirode br. UP/14-1976. od 26. veljače 1976., Odluka SO Metković od 23.05.1968., broj 159/1-1968., površina 67 ha, područje predstavlja značajan šumski kompleks, nažalost danas opožaren, značajno je za zimovanje mnogih ptičjih vrsta, osobito pjevica.

Mjere zaštite:

Pošumljavanje na temelju izrađene uređajne osnove za park šumu. Unuta granica park šume nije dozvoljena gradnja već samo uređenje šumskih staza i protupožarnih puteva. Najstrože kažnjavati odlaganje smeća na zavojima stare dubrovačke ceste.

d) **Čempres u Metkoviću**; (*Cupressus sempervirens* var. *pyramidalis*) nalazi se u centralnom dijelu Metkovića, u gradskom parku, u blizini mosta preko Neretve. Visina čempresa je preko 30 m, opseg u prsnoj visini 3,35 m, a najveći obim krošnje je 5 m.

Mjere zaštite: zabrana uništavanja tj. zabijanja oglasa i osmrtnica

Evidentirani, posebno vrijedni prirodni predjeli koje je potrebno zaštititi u smislu Zakona o zaštiti prirode, su:

a) **Delta Neretve**, park prirode čiji se dio nalazi na području Grada Metkovića, zajedno s proglašenjem treba ustanoviti javnu ustanovu za upravljanje i zaštitu parka. Planom područja posebnih obilježja će se pobliže urediti zaštita, unapređenje i korištenje tog prostora.

b) **Stari park u centru Metkovića**, spomenik parkovne arhitekture, smješten u centru Metkovića, površine oko 1,0 ha, dominira čempres, cedar, crni bor i fitosporam, potrebno je napraviti inventarizaciju parka i prijedlog za obnovu.

Posebno vrijedne zelene površine koje se štite planskim mjerama te koje nije moguće izgrađivati i prenamjenjivati su kompleksi parkova oko školskog centra (osnovne i srednje škole), te zgrada (bivše) režije duhana.

3.4.2. Kulturno povijesna baština

Suvremeni, kompleksan pristup graditeljskom nasljeđu polazi od principa aktivne zaštite, a to znači da taj postupak ne obuhvaća samo konzervatorske postavke, obradu i intervencije, već cjeloviti integralni društveni proces vrednovanja i revitalizacije kulturno-povijesnog nasljeđa. Posebno značajna područja:

Širi prostor sela Vid, prostor antičke Narone, koji pored arheološkog značaja ima i osobite etnografske vrijednosti, posebice u korištenju antičkog materijala u podizanju stambenih i gospodarskih nastambi.

Delta Neretve od Metkovića do mora sa značajnim i još neistraženim lokalitetima antičke melioracije, lučkih postrojenja, villa suburbana i rustica, brojnih povijesnih naselja poluurbanih i ruralnih osobina, pretpovijesnih nalazišta, srednjovjekovnih fortifikacija na uzvisinama.

Registrirana kulturna dobra na području grada Metkovića su:

NAZIV SPOMENIKA	NASELJE	ZAŠTITA	ZNAČAJ
kuća Bukovac-Šiljeg	VID	RST 708	lokalna valorizacija
kuća Markota u Vidu	VID	RST 545	lokalna valorizacija
Erešova kula	VID	RST 544	regionalna valorizacija
crkva Sv. Vida,	VID	RST 511	međunarodna i nacionalna valorizacija
arheološka zona Narone	VID	RST 496	međunarodna i nacionalna valorizacija

Evidentirana kulturna dobra međunarodne i nacionalne valorizacije na području Grada Metkovića su:

- urbana cjelina starog Metkovića
- ruralna cjelina Vid
- delta Neretve s visovima unaokolo
- lučki dio antičke Narone u Neretvi
- širi prostor naselja Vid i delta Neretve od Metkovića do mora -
- područje uz Neretvu oko Vida i Metkovića

Smjernice za zaštitu urbane cjeline Metkovića:

- posebnim konzervatorskim elaboratom utvrditi granice povijesne jezgre
- zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja
- neizgrađene dijelove realizirati interpolacijama koje neće narušavati siluetu, osnovne vizure i komunikacijske pravce
- ne preporučuje se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalnog pripajanja u veće prostorne sklopove
- neizgrađene dijelove ovog područja koji u posljednji 80-tak godina nisu značajnije transformirani ili su korišteni kao gradske zelene površine, potrebno je uređivati kao gradske javne zelene površine s mogućnošću minimalnih intervencija objektima javnog značaja
- objekte izgrađene neusklađeno ambijentu (volumenom, namjenom)
- u interpoliranim novim objektima predviđati više od 50% za stambenu namjenu, što se ne odnosi na objekte javne namjene (uprava, hoteli, financijske ustanove, ustanove kulture, prosvjete, znanosti)
- svaka stambena jedinica u okviru ovog područja treba osigurati jedno parkirališno mjesto za jedan stan, a za poslovne i javne objekte u skladu s normativima propisanim ovim odredbama

Smjernice za zaštitu gradsko seoske cjeline naselja Vid;

- zadržati i revitalizirati matricu povijesne jezgre naselja

- neizgrađene dijelove realizirati interpolacijama koje neće narušavati siluetu, osnovne vizure i komunikacijske pravce
- ne preporučuje se izmjena strukture i tipologije postojećih objekata radi funkcionalnog pripajanja u veće prostorne sklopove
- očuvati odnos izgrađenog dijela poluurbane jezgre s neposrednim prirodnim (agranim) okolišem
- uređivanje vanjskih ploha objekata mora se temeljiti na korištenju isključivo lokalnog arhitektonskog izražaja i građevinskog materijala

Smjernice za zaštitu i uređenje prostora arheološkog područja sela Vid (antičke Narone) i delte Neretve s okolnim visovima

- potrebno je detaljno istraživanje arheološke zone, posebno unutar građevinskog područja gdje je, sukladno rezultatima valorizacije, potrebna prezentacija nalaza in situ
- šire arheološke zone potrebno je detaljno istražiti uz konzervaciju nalaza. U neizgrađenim građevinskim područjima unutar arheoloških zona, nositelj zahvata tijekom izrade istražnih radova treba osigurati arheološko istraživanje rezultat kojeg mora biti detaljno pozicioniranje arheoloških nalaza u prostoru i njihova valorizacija. Projektu konzervacije i prezentacije nalaza moraju se prilagoditi planovi i projekti izgradnje objekata i uređivanja zemljišta.

Potrebna je dosljedna provedba svih oblika pravne zaštite kulturne baštine, od zaštitnog popisa preko preventivne zaštite, do registra kulturne baštine u prostoru, uz određivanje režima zaštite, odobravanje intervencija, nadzor i primjerene kaznene mjere za oštećivanje ili uništavanje baštine u prostoru. Neophodna je primjena načela **integralne aktivne zaštite** radi izbjegavanja ili pomirivanja mogućih sukoba interesa u procesima zaštite graditeljske baštine u zaštićenim područjima ili zonama.

Područja posebnih ograničenja u prostoru prikazana su na karti br. 3.2. u mj. 1: 25000 i odnose na slijedeće površine i zone:

- osobito vrijedan predjel – prirodni krajobraz
- osobito vrijedan predjel – kultivirani krajobraz
- točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajobraza
- državna i županijska lovišta
- izvorište Prud
- zone sanitarne zaštite izvorišta Prud
- vodotok I i II kategorije
- poplavno područje
- lučko područje

Prirodni krajobraz;

Predolac-Šibanica; U cilju očuvanja vrijednosti krajobraza, kako ekoloških, tako i doživljajnih, prirodni krajobraz je potrebno sačuvati od prenamjene i unaprijeđivati njegove prirodne vrijednosti i posebnosti (pošumljavanjem, rekultivacijom i sl.). Manju zonu uz županijsku cestu (bivša streljana) moguće je urediti kao športsko-rekreacijsku. Potrebno je uređivati protupožarne puteve, šumske staze i odmorišta.

Prirodne močvare Prud i Orepak; zadržati u postojećem stanju i ljudskim aktivnostima na narušavati i ugrožavati biljne i životinjske vrste. Močvarni ambijent s mediteranskim podnebljem ili neretvanska blatija, kako se nazivao taj prostor prije suvremenih melioracija, omogućavali su povoljnije uvjete za zimovanje i gniježđenje ptica močvarica. Ta idealna staništa privlačila su (stalno i povremeno) nekoliko stotina vrsta ptica. Taj najrasprostranjeniji močvarni kraj u našem obalnom području pružao je brojnim ribljim vrstama odlične uvjete za mriješćenje. Danas su močvarni krajolici ustupili mjesto intenzivnom poljodjelstvu čiji su zaštitni znak nasadi mandarinki.

Stvoren je jaz između suvremene gospodarske valorizacije i zaštite izvorne prirode. Međutim, močvara predstavlja prirodni fenomen koji je potrebno turistički valorizirati (foto lov, racionalan lov). Osim smanjenja prirodnih staništa, smanjenju ptičjeg fonda je doprinio i pretjeran i nekontroliran lov (crna liska-Fulica atra). Neretvani su se u prošlosti više, a danas manje, služili prepoznatljivim i originalnim plövilom-trupicom koja predstavlja neretvanski zaštitni znak - suvenir.

Pod kultiviranim krajobrazom smatraju se:

Kultivirani krajolik doline Neretve tj. područje oko Vida i Metkovića izdvojen je kao zasebna kategorija u okviru režima zaštite i označen je režimom stroge zaštite, koji uvjetuje očuvanje krajobraznih obilježja, potrebno ga je sačuvati od daljnje izgradnje u najvećoj mogućoj mjeri, te izgradnju usmjeravati interpolacijama unutar izgrađenih struktura naselja. Kultivirani krajobraz zahtjeva trajnu rekultivaciju i ozelenjavanje. Mjere pošumljavanja u agrarnom krajoliku neautohtonim vrstama dopuštaju se samo u neposrednoj provedbi mjera zaštite od erozije.

Novi kvalitet potrebno je pridati krajoliku koji je u namjeni površina označen kao rekreacijska zona, na način da se kultivira ozelenjavanjem, te urede i reguliraju vodene površine na način da bi mogle biti pogodne za šport i rekreaciju.

Točke i potezi značajni za panoramske vrijednosti krajobraza označavaju istaknute točke u prostoru s kojih se pruža neponovljiv doživljaj doline Neretve. Na takvim mjestima potrebno je urediti izletišta ili odmorišta s manjim ugostiteljskim objektima, čija površina ne može biti veća od 100 m² tlocrtne površine, visine prizemlja.

Državna i županijska lovišta su određena prema lovnogospodarskim osnovama i izdanim koncesijama.

Zone sanitarne zaštite predstavljaju ograničenje u korištenju prostora na način da se u okviru utvrđenih zona (I i II) može graditi poštivajući odredbe Odluke o zaštiti zona sanitarne zaštite izvorišta Prud.

Rijeka Neretva mora zadržati karakteristike vodotoka II kategorije, a svi njeni pritoci karakteristike vodotoka I kategorije.

Lučko područje označeno je kao sigurnosno područje te je potrebno osigurati normalan prijevoz, pristan i manevar brodovima, jer je to prvenstvena namjena područja. U tom cilju, svi novi mostovi nizvodno moraju omogućiti prolaz brodovima do luke u Metkoviću.

3.5. Razvoj infrastrukturnih sustava

3.5.1 Prometni infrastrukturni sustav

Položaj Metkovića u prometnom smislu je izuzetno povoljan. Prometno značenje tog prostora seže još od antičkih vremena. Duga prometno-trgovačka tradicija i prometno-geografski položaj neretvanskog kraja u čvorištu pomorsko-riječnog, željezničkog i cestovnog prometa preduvjet je gospodarskom razvoju toga dijela Hrvatskog primorja.

3.5.1.1. Cestovni promet

Dominantni dio prometne potražnje Metkovića zadovoljava svoje potrebe ponudom cestovnog prometa. Rješenje sustava cestovnog prometa u velikoj mjeri se oslanja na

cjelovit i ranije provjereni model, koji je preinačen u skladu s ciljevima prostornog uređenja područja i, u međuvremenu, nastalim promjenama u korištenju prostora.

Strategija prostornog uređenja RH predviđa:

- koridore za vođenje transeuropskih prometnih pravaca
- transeuropski koridor na području Županije jest koridor smjera Sjever-Jug (Srednja Europa- Mediteran) te zapad-istok, i dalje povezivanje sa Zapadnom Europom i Južnim Jadranom.

Prometni koridor Državne i međudržavne razine s funkcijom povezivanja velikih središta i područja Hrvatske te koji se nadopunjuju (ili su dio) europske mreže na području Županije jesu Jadranski (obalni i zaobalni) koridor te veza sjeverne i južne Hrvatske preko područja BiH.

Posebno se naglašava i aktualizira potreba izgradnje suvremene Jadranske auto ceste.

Prostornim planom je predviđena gradnja novih dionica javnih razvrstanih cesta, nerazvrstanih cesta i ulica u naselju te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu sa planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Obuhvaćene su razvrstane ceste te ostale ceste kojima su povezana uglavnom sva građevinska područja naselja.

Postojeće dionice kategoriziranih cesta:

- državne ceste
D9 Metković (granica BiH)-Opuzen, 6,12 km
D62 Dugopolje (D1)-Šestanovac-Zagvozd-Kula Norinska-Metković (D9),
5,44 km
ukupna dužina 11,5 km
- županijske ceste
Ž 6218 (Prud-Metković)
Ž 6220 (Metković- Dubravice-Raba)
ukupna dužina 14,9 km
- lokalne ceste
L 69012
L 69013
L 69014
ukupna dužina 7,5 km

Planirane prometnice

Za većinu važnijih planiranih prometnica u kontaktu s građevinskim područjem i unutar građevinskog područja osigurani su koridori određenih širina (minimalno 10,0 m, a maksimalno 15,0 m) i ucrtani su na grafičkom prikazu "Građevinska područja" u mj. 1:5000.

Rekonstrukcijom postojećih državnih i drugih razvrstanih cesta potrebno je obuhvatiti cjelovito rješenje trase sa svom infrastrukturom, javnom rasvjetom, uređenjem pješačkih nogostupa i dr. u naselju.

- a) Državne prometne građevine s pripadajućim objektima i uređajima:
autocesta (problemski koridor za vođenje Jadransko-Jonske autoceste

brza cesta (trasa nove obilaznice Metkovića) za koju je ishođena lokacijska dozvola

b) Međunarodni cestovni prijelazi

Stalni međunarodni granični cestovni prijelazi I kategorije:

- Metković-Doljani
- Granični prijelaz na planiranoj autocesti

Prilikom utvrđivanja koridora auto-ceste, trasa brzih cesta i ostalih državnih cesta potrebno je:

- odabir optimalne varijante prolaska Jadransko-Jonske autoceste (u smislu određivanja mikrolokacije trase) koridorom Pozla Gora-Prud-Crnići izvršit će se temeljem studije utjecaja na okoliš kojom će se vrednovati svi pozitivni i negativni efekti koje bi ova prometnica svojim vođenjem kroz ovaj osjetljiv prostor mogla stvoriti
- izbjegavati područja zaštićenih ili evidentiranih spomenika i spomeničkih cjelina i arheoloških zona, te zaštićenih prirodnih močvara
- izbjegavati zauzimanje izgradnjom oskudnih poljoprivrednih površina u zaleđu,
- voditi računa da se izgradnjom autoceste ne prekine postojeća i planirana cestovna mreža kojom se osigurava dostupnost svakom naselju,
- posebnu pozornost posvetiti problemu odvodnje oborinskih voda zbog poroznosti krškog područja i zaštite izvorišta pitke vode (Prud i niz lokalnih vrela),
- u sklopu izrade stručne podloge u jedinstvenom postupku sagledati i rješenje tj. trase pristupnih cesta, na kojim dionicama je posebno potrebno voditi računa o oblikovanju infrastrukturnih građevina (kontakt sa zaštićenim spomeničkim cjelinama, zaštićenim močvarama i sl.)
- u slučaju prolaska državne/brze ceste kroz naselje potrebno je oblikovati cestu kao gradsku, što znači obvezno predviđanje nogostupa odgovarajuće širine, javne rasvjete, oblikovanje podzida, cestovnih objekata, stepeništa i sl.).

Vođenje infrastrukture treba planirati tako da se prvenstveno koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova, tako da se izbjegnu šume, osobito vrijedno poljoprivredno zemljište, vrijedne prirodne i stvorene strukture.

U koridoru ceste je moguća gradnja građevina benzinskih postaja, odmorišta, vidikovaca i sl. koji neće ugrožavati sigurnost odvijanja prometa.

U zaštitnom pojasu javne ceste mogu se graditi građevine za potrebe održavanja ceste i pružanja usluga vozačima i putnicima a predviđene projektom ceste (cestarske kućice, odlagališta, benzinske postaje, parkirališta, odmorišta i sl.). Prije izdavanja lokacijske dozvole za te građevine, potrebno je zatražiti uvjete nadležne uprave za ceste.

Prilikom gradnje novih dionica cesta ili rekonstrukcije postojećih potrebno je u cijelosti očuvati krajobrazne i spomeničke vrijednosti područja, prilagođavanjem trase prirodnim oblicima terena uz minimalno korištenje podzida, usjeka i nasipa. Ukoliko nije moguće izbjeći izmicanje nivelete ceste izvan prirodne razine terena obvezno je saniranje nasipa, usjeka i podzida i to ozeljenjavanjem, formiranjem terasa i drugim radovima kojima se osigurava najveće moguće uklapanje ceste u krajobraz.

Promet u mirovanju se rješava javnim ili privatnim parkirališnim/garažnim prostorom. Postojeći deficiti parkirališnog prostora nadoknađuju se postupnom gradnjom javnih parkirališta/garaža, uglavnom u središnjem dijelu naselja Metković.

Prilikom gradnje novih ili rekonstrukcijom postojećih građevina, ovisno o vrsti i namjeni potrebno je urediti parkirališta/garaže na građevnoj čestici. Izuzetno, moguće je uređenje parkirališnog/garažnog prostora i na javno prometnoj površini za sadržaje koji su smješteni u prizemlju građevina orijentiranih na ulicu (trgovina, ugostiteljstvo i sl.), pod uvjetom da se time ne pogoršavaju prometni uvjeti šireg područja, posebno uvjeti prometa u mirovanju. Utvrđuje se slijedeći broj potrebnih parkirališnih/garažnih mjesta (PM), ovisno o vrsti i namjeni građevina:

- za obiteljsku, višeobiteljsku i višestambenu građevinu; na svaki stan jedno PM,
- za višestambenu građevinu; na svaki stan jedno PM na građevnoj čestici građevine ili na zasebnoj građevnoj čestici,
- za industrijske, zanatske, servisne, uslužne i sl. građevine; po 1 PM na 3-8 zaposlenih u većoj radnoj smjeni,
- za hotele, pansionere, motele: po 1 PM na 3-6 osoba, u skladu s propisima o vrsti i kategoriji građevine,
- za kazališta, koncertne dvorane, kina i sl.; po 1 PM na 15 sjedala,
- za sportske dvorane i igrališta; po 1 PM na 10 sjedala,
- za ugostiteljske objekte; po 1 PM na 4-10 sjedala,
- za trgovine: na 100 m² bruto izgrađene površine 4 PM,
- za škole, dječje ustanove; po 1 PM na jednu učionicu ili za jednu grupu djece,
- za ambulante, poliklinike; po 1 PM na 4 zaposlena u smjeni te po 1 PM za svakog stalnog lječnika,
- za bolnice; po 1 PM na svakih 8 kreveta u bolnici te po 1 PM na svakog stalnog lječnika i po 1 PM na svakih 5 zaposlenih,
- za vjerske građevine; po 1 PM na 5-20 sjedala,
- za ostale prateće sadržaje stanovanja; po 1 PM na 3 zaposlena.

U sklopu radnih (servisnih) zona moguće je organizirati kamionski terminal, servise za vozila, prodavaonice auto dijelova, stanicu za tehnički pregled vozila i druge slične sadržaje.

3.5.1.2. Željeznički promet

U oblasti željezničkog prometa potrebno je stvoriti uvjete za modernizaciju postojećih kapaciteta i uvođenje ovog vida prometa u smislu boljeg međusobnog povezivanja unutar Županije i Županije s okruženjem. To će se postići izgradnjom drugog kolosijeka na postojećoj željezničkoj pruzi Ploče-Metković-Sarajevo i dalje.

Željeznički prometni pravac postojeće željezničke pruge Ploče-Metković-BiH zadržava svoj postojeći položaj u prostoru.

Željeznički terminal u Metkoviću moguće je rekonstruirati, preuređivati i dograđivati na temelju plana detaljnijeg stupnja razrade.

3.5.1.3. Pomorski promet

Po pitanju riječnog prometa potrebno je naglasiti da riječni promet ima svoju obalnu alternaciju, a to je riječna luka Metković, koja uz pravilno uklapanje u sustav luke Ploče može imati značajnu ulogu u razvoju intermodalnog transporta na TER i TEM prometnom pravcu.

Svi zahvati na obali rijeke u obuhvatu županijske luke Metković, privezišta i drugi zahvati na uređenju obale se grade i uređuju na temelju detaljnog plana uređenja koji čini osnovu za koncesijska odobrenja. Plovni put je označen u odnosu na luku Metković.

Teretna luka Metković je luka županijskog značaja koja organizacijski funkcionira kao sastavni dio luke Ploče.

3.5.2. Javne telekomunikacije

U dijelu koji se odnosi na izgradnju TK vodova i mreža, Prostornim planom uređenja Županije dubrovačko neretvanske se ne predviđa osiguranje novih koridora za izgradnju kapitalnih vodova. Za proširenje kapaciteta prvenstveno je potrebno koristiti postojeće infrastrukturne koridore i težiti njihovom objedinjavanju u cilju zaštite i očuvanja prostora i sprječavanje zauzimanja prostora za ovu namjenu.

Sustav komutacije u dva komutacijska čvorišta (AXE) za grad Metković, daje rješenje sa izdvojenim digitalnim stupnjevima i po potrebi pripadajućim digitalnim preplatničkim modulima. Sustav prijenosa se planira u cjelini kao digitalni prijenosni sustav.

Potrebno je postići dobru pokrivenost područja mobilnom telefonijom, odnosno sustavom baznih stanica. Bazne stanice mobilne telefonije se postavljaju:

- izvan vrijednih poljoprivrednih površina
- na udaljenosti od postojećih građevina i
- izvan zona stroge zaštite spomenika kulture.

Svaka postojeća i novoplanirana građevina treba imati osiguran priključak na telefonsku mrežu. TK mreža u pravilu se izvodi podzemno i to kroz postojeće prometnice, prema rasporedu komunalnih instalacija u trupu ceste. Ako se projektira ili izvodi izvan prometnica treba se izvoditi na način da ne onemogućava gradnju na građevinskim parcelama, odnosno izvođenje drugih instalacija. Isto se odnosi i na eventualnu zračnu mrežu-vodove.

Projektiranje i izvođenje TK mreže rješava se sukladno posebnim propisima, a prema planskim rješenjima ovog Plana.

Građevine telefonskih centrala i dr. uređaja mogu se rješavati kao samostalne građevine na vlastitim građevnim parcelama ili unutar drugih građevina kao samostalne funkcionalne cjeline.

Prostori za izgradnju poštanskih središta i ureda planirani su u područjima naselja (građevinska područja) i određuju se detaljnijom prostorno planskom dokumentacijom. Prioritetno je potrebno izvršiti rekonstrukciju prostora pošta u manjim naseljima.

3.5.3. Energetski sustav

Područjem grada Metkovića prolazi DV 110 kV Opuzen-Neum, dužine oko 23 km i DV 110 kV Čapljina – Opuzen, dužine oko 22,3 km.

Osnovno napajanje pogona Metković vrši se iz TS 110/35 kV «Opuzen» preko tri trafostanice: 35/10kV «Metković1», «Metković 2» i «Opuzen», koje je potrebno rekonstruirati (primarnu i sekundarnu opremu), što se prioritarno odnosi na TS «Metković 1» zbog zastarjelosti i udaljenosti konzuma. Navedena TS «Metković 1 (Orašina) je zastarjela i nepouzdana te zbog povećanja konzuma ne može zadovoljiti potrebe potrošača te je posatala kočnica razvoja.

U narednom razdoblju je potrebno izvršiti tehno ekonomsku analizu opravdanosti rekonstrukcije postojeće TS 35-10 kV «Metković 1» u odnosu na izgradnju nove TS 35(110)/10(20) kV «Metković» čija je lokacija orijentacijski određena ovim Planom, sukladno «Konceptiji razvoja elektroenergetske mreže grada Metkovića» izrađene od strane HEP-a D.P Elektrodalmacije u Splitu.

Na području Grada Metkovića od objekata elektroprijenosne mreže u planskom razdoblju planira se izgraditi TS 400/220/35 kV «Dubravica».

Priključak na mrežu 400 kV izvest će se izgradnjom DV 2x400 kV Dubravica-Plat i DV 2x400 kV Dubravica-Zagvozd.

Priključak na mrežu 220 kV izvest će se izgradnjom DV 220 kV Dubravica-HE Čapljina.

Priključak na mrežu 110 kV izvest će se uvođenjem postojećih DV 110 kV Opuzen-Neum i DV 110 kV čapljina-Opuzen.

Mjesne TS 10(20)/0,4 kV se postavljaju tako da je moguć kolni pristup barem jednom pročelju i da su uklopljene u okoliš. Ako se grade kao samostalne građevine obavezno je hortikulturno uređenje okoliša.

Na području naselja Metković obavezno je kabliranje elektroenergetske mreže. m Kablovi se postavljaju, u pravilu u javno prometnu površinu, usklađeno s rasporedom ostalih komunalnih instalacija.

Uz nadzemne, postojeće i planirane dalekovode određuje se širina zaštitnih pojasa:

- DV VN 110 kV i više, 40 m
- DV SN 35 kV i niže, 25 m

U zaštitnim pojasi nadzemnih dalekovoda, izuzetno, je moguća rekonstrukcija i gradnja građevina uz obveznu prethodnu suglasnost nadležnog tijela elektroprivrede.

Planom su predviđene minimalne građevinske parcele za planirane trafostanice:

- za trafostanicu 110/35 (20)kV 3000 m²
- za trafostanicu 35/10 (20)kV 1000 m²
- za trafostanicu 10/04 kV površine 40 m²

Na području Grada Metkovića je moguće korištenje i drugih, alternativnih izvora energije; sunčeve energije. U skladu sa Strategijom energetskog razvitka R.Hrvatske, omogućava se i razvoj plinske mreže na gradskom području.

3.5.4. Vodnogospodarski sustav

3.5.4.1. Vodoopskrba

Područje Grada Metkovića se opskrbljuje vodom putem dva nezavisna vodopskrbna sustava, vodoopskrbni sustav Neretva-Pelješac-Korčula-Lastovo (N-P-K-L) i vodoopskrbni sustav Doljani.

Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovski vodovod

Iz ovog sustava opskrbljivat će se središnji i zapadni dio poluotoka, otoci Korčula, Mljet i Lastovo, gradovi Metković i Opuzen, te općine Slivno, Zažablje i Kula Norinska. Prema razvojnim planovima regionalnog vodovoda kapacitet mu je planiran na 593,3 l/s od čega je za neretvansko područje predviđeno 178,0 l/s, za otok Korčulu 173,8 l/s, Pelješac 169,5 l/s, otok Mljet 40 l/s i otok Lastovo 32,0 l/s. Budući da je prva faza ovog sustava građena za manji kapacitet bit će potrebno povećati kapacitete pojedinih crpnih posataja i cjevovoda.

Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovski vodovod će se ostvariti u etapama, u s potrebama za vodom, odnosno razvitkom gospodarstva, poglavito turizma na ovom području. U prvoj etapi bi bilo potrebno izvesti nezavršene dionice cjevovoda i vodoopskrbne objekte sustava.

Vodoopskrbni sustav Metković

Budući da opskrbeni sustav s izvora Doljani ne zadovoljava ni kakvoćom ni kapacitetom rješenje je vezivanje vodoopskrbne mreže Metkovića preko novog spremnika na Neretvansko-pelješko-korčulansko-lastovski vodovod. Na ovaj vodospremnik vezati će se i cjevovod za vodoopskrbu naselja u općini Zažablje.

Planirani radovi na vodoopskrbnim sustavima:

- uređenje i sanitarna zaštita izvorišta Prud
- uređenje i sanitarna zaštita izvorišta Doljani
- izgradnja priključnog cjevovoda na NPKL vodovod (u tijeku)
- dovršetak izgradnje cjevovoda Metković-Dubravica-Bijeli Vir-Mlinište-Bađula-Kuti

3.5.4.2. Odvodnja

Odvodnja otpadnih voda naselja Metković će se rješavati zajedničkim kanalizacijskim sustavom na način da se otpadne vode središnjeg dijela grada na lijevoj obali Neretve za koji već postoji kanalizacijska mreža, zajedno s otpadnim vodama iz novih dijelova naselja (područje uz državnu cestu Metković-Opuzen) prihvatiti lijevoobalnim obuhvatnim kolektorom i podvodnim sifonom prebaciti na desnu obalu odakle će se zajedno s otpadnim vodama naselja s desne obale i industrijsko trgovačke zone dovesti do uređaja za pročišćavanje koji će se izgraditi izvan naseljenog područja nizvodno od Jerkovca.

Otpadne vode će se nakon obrade na uređaju za pročišćavanje s biološkim ili fizikalno kemijskim stupnjem pročišćavanja, koji bi u prvoj fazi imao samo mehanički stupanj, ispuštati u Neretvu nizvodno od Metkovića.

Kanalizacijski sustav potrebno je izgraditi i za naselja Prud i Vid, te je potrebno ispitati tehničku i ekonomsku opravdanost građenja autonomnog sustava ili će se naselja priključiti na kanalizacijski sustav Metkovića s ispuštom u Neretvu.

3.5.4.3. Uređenje voda i vodotoka

Navodnjavanje

Na cijelom donjoneeretvanskom području potrebno je rekonstruirati magistralni natapni kanal s vodozahvatom na Neretvi uzvodno od Metkovića i sanirati natapne mreže, te nastaviti radove na kanalskoj distribucijskoj mreži za navodnjavanje.

Melioracijska odvodnja

Melioracijski radovi na području Grada Metkovića se usmjeravaju na sanaciju i unapređenje postojećeg sustava na melioracijskim područjima.

Potrebno je provoditi interdisciplinarna istraživanja (biološka, ekološka, pedološka, hidrološko-hidraulička, geomehanička i hidrogeološka) kojima će se, među ostalim, preispitivati mogućnosti proširenja melioracijskih zahvata, te ovisno o rezultatima istraživanja utvrditi obuhvat i način korištenja zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju zaštite voda, tla i zemljišta, te očuvanja biološke raznolikosti (održivi razvoj u poljoprivredi).

Obrana od poplava

Na rijeci Neretvi čije su obale ugrožene erozijom potrebni su regulacijski radovi.

Za obranu od poplava na desnoj obali rijeke Neretve, koje nastaju zbog prodora velikih voda Neretve kroz ušće Norina i izlivanja izvora po sjevernom rubu područja Vid-Norin, potrebna je izgradnja nasipa koji je projektiran za vodostaj +3,5 m.n.m. s potrebnim nadvišenjima. Nasip će se izvesti po trasi postojećeg nasipa za zaštitu Jerkovca do ceste Metković-Vid, cestom Metković-Vid do vodotoka Glibuša, te dalje. Unutrašnja odvodnja branjenog područja osigurat će se izgradnjom glavnih kanala uz novoplanirani nasip i detaljne kanalske mreže kojom će se prikupljati suvišne vode i crpnih postaja za evakuaciju voda u vrijeme visokih vodostaja Neretve.

3.5.5. Postupanje s otpadom

Grad Metković nema riješeni problem postupanja s otpadom. Postojeće odlagalište Dubravica je neuređeno i ima privremeni karakter. Sukladno postojećoj zakonskoj regulativi potrebno je do 1.07.2003. godine sanirati postojeće odlagalište otpada te ga nakon sanacije odmah zatvoriti i napustiti.

U prijelaznom razdoblju, do ostvarenja županijskog centra za zbrinjavanje otpada, ulogu će preuzeti centralno odlagalište za područje doline Neretve (I etapa realizacije – 2005.).

Za potrebe deponiranja komunalnog otpada grada Metkovića predviđena je lokacija Veraje na području Glušci. Ova lokacija je Prostornim planom Dubrovačko-neretvanske županije utvrđena kao jedna od potencijalnih lokacija za smještaj centralnog odlagališta donjoneeretvanskog područja. Radi spriječavanja mogućih negativnih utjecaja na okoliš (podzemne i površinske vode, tlo, zrak) potrebno je provesti mjere zaštite koje uključuju: izradu nepropusnog dna odlagališta, izradu obodnog kanala, prikupljanje i obradu procjednih voda, kontrolirano otplinjavanje odlagališta, svakodnevno prekrivanje otpada inertnim materijalom, kontrolu odlaganja otpada, zaštitu od požara i dr.

Sustav deponiranja otpada i postupanja s otpadom rješava se cjelovito za područje Županije. U tom smislu izrađena je u sklopu Prostornog plana Dubrovačko-neretvanske županije studija „Zbrinjavanje komunalnog otpada u Dubrovačko-neretvanskoj županiji“ s prijedlogom rješenja deponiranja otpada na cjelokupnom

području Županije. Do konačne realizacije sustava, kojom se u cijelosti udovoljava svim aspektima zaštite okoliša te racionalnog i gospodarskog korištenja otpada, postupno se vrši sanacija, odnosno odabir lokacije sanitarnog odlagališta otpada na području doline Neretve.

Na temelju procjene komunalnog, tehnološkog, opasnog, građevinskog i drugog otpada

vrši se potrebno dimenzioniranje odlagališta sa prostorom za obradu otpada do konačnog deponiranja na županijskom centru. Odlagalište komunalnog otpada je potrebno riješiti na teritoriju Grada Metkovića. Predlaže se lokacija Veraje na području Glušci.

Planira se do 2015. godine izgraditi županijski centar a do 1. srpnja 2003. godine izvršiti sanaciju postojećih odlagališta. U skladu s potrebnim istraživanjima odredit će se prostori za obradu otpada:

- vršenje kompostiranja biorazgradivog otpada iz domaćinstava, ugostiteljstva te zelenog otpada s javnih površina, ratarskih površina i sl.,
- skladištenje izdvojeno skupljenog; ambalažnog stakla, papira i kartona, plastične ambalaže, metal i dr.,
- skupljanje opasnog otpada na sabirnim mjestima (osigurati na razini Županije prostor za predobradu i skladištenje opasnog otpada) do otpreme u republički centar za obradu i odlaganje,
- građevinski materijal i dr.

Prostore za obradu otpada smjestiti uz sanitarna ili novoplanirana odlagališta otpada.

U cilju neposrednog rješavanja problema zagađenja okoliša od nekontroliranog odlaganja različitih vrsta otpada utvrđuju se slijedeće mjere:

- Potrebno je sanirati sva "divlja" odlagališta otpada, posebno građevinskog otpada uz ceste
- Izbjegavanje i smanjenje nastajanja otpada te mjere iskorištavanja vrijednih osobina otpada, odnosno program odvojenog skupljanja, recikliranje, kompostiranje i dr. potrebno je provoditi prema zakonskoj regulativi i "Studiji o zbrinjavanju komunalnog otpada na području Dubrovačko-neretvanske županije",
- Mjere saniranja odlagališta "Dubravica" sukladno Pravilniku o uvjetima za postupanje s otpadom i procjeni utjecaja na okoliš, trebaju se provesti do 1. srpnja 2003. godine. Potrebno je osigurati praćenje utjecaja na okoliš najmanje 20 godina od dana zatvaranja odlagališta otpada,
- Mjere nadzora i praćenja postupanja s otpadom provoditi sukladno Pravilniku o uvjetima za postupanje s otpadom.

3.6 Sprječavanje nepovoljna utjecaja na okoliš

3.6.1. Mjere zaštite tla

Za područje grada Metkovića, u cilju zaštite tla od zagađenja, potrebno je djelovati preventivno kako se, zbog građenja i razvitka, ne bi prekoračile preporučene vrijednosti kakvoće tla:

- u okviru praćenja stanja okoliša (monitoringa) sustavno mjeriti onečišćenja tala na temelju zakonske regulative.

- u okviru Katastra emisija u okoliš voditi očevidnike za emisije onečišćavajućih tvari u tlo,
- smanjiti emisije onečišćujućih tvari (kontaminaciju teškim plinovima, otpadnim plinovima, komunalnim i industrijskim vodama, radionuklidima i dr.) u tlo na način da izvori emisija djeluju po standardima zaštite okoliša,
- smanjiti unos pesticida u tlo te smanjiti globalni proces humizacije tla,
- opožarene površine čim prije pošumljavati kako bi se smanjio učinak erozije tla,
- Izgradnju urbanih cjelina, industrijske objekte, prometnice i sl. planirati na način da se što manje tla nepovratno izgubi,
- potrebno je provoditi sanaciju (eventualno prenamjenu) napuštenih eksploatacijskih područja (E3) a otvaranje novih eksploatacijskih polja uvjetovati što dalje od naselja, spomeniku kulture i vrijednih krajobraza.

3.6.2. Zaštita voda

Zaštita voda od onečišćavanja provodi se radi očuvanja života i zdravlja ljudi i zaštite okoliša te omogućavanja neškodljivog i nesmetanog korištenja voda za različite namjene. Zaštita voda ostvaruje se nadzorom nad stanjem kakvoće vode i izvorima onečišćavanja, sprečavanjem, ograničavanjem i zabranjivanjem radnji i ponašanja koja mogu utjecati na onečišćenja voda i stanje okoliša u cjelini te drugim djelovanjima usmjerenim očuvanju i poboljšanju kakvoće i namjenske uporabljivosti voda.

Izvori pitke vode su kraškog karaktera sa prihranjivanjem iz užeg i šireg zaleda s brzom cirkulacijom kroz podzemlje te je potrebna posebna zaštita izvorišta i ukupnog sljeva. Izvorska voda je bakteriološki neispravna i zahtjeva obveznu dezinfekciju prije isporuke u vodoopskrbni sustav do potrošača.

Potrebna je zaštita zone glavnih izvorišta (Prud, Doljani) te utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta. Za područje krša, kao priljevno područje (od podzemne vododjelnice do izvorišta), veličina i granice zona sanitarne zaštite te režim zaštite određuje se na temelju posebnih hidrogeoloških i hidroloških istraživanja kao i popisom mogućih zagađivača i procjenom opasnosti za zagađenje i izdašnost izvora.

Državnim planom za zaštitu voda utvrđeno su kategorije vodotoka:

I kategorija: svi ostali vodotoci (pritoci Neretve) od izvora do ušća

II kategorija: rijeka Neretva

U cilju zaštite voda rijeke Neretve od onečišćenja prioritetna je gradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda naselja Metković te rekonstrukcija i dogradnja kanalizacijskog sustava grada. Postojeće propusne septičke jame na području Grada Metkovića je potrebno sanirati i obavljati nadzor nad septičkim jamama u gradnji.

U skladu sa zakonskim odredbama propisuju se mjere zaštite voda:

- Kontrola (monitoring) kakvoće voda,
- Zaštita od štetnog djelovanja voda,
- Uklanjanje izvora ili uzroke onečišćavanja voda, sprečavati i smanjivati zagađivanje na mjestu njegova nastanka,
- Spriječiti nastajanje onečišćenja na postojećim izvorištima za opskrbu pitkom vodom,
- U skladu s zakonskom regulativom djelovati na poboljšanju kakvoće i namjenske uporabljivosti voda.

- Otpadne vode obvezno treba tretirati preko pročištača otpadnih voda. Za naselja odnosno objekte koji neće moći biti uključeni u sustav odvodnje ili do njihovog uključivanja u sustav obvezna je izgradnja trodjelnih nepropusnih septičkih jama, odnosno gradnja biljnih pročišćavača
- Cijelo se slivno područje neretve, dugoročno i strateški gledano, smatra područjem potencijalnih rezervi podzemnih voda za širu regiju, pa je nove namjene i sadržaje na tom području potrebno uvoditi s posebnom pozornošću i uz mjere zaštite okoliša.
- Potrebno je što prije uvesti kontrolu nad upotrebom količine i vrste zaštitnih sredstava i umjetnih gnojiva u poljoprivredi.
- Potrebno je inventarizirati sve značajnije zagađivače na vodotocima. Svaka nova namjena u prostoru ne smije utjecati na postojeće stanje kvalitete voda na vodotocima ili smanjiti kvalitetu voda na nižu razinu. Potrebno je uspostaviti redovitu kontrolu kakvoće vode na vodotocima, jezerima i izvorima.
- Zabraniti izgradnju gospodarskih objekata koji ispuštaju štetne i opasne tvari u slivnim područjima izvorišta.

3.6.3. Mjere zaštite zraka

Predlažu se slijedeće mjere zaštite zraka:

- Stanje zaštite zraka ne smije prelaziti preporučene vrijednosti kakvoće zraka (PV). U cilju toga potrebno je djelovati preventivno kako se zbog građenja i razvitka područja ne bi prekoračile preporučene vrijednosti kakvoće zraka (PV).
- Za područje grada Knina potrebno je prema Zakonu o zaštiti zraka uspostaviti područnu mrežu za praćenje kakvoće zraka. Lokacije odabrati u naseljenom i prometom opterećenom dijelu grada i u blizini industrijskih izvora onečišćenja te uspostaviti odgovarajući informacijski sustav,
- Za smanjivanje onečišćenja od prometa, posebno u Metkoviću, potrebno je ubrzati protok vozila unapređenjem gradske mreže prometnica, poboljšati regulaciju prometa i postaviti semafore na križanjima te prioritetno izgraditi obilaznicu naselja,
- Javne prometne površine održavati čistima te ozelenjavati gradske prostore što većim pojasima i površinama urbanog zelenila,
- Zabranjuje se proizvodnja tvari koje oštećuju ozonski omotač prema Uredbi o tvarima koje oštećuju ozonski omotač.

3.6.4. Mjere zaštite od buke

Mjere zaštite od buke obuhvaćaju:

- Sprečavanje nastajanja buke na način da se planira gradnja građevina, koje mogu predstavljati izvor buke, na mjestima s kojih neće djelovati na sredinu u kojoj ljudi rade i borave,
- Za potrebe utvrđivanja i praćenja razine buke potrebno je izraditi karte buke za područje grada
- Razina buke uvjetovana prometom smanjit će se optimalizacijom utjecaja prometa na okoliš, razdvajanjem pješačkih i glavnih kolnih prometnih tokova, rješavanjem prometa u mirovanju, izgradnja obilaznice, pretvaranje šire gradske zone u pješačku,
- Razina buke uzrokovana radom pogona smanjiti će se na način da se industrijski pogoni uredi i oplemene pojasima zaštitnog zelenila a novi planiraju izvan centralnog gradskog područja.

3.6.5. Mjere zaštite biljnog i životinjskog svijeta

Prema Zakonu o zaštiti prirode zaštićeni su posebni dijelovi prirode. Takvi dijelovi prirode imaju osobitu zaštitu. Kako bi se takvi dijelovi prirode mogli štiti potrebno je izraditi mjere zaštite koje ovisno o stupnju zaštite donosi nadležno tijelo uprave. Mjere zaštite biljnog i životinjskog svijeta na temelju Zakona o zaštiti prirode su:

- prema Crvenom popisu biljnih i životinjskih svojti Republike Hrvatske i u skladu s posebnim propisima,
- Zabranjuje se rastjerivanje, hvatanje, držanje i ubijanje životinjskih svojti prema Crvenom popisu biljnih i životinjskih svojti Republike Hrvatske i u skladu s posebnim propisima,
- Korištenje biljnih i životinjskih svojti dozvoljeno je samo za znanstveno-istraživačke svrhe uz prethodno pribavljeno dopuštenje Državne uprave za zaštitu prirode i okoliša,
- Na područjima gdje se nalaze visokovrijedne biljne svojte potrebno ih je zaštititi sukladno zakonskoj regulativi te ih uklanjati samo uz suglasnost tijela nadležnog za zaštitu prirode.
- Eventualnu gradnju na (zakonski nezaštićenim) vrijednim zelenim površinama u urbanim područjima, potrebno je temeljiti na prethodnoj analizi postojećeg stanja, evidencije i vrednovanja te na temelju analize vrednovanja prostora planirati buduću izgradnju.

3.6.6. Mjere zaštite od požara i mjere sklanjanja stanovništva

Temeljne organizacijske postrojbe za zaštitu od požara su profesionalne postrojbe MUP-a i DVD koja organiziraju jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine). Potrebno je donijeti Plan zaštite od požara za grad Metković u skladu s posebnim propisima u kojemu se propisuju konkretne mjere zaštite od požara.

Grad Metković je dužan na svome teritoriju osigurati uvjete za sklanjanje ljudi, materijalnih i drugih dobara. U tu svrhu je neophodno utvrditi zone ugroženosti i to uglavnom za gradsko područje Metkovića, obzirom da ostala naselja imaju manje od 2000 stanovnika pa za njih nije obvezna gradnja skloništa. Zbog pograničnog položaja Grada, potrebna je detaljnija procjena ugroženosti i manjih naselja o čemu ovisi da li će se utvrditi obveza gradnje skloništa za ljude i materijalna dobra.

Radi osiguranja građenja skloništa unutar gradskog područja naselja Knin potrebno je (do donošenja preciznijih zakonskih odredbi) odrediti zone ugroženosti na temelju kriterija propisanih podzakonskim aktom. Istim elaboratom moguće je razraditi primjenu kriterija i zakonskih propisa prilikom izdavanja lokacijskih dozvola, odnosno definirati područja i način gradnje zaštitnih građevina, zaklona, dopunskih skloništa otpornosti 50 kPa, skloništa osnovne zaštite otpornosti 100 kPa i dr.

Sva skloništa moraju biti projektirana i izvedena u skladu s važećim Pravilnikom o tehničkim normativima za skloništa:

- skloništa planirati ispod građevina kao najniže etaže,
- osigurati potreban opseg zaštite (50 do 300 kPa),
- osigurati rezervne izlaze iz skloništa,
- osigurati lokacije za javna skloništa,
- odrediti seizmičnost.

Sva skloništa osnovne zaštite moraju biti dvonamjenska i trebaju se koristiti u mirnodopske svrhe u suglasnosti s Ministarstvom unutarnjih poslova i u slučaju ratnih opasnosti trebaju se u roku od 24 sata osposobiti za potrebe sklanjanja.

Broj sklonišnih mjesta u skloništima odrediti prema:

- obiteljska skloništa za najmanje tri osobe,
- za kućna skloništa i skloništa za stambeni blok prema veličini zgrade odnosno skupine zgrada, računajući da se na 50 m² razvijene građevinske (brutto) površine zgrade osigura sklonišni prostor najmanje za jednog stanovnika,
- za skloništa pravnih osoba za dvije trećine ukupnog broja djelatnika, a pri radu u više smjena za dvije trećine broja djelatnika u najvećoj smjeni u vrijeme rada,
- za javna skloništa prema procijenjenom broju stanovnika koji se mogu zateći na javnom mjestu i broju stanovnika za koje nije osigurano kućno sklonište za stambeni blok u radijusu gravitacije tog skloništa (250 m).